

รายงานการวิจัย

เรื่อง

วิกฤตทางวัฒนธรรมกับการดำรงชีวิตของเขาวาสตรี : กรณีศึกษานลกระทบของการ
พัฒนาในชนบทภาคเหนือศึกษาเฉพาะจังหวัดเชียงราย

โดย

วรรณะ รัตนพงษ์
สุชาติ สี่ตระกูล
วิทยา วรรณศิริ

โดยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ปี 2533

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาภาคสนาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ทัศนคติของชุมชน และปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของ เยาวสตรี โดยมุ่งเน้นศึกษาในรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลบริบท ของพื้นที่ที่มีเยาวสตรีออกไปประกอบอาชีพ ขยายบริการทางเพศ แรงผลักดันที่ทำให้เยาวสตรีต้องออกไปประกอบอาชีพนอกชุมชน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมของชุมชน แนวคิด ค่านิยม ทัศนคติ และการอบรมเลี้ยงดู บุตร เส้นทางทางโยงโยให้เยาวสตรีต้องเข้าสู่อาชีพขยายบริการทางเพศ รวมทั้งปัจจัยสำคัญ ที่เป็นแรงผลักดันให้เข้าสู่อาชีพขยายบริการทางเพศ

วิธีการวิจัยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ พื้นที่และประชากรเป้าหมายคือ 3 หมู่บ้าน ในตำบลหนึ่งของจังหวัดเชียงราย ที่แตกต่างกันทางด้านลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ และระบบ การผลิตทางการเกษตร และกำหนดครัวเรือนเป้าหมาย หมู่บ้านละ 5 ครัวเรือน การเลือก ครัวเรือนเป้าหมายได้พิจารณาจากฐานะทางด้านเศรษฐกิจและการมีที่ดินทำกิน

ผลจากการศึกษาพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่มัวยังคงยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี ดั้งเดิม วัฒนธรรมใหม่ที่เข้ามาและได้รับการยอมรับปรากฏเด่นชัดทางด้าน การบันเทิง การ แต่งกาย และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในบ้าน การอบรมเลี้ยงดูบุตรของพ่อแม่ พบว่า พ่อแม่มีความรักและห่วงใย พยายามให้ความเลี้ยงดู และปรารถนาที่จะให้บุตรเจริญก้าวหน้า เหมือนพ่อแม่โดยทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามสภาพตามที่ปรากฏคือมีเยาวสตรีของทั้งสามหมู่บ้านออกไปประกอบอาชีพขยายบริการทางเพศมาก โดยมีสาเหตุหลักมาจากความยากจน และคิดว่าอาชีพ ที่ทำนี้ได้รับค่าตอบแทนสูง ประกอบกับการมีค่านิยมทางด้านวัตถุของตัวเอง ครอบครัว และ สังคม การได้รับการศึกษาน้อยทำให้ขาดทางเลือกในการประกอบอาชีพ และมีบางครอบครัว ที่พ่อแม่เห็นชอบในการกระทำ และสังคมในหมู่บ้านไม่ถือว่าเป็นเรื่องเสียหาย ผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการชักจูงคือเอเยนต์จากนอกหมู่บ้าน และญาติที่เคยไป หรือเกี่ยวข้องกับอาชีพขยายบริการ ทางเพศ

คำขอบคุณ

รายงานการวิจัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเกี่ยวกับ "วิกฤตทางวัฒนธรรมกับการดำรงชีวิตของเยาวชนสตรี กรณีศึกษาผลกระทบของการพัฒนาในชนบทภาคเหนือ" ข้อมูลส่วนนี้ได้จากการรวบรวมภาคสนามในพื้นที่ที่เป็นกรณีตัวอย่าง ซึ่งอยู่ในอำเภอหนึ่งของจังหวัดเชียงราย รูปแบบของการวิจัยเป็นไปบนแง่ของการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยคณะผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษา และใช้บุคลากรในพื้นที่กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้รวบรวมข้อมูล ในลักษณะการฝังตัวอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องยากมากสำหรับการจะเสาะหาให้ได้ข้อมูลที่ค่อนข้างจะไวต่อความรู้สึกต่าง ๆ อย่างไรก็ตามผลการศึกษาข้อมูลภาคสนามครั้งนี้ คงจะทักท้วงมองเห็นแนวทางการลดจนค่านิยม หรือปัจจัยเสริมบางอย่างที่เหนี่ยวนำให้เยาวชนสตรีออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน รวมทั้งทัศนะของพ่อแม่ที่มีต่อการเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศของเยาวชนสตรีในหมู่บ้าน

อนึ่ง ชื่อบุคคลและหมู่บ้านที่กล่าวถึงในงานวิจัยฉบับนี้ ส่วนเป็นชื่อสมมุติทั้งสิ้น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นการไม่เหมาะสมที่จะนำชื่อสถานที่ และชื่อบุคคลจริงมาปรากฏในงานวิจัยฉบับนี้ได้

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ทุกท่านที่ทักท้วงงานสำเร็จลงได้ และขอขอบคุณคณะกรรมการวิจัยวัฒนธรรมภาคเหนือ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ให้การสนับสนุนงานวิจัยชิ้นนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำขอบคุณ	ข
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 ข้อมูลบริบทของพื้นที่ศึกษา	14
บทที่ 3 วิวัฒนาการของการเข้าสู่อาชีพหญิงบริการพิเศษ	29
บทที่ 4 ทักษะของ เยาวสตรีเกี่ยวกับอาชีพหญิงบริการพิเศษ	39
บทที่ 5 แนวทางการเข้าสู่อาชีพหญิงบริการพิเศษ กรณีศึกษาคร่ำ เรือน	46
บทที่ 6 บทสรุป	121

บทที่ 1

บทนำ

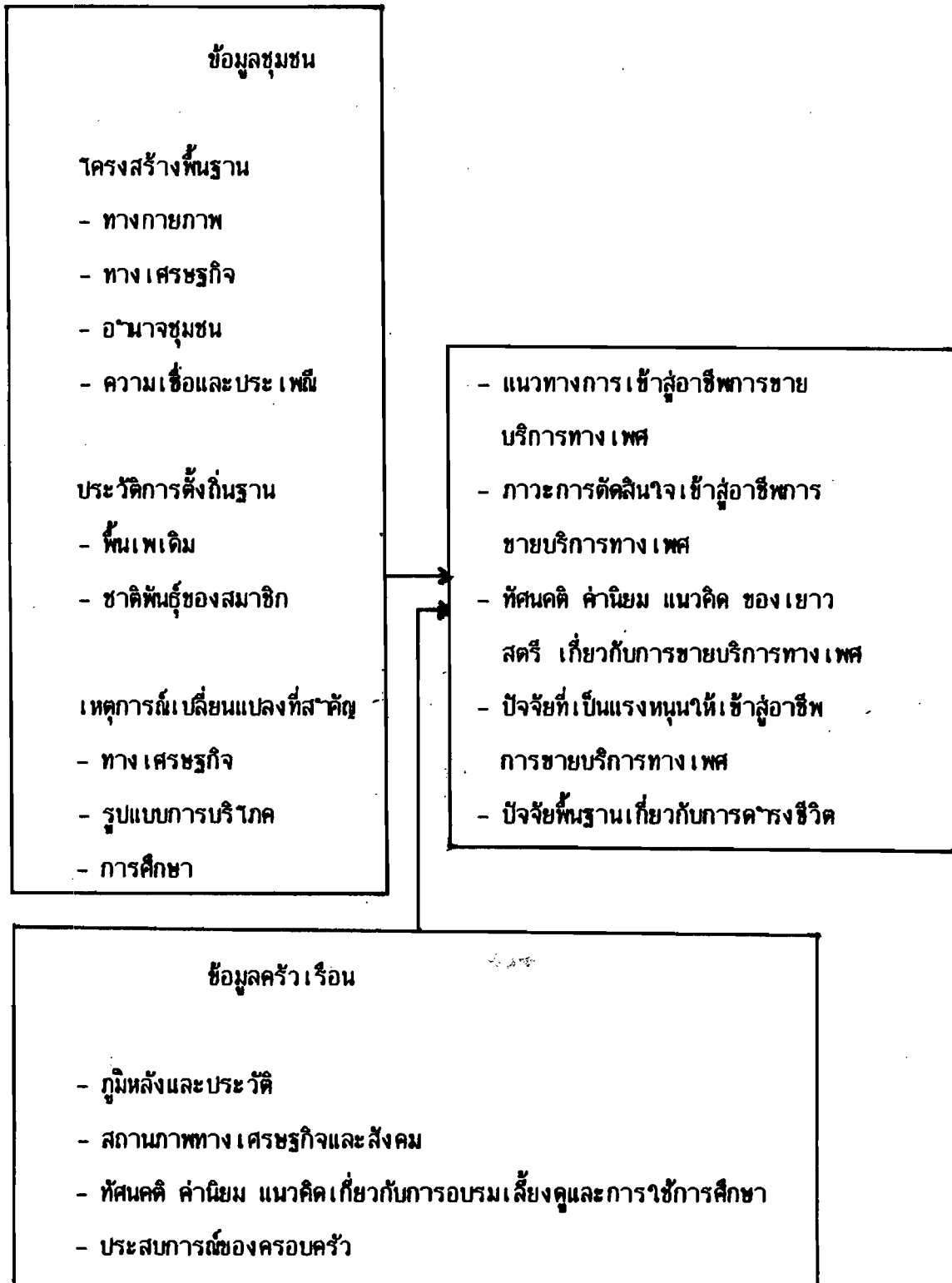
ภูมิหลังและกรอบแนวคิดของการวิจัย

จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าขึ้นไปอย่างรวดเร็วมาก ทั้งในด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ตลอดจนธุรกิจต่างๆ ที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นอย่างมากมาย ดังจะเห็นได้จากอัตราการขยายตัวทางธุรกิจของผู้ประกอบการค่อนข้างสูงมาก อาทิ ธุรกิจเจ้าของคนเดียวหรือบุคคลธรรมดาในช่วงเดือนมกราคม-มิถุนายน 2532 มีธุรกิจเปิดใหม่ รวม 117 ราย ทุนจดทะเบียน 1,620,000 บาท นอกจากนี้ทางด้านการท่องเที่ยวคาดว่าปี 2533 มีนักท่องเที่ยวเข้ามาจังหวัดเชียงรายประมาณ 3 แสนคน จากแนวโน้มของนักท่องเที่ยวดังกล่าว จึงทำให้เกิดโครงการที่จะรองรับการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นประมาณ 17 โครงการเป็นอย่างน้อย (สารานุกรม วัสดุสื่อสารธุรกิจ, 2532 : 12-16) จึงเป็นดัชนีชี้ให้เห็นว่าจะมีผู้นิยมมาเที่ยวจังหวัดเชียงรายมากขึ้น เนื่องจากจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีธรรมชาติที่สวยงาม มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอยู่หลายแห่ง สภาพอากาศดีกว่าที่อื่น ๆ จึงเป็นที่คาดการณ์กันว่าจะเป็นจังหวัดที่จะได้รับการพัฒนาให้เจริญขึ้นกว่าเดิมเป็นอย่างมากพร้อมกับความเจริญที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ สิ่งที่มีคนมักกล่าวขวัญถึงจังหวัดเชียงราย คือยังคงเป็นดินแดนที่มีผู้หญิงเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศมากอยู่เช่นเดิม ดังจะเห็นได้จากบทความเรื่องชบวนการค้าหญิงไทยของ ประพนธ์ ศรีเทศ แห่งศาลแพ่ง กระทรวงยุติธรรม ที่นำเสนอต่อวงสัมมนาปัญหาการค้าหญิงและเด็กในเชิงปฏิบัติการที่วิทยาลัยครูเชียงใหม่ เมื่อปี 2528 ระบุว่า โสเภณีส่วนใหญ่มักมาจากจังหวัดภาคเหนือตอนบนซึ่งกว่าครึ่งหนึ่งมาจาก 8 จังหวัด คือ เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ และ แม่ฮ่องสอน ทั้งนี้ยังพบด้วยว่ามีโสเภณี

เป็นชาวเขาเผ่าต่าง ๆ รวมทั้งชนกลุ่มน้อย เช่น ไทยใหญ่ (วารสาร "ชีวิตจริง", 2531 : 32) นอกจากนี้หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 22 มกราคม 2532 หน้า 11 ยังได้ลงข้อความถึงผู้หญิงที่ประกอบอาชีพขายบริการทางเพศ ในจังหวัด เชียงรายว่า "แม่สาย...เมคอินเบอร์มาจาก อำเภอเมือง เชียงรายเพียง 60 กิโลเมตรกว่า คือ เนื้อสุยอคแดนสยาม ที่ริมแม่น้ำสาย อำเภอแม่สาย จังหวัด เชียงราย แหล่งรวมสินค้าที่อิเมอร์คมาจากต่างประเทศ สินค้าเหล่านี้ส่วนใหญ่มักเป็น สาวไทยใหญ่ หรือสาวเงี้ยว จะมีสาวพม่าจับปลัดจับผลูเข้ามาบ้าง เป็นครั้งคราวแต่ ามบ่อยนัก"

จากตัวอย่างของบทความที่กล่าวถึง จังหวัดเชียงรายเกี่ยวกับหญิง ที่มีอาชีพขายบริการทางเพศซึ่งขึ้นตรงกับรายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลให้สตรีบางกลุ่มในภาคเหนือประกอบอาชีพบริการพิเศษ ศึกษาเฉพาะใน จังหวัดเชียงราย (วิทยา วรณศิริ และคณะ, 2532 : 207) พบว่าหญิง ร้อยละ 86.3 ประกอบอาชีพใส่เสื้อด้วยความสมัครใจ และเกือบครึ่งหนึ่งของหญิงบริการ พิเศษที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวเดิมในฐานปานกลาง จาก ความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองที่เจริญขึ้นดังกล่าว ช็อกสาวชาวตู่ถึงเยาวสตรีใน จังหวัดเชียงราย รวมถึงงานวิจัยเกี่ยวกับการสมัครใจเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ ท้าให้เกิดประเด็นข้อสงสัยหลายประเด็นที่ว่า "ผลกระทบของความเปลี่ยนแปลงของ บ้านเมืองที่มีผลต่อสังคมและวัฒนธรรมของประชาชนในจังหวัดเชียงราย จะท้าให้ ทศนคติหรือแนวคิดในการดำรงชีวิตของ เยาวสตรีเปลี่ยนแปลง ไปเช่นไร การเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญของชุมชน สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ทศนคติ ค่านิยม แนวคิดเกี่ยวกับ ครอบครัว และต่อการประกอบอาชีพ รวมถึงความเชื่อและประเพณี จะเป็นส่วนผลักดัน ให้เยาวสตรีเข้าสู่อาชีพ หญิงบริการพิเศษหรือไม่ ประเด็นดังกล่าวนี้ ถือว่าเป็นวิกฤต ทางวัฒนธรรมที่จะ เป็นผลกระทบต่อการพัฒนาสตรีในชนบทภาคเหนือ ดังนั้นคณะผู้วิจัย จึงได้ท้าการศึกษาภาคสนาม เพื่อหาคำตอบของประเด็นข้อสงสัยเหล่านี้ โดยกำหนด กรอบแนวคิดในการลงสู่ภาคสนามดังนี้

กรอบแนวคิดของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาคสนามที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของชุมชน และปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของเยาวชนสตรีในจังหวัดเชียงราย

จากผลการศึกษาในครั้งนี้จะทราบดีถึงข้อมูลบริบทของพื้นที่ที่มีเยาวชนสตรีออกไปประกอบอาชีพขายบริการทางเพศนอกชุมชน อาทิ โครงสร้างพื้นฐาน ประวัติการตั้งถิ่นฐานของชุมชน เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงที่สำคัญของชุมชน ฯลฯ ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้จะทำให้มองเห็นภาพต่อเนื่องที่สำคัญ ที่จะ เป็นแรงผลักดันให้เยาวชนสตรีต้องออกไปประกอบอาชีพนอกชุมชน ตลอดจนภาพของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องทราบ เพื่อหาแนวทางที่จะพัฒนาให้ตรงกับประเด็นที่จัดว่าเป็นสาเหตุของปัญหา นอกจากนี้แล้วข้อมูลอีกส่วนหนึ่งที่ได้จากครัวเรือน จะทำให้เห็นลักษณะ ของแนวคิด ค่านิยม ทศนคติ การอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนเส้นทางการโยกย้ายให้เยาวชนสตรีต้อง เข้าสู่อาชีพการขายบริการทางเพศ รวมทั้งปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงผลักดันอันเนื่องมาจากอิทธิพลของครอบครัวอีกด้วย สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะ เป็นข้อมูลอย่างดียิ่งต่อการพัฒนาเยาวชนสตรีในชนบทให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข โดยมีต้องออกมาประกอบอาชีพขายบริการทางเพศนอกชุมชน อันจะเป็นการช่วยลดวิกฤตทางวัฒนธรรมลงได้ในระดับหนึ่ง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูล
ต่อไปนี้ คือ

1. ข้อมูลบริบทของชุมชนซึ่งประกอบด้วย
 - 1.1 โครงสร้างพื้นฐานของชุมชน ได้แก่

1.1.1 สภาพทางกายภาพ ศึกษาถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์

และการคมนาคม

1.1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ ศึกษาถึงการประกอบอาชีพ รูปแบบการรับจ้าง ทุนภายนอกหมู่บ้านและในหมู่บ้าน รวมทั้งสภาพของรายได้ของครอบครัวในหมู่บ้าน และการถือครองที่ดินของแต่ละครอบครัว

1.1.3 สถาบันหรือองค์กรที่ยังมีการเคลื่อนไหวในหมู่บ้าน ตลอดจนเครือข่าย เครือญาติ และระบบอุปถัมภ์ ในประเด็นความเชื่อมโยงระหว่างอำนาจภายในชุมชน กับอำนาจภายนอกชุมชน อาทิ ระบบเอเยนต์ทางธุรกิจ

1.1.4 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและประเพณีท้องถิ่น มุ่งศึกษาเฉพาะกิจกรรมที่มีความสำคัญแก่ชุมชน ได้แก่ งานตานก๋วยสลาก สงกรานต์ และศึกษาถึงพิธีกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านที่มีบทบาทในการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกหมู่บ้านด้วย

1.2 ประวัติการตั้งถิ่นฐานของชุมชน โดยให้ความสำคัญกับพื้นที่เพิ่มเติม และชาติพันธุ์ของสมาชิกในชุมชนที่เป็นพื้นที่เป้าหมายของการศึกษา

1.3 การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ ด้านรูปแบบการได้รับการศึกษาของเยาวชน อาทิ การออกไปศึกษาต่อภายนอกชุมชน ระดับชั้นที่จบการศึกษา รวมทั้งรูปแบบของการบริโภค

2. ข้อมูลครัวเรือน

ในการศึกษากรณีครัวเรือนนำมุ่งการศึกษาไปสู่ 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ภูมิหลัง และประวัติของครัวเรือน
2. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม
3. ทศนคติ ค่านิยม วิธีคิด เกี่ยวกับการเลี้ยงดูและการให้การศึกษา
4. ประสบการณ์ของครอบครัว หรือเยาวชนสตรีที่เข้าสู่อาชีพการขาย

บริการทางเพศ

พื้นที่ตัวอย่างที่ศึกษา

พื้นที่ที่ทำการศึกษาค้างนี้คือ ตำบลหนึ่ง ประกอบด้วยหมู่บ้านที่เป็นกรณีตัวอย่าง ได้แก่ หมู่ 8 หมู่ 10 และหมู่ 14

การเลือกพื้นที่และครัวเรือนตัวอย่างที่ศึกษา
กรณีการเลือกพื้นที่ที่ศึกษา

การเลือกพื้นที่เมื่อพิจารณาภาพรวมพบว่า เป็นพื้นที่ที่มีประชากรอยู่กันอย่างหลายเชื้อชาติ อาทิ ชาวไทยพื้นราบซึ่งถือว่าเป็นชนดั้งเดิมของชุมชน ชาวไทยใหญ่ที่อพยพมาจากประเทศพม่า และชาวเขาเผ่าต่างๆ ที่อพยพมาจากท้องถิ่นอื่น ซึ่งในทุกกลุ่มของชุมชนมีประวัติของเขวาสตรีที่เคยออกไปประกอบอาชีพขายบริการทางเพศนอกชุมชนมาก่อน และในปัจจุบันก็ยังคงมีบางครัวเรือนที่มีเขวาสตรีออกไปประกอบอาชีพดังกล่าว

สำหรับเหตุผลที่เลือกหมู่บ้านกรณีตัวอย่างมีรายละเอียดแต่ละหมู่บ้าน ดังนี้
เหตุที่คณะผู้วิจัยเลือกหมู่ 14 เป็นพื้นที่วิจัย เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่อยู่ห่างจากตัวเมือง มีระบบผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับล่างหลัง เป็นที่ดอนและเกษตรกรปลูกพืชไร่เป็นหลัก คือที่ตั้งหมู่บ้านอยู่ห่างจากอำเภอ เป็นระยะทาง 17 กิโลเมตร เป็นทางลูกรัง 12 กิโลเมตร และทางลาดยางในหมู่บ้าน 5 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทาง 40 นาที ผลผลิตทางการเกษตรค่อนข้างต่ำหลัง ข้าว ถั่วเหลือง และข้าวโพด มีการทำนาทุกครัวเรือน ทำนาปีละ 1 ครั้ง ให้ผลผลิต 622 กิโลกรัม/ไร่ และทุกครัวเรือนที่ปลูกไม้ใช้สอย หรือสารเคมีป้องกันและกำจัดแมลงหรือวัชพืช ถั่วเหลือง ให้ผลผลิต 225 กิโลกรัม/ไร่ และไม่มีเกษตรกรรายใดใช้สอย สำหรับข้าวโพดผลผลิต 491 กิโลกรัม/ไร่ เกษตรกรไม่มีการใช้สอยเช่นเดียวกัน

เหตุผลที่เลือกหมู่ 10 เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่อยู่ห่างจากตัวเมืองและระบบการผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง คือ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอ 6 กิโลเมตร เป็นทางลูกรัง ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 20 นาที จากที่ว่าการอำเภอสู่มูลบ้าน ผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง พืชหลักที่ปลูกได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ถั่วลิสง ถั่วเหลือง และกระเทียม สำหรับข้าวให้ผลผลิต 530 กิโลกรัม/ไร่ และกระเทียม 2,000 กิโลกรัม/ไร่ เกษตรกรส่วนหนึ่งเริ่มใช้ปุ๋ยหมักที่ได้รับการส่งเสริมจากทางราชการ

เหตุผลที่เลือกหมู่ 8 เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่อยู่ใกล้ตัวเมือง มีระบบการผลิตทางการเกษตรเป็นแบบก้าวหน้า พื้นที่เป็นที่ลุ่ม และสามารถปลูกพืชอื่นเสริมนอกจากฤดูทานา ที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอ 4 กิโลเมตร เป็นทางลูกรัง 2 กิโลเมตร และทางลาดยางในหมู่บ้าน 2 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทาง 15 นาที พืชที่ปลูกเป็นพืชในที่ลุ่มเกือบทั้งหมด และสามารถปลูกได้ในนาข้าว ได้แก่ ข้าว น้ำเต้าที่ปูน ถั่วเหลือง และกระเทียม ข้าวจะให้ผลผลิตสูงถึง 800 กิโลกรัม/ไร่ ถั่วเหลือง 255 กิโลกรัม/ไร่ กระเทียม 3,000 กิโลกรัม/ไร่

ดังนั้น เพื่อให้เห็นสภาพของหมู่บ้านที่ศึกษาในภาพรวม จึงเปรียบเทียบความแตกต่างดังต่อไปนี้

ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของทั้ง 3 หมู่บ้าน ที่เป็นต้นที่ศึกษา

หัวข้อ	หมู่บ้าน		
	หมู่ 14	หมู่ 10	หมู่ 8
1. จำนวนคร่าวเรือน (คร่าวเรือน)	135	195	195
2. จำนวนราษฎร (คน)	622	798	1,376
3. ระยะห่างจากอำเภอ (กม.)	17	6	4
4. เวลาที่ใช้ในการเดินทางถึงที่ว่าการอำเภอ (นาที)	40	20	15
5. ผลผลิตต่อไร่ของข้าว (กก.)	622	530	800
6. ผลผลิตต่อไร่ของพืชอื่น			
- ถั่วเหลือง (กก.)	225	230	255
- กระเทียม (กก.)		2,000	3,000
- ข้าวโพด (กก.)	491	239	450
7. ไม้ยืนต้น (ไม้ผล) ที่เป็นไม้เศรษฐกิจ	ไม่มี	มี	ไม่มี
8. จำนวนผู้เป็นสมาชิกของกลุ่มทางการเกษตร (คน)	0		67
9. คร่าวเรือนที่มีที่นามากกว่า 11 ไร่ (คร่าวเรือน)	3		13
10. คร่าวเรือนที่ใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดแมลง (คร่าวเรือน)	0		108

อย่างไรก็ตามเหตุผลสำคัญสำหรับการเลือกพื้นที่ศึกษา 3 หมู่บ้าน คือ ครัวเรือนทั้ง 3 หมู่บ้าน มีสมาชิกที่เคยไปและกำลังประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ หลายครัวเรือน อันเป็นคุณลักษณะตรงตามประเด็นของการศึกษา ซึ่งได้จากการศึกษานำร่องพบว่า

1. หมู่ 14 จากการสัมภาษณ์เบื้องต้น พบว่า สตรีที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี ออกไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษเกือบทั้งหมด ยกเว้นเพียง 3 หลังคาเรือนที่มีฐานะดี และกำลังศึกษาต่อที่โรงเรียนมัธยมในอำเภอ
2. หมู่ 10 มีสตรีออกไปประกอบอาชีพพิเศษถึง 50 คน
3. หมู่ 8 มีครัวเรือนที่ประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ มากกว่า 30 ครัวเรือน

กรณีการเลือกครัวเรือนที่ศึกษา

ตัวอย่างประชากรครัวเรือนที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ได้แก่ ครัวเรือนในชุมชนจังหวัดเชียงราย จำนวน 15 ครัวเรือน แบ่งออกตามพื้นที่หมู่บ้าน 3 พื้นที่ มีดังนี้

1. หมู่ 14	จำนวน	5	ครัวเรือน
2. หมู่ 10	จำนวน	5	ครัวเรือน
3. หมู่ 8	จำนวน	5	ครัวเรือน

ซึ่งการเลือกครัวเรือนดังกล่าวพิจารณาตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ครัวเรือนที่เป็นเกษตรกรและที่มีสมาชิกในครัวเรือนประกอบอาชีพบริการทางเพศ และแจกแจงตามฐานทางเศรษฐกิจซึ่งใช้เกณฑ์จากชุมชนเป็นผู้ให้ข้อมูล คือกลุ่มครัวเรือนที่มีที่ดิน และฐานะดี ฐานะปานกลาง และฐานะยากจน และกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีที่ดินและมีอาชีพรับจ้าง

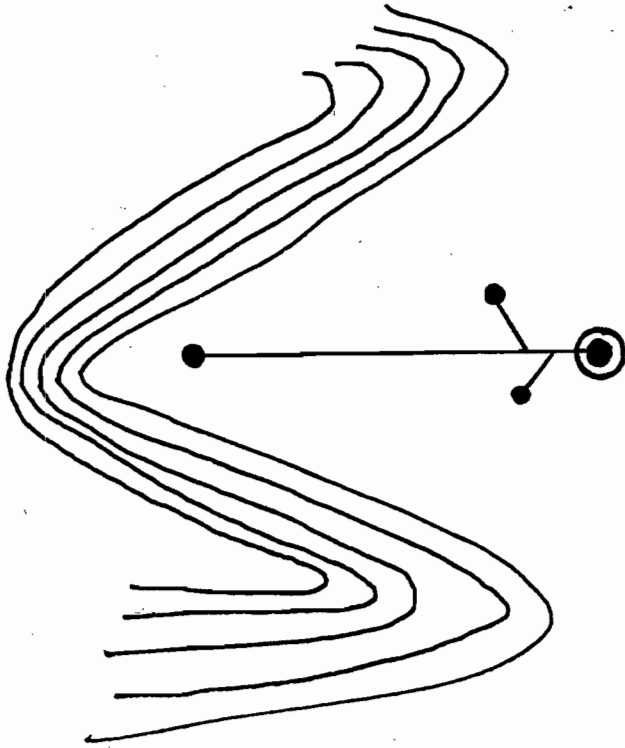
2. ครัวเรือนที่เป็นเกษตรกรที่ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนประกอบอาชีพการ
ขายบริการทางเพศ และแจกแจงตามฐานะทางเศรษฐกิจโดยยึดหลักเกณฑ์ตามสมาชิก
ในชุมชนให้ข้อมูล คือกลุ่มผู้มีที่ดิน ฐานะดี ฐานะปานกลาง และฐานะยากจน และ
ครัวเรือนที่ไม่มีที่ดินและมีอาชีพรับจ้าง

3. ครัวเรือนที่เป็นเกษตรกรและมีสมาชิกในครัวเรือนเคยประกอบอาชีพ
ขายบริการทางเพศ

การพิจารณาเลือกครัวเรือนของแต่ละพื้นที่หมู่บ้านนั้นสรุปลักษณะตามเกณฑ์
ได้ดังนี้

พื้นที่หมู่บ้าน	กำลังไปประกอบอาชีพ				ไม่ได้ไป				เคยไป
	มีที่ดิน			ไม่มีที่ดิน และ รับจ้าง	มีที่ดิน			ไม่มีที่ดิน และ รับจ้าง	
	ฐานะ รวย	ฐานะ ปาน กลาง	ฐานะ ยาก จน		ฐานะ รวย	ฐานะ ปาน กลาง	ฐานะ ยาก จน		
หมู่ที่ 14	*			*	*	*		*	
หมู่ที่ 10		*	*		*		*	*	
หมู่ที่ 8	*			*	*	*		*	

แผนที่แสดงที่ตั้งหมู่บ้าน เป่าหมาย

คำอธิบายสัญลักษณ์

- หมู่บ้าน เป่าหมาย
- ◎ อำเภอ

ภูเขา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามครั้งนี้ประกอบด้วย

1. สมุดบันทึกภาคสนาม
2. แนวทางการสัมภาษณ์
3. กล้อง
4. แผนที่หมู่บ้าน
5. เทปบันทึกเสียง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้ 2 วิธี ประกอบกันคือ

1. การศึกษาภาคเอกสาร
2. การศึกษาภาคสนาม

1. การศึกษาภาคเอกสาร ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ดังต่อไปนี้ ตั้งแต่เดือนกันยายน 2533 เป็นต้นมา

- 1.1 ศูนย์ข้อมูลสำนักงานจังหวัดเชียงราย
- 1.2 ข้อมูลสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่จัน
- 1.3 ข้อมูลจากผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านเป้าหมาย

2. การศึกษาภาคสนาม ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่อไปนี้

2.1 การสังเกต ได้เข้าทำการสังเกตในหมู่บ้านเป้าหมาย ตั้งแต่เดือนกันยายน 2533 เป็นต้นมา ด้วยวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมายไม่ทราบว่ากำลังถูกสังเกต

2.2 การสัมภาษณ์ ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้นำและครอบครัวผู้นำครูประจำ
โรงเรียนในหมู่บ้าน (ทุกหมู่บ้านมีโรงเรียนตั้งอยู่) เจ้าหน้าที่จากทางราชการ
และชาวบ้าน

บทที่ 2

ข้อมูลบริบทของพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาคั้งนี้ดำเนินการใน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 8 หมู่ 10 และหมู่ 14 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. หมู่ 8

เมื่อปี พ.ศ. 2410 ได้มีราษฎรอพยพย้ายมาจากหมู่บ้านหนึ่ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยการนำของพระภิกษุ (ช่วงที่อพยพมา ผู้นำการอพยพมาเป็นพระอยู่) โดยได้นำญาติพี่น้องประมาณ 10 กว่าครอบครัว โดยมีช้าง 1 เชือก เป็นพาหนะ เมื่อสมัยก่อนนั้นไม่มีถนนหนทาง ต้องเดินด้วยเท้ามาบุกเบิกตั้งถิ่นฐานรกรากหมู่บ้านนี้ ผู้นำมองเห็นว่าสถานที่แห่งนี้เหมาะที่จะตั้งเป็นหมู่บ้านได้ซึ่งมีน้ำไหลผ่านตลอด น้ำท่าอุดมสมบูรณ์ เป็นป่าทึบ พากป่าอ้อ ป่าแซม มีสัตว์ชุกชุม มีความอุดมสมบูรณ์พร้อมทุกอย่าง ผู้นำจึงได้จัดตั้งหมู่บ้านขึ้นและใช้ชื่อหมู่บ้านตามนามเดิม ชื่อสายเป็นคนเชียงใหม่โดยกำเนิด ต่อมาพระท่านได้สึกออกมาเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน เป็นคนแรกเมื่อปี พ.ศ. 2410 ต่อมาในปี พ.ศ. 2455 ตัวท่านก็ได้คัดเลือกเป็นกำนันจนถึงเกษียณอายุ และมีการคัดเลือกผู้ใหญ่บ้านสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่

ทิศเหนือติดหมู่ 3 ทิศใต้ติดหมู่ 7 ทิศตะวันออกติดกับหมู่ 6 และทิศตะวันตกติดกับหมู่ที่ 7

ลักษณะของพื้นที่จะเป็นที่ราบลุ่ม มีลำเหมืองไหลผ่าน 2 สาย โดยลำเหมืองทั้งสองมีน้ำตลอดปี อันเป็นพื้นที่เหมาะแก่การประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรมเป็นหลัก เพราะสามารถส่งน้ำกระจายได้ทั่วพื้นที่ และมีน้ำใช้ได้ตลอดทั้งปี ไม่ว่าในช่วงฤดูฝน หรือฤดูแล้ง ทำให้ดินชุ่มชื้น ดังนั้นราษฎรในหมู่บ้านนี้ส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมและการประมง ซึ่งพื้นที่ของหมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 1,199 ไร่ คิดเป็นพื้นที่อยู่อาศัย 147 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม 1,019 ไร่ และพื้นที่สาธารณะ 6 ไร่

ลักษณะภูมิอากาศ

เป็นแบบมรสุมเมืองร้อน มีความชื้นปานกลาง อุณหภูมิเฉลี่ย 22 องศาเซลเซียส ในฤดูหนาวอากาศหนาวที่สุดอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดเดือนประมาณ 6.5 องศาเซลเซียส ในฤดูร้อนอากาศอยู่ในภาวะอบอุ่น อุณหภูมิสูงสุดอยู่ในระหว่าง 28-35 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม อากาศจะร้อนจัด และในฤดูฝนอากาศชุ่มชื้น ฝนตกชุกที่สุดในระหว่างเดือนสิงหาคมถึงตุลาคม

ลักษณะที่อยู่อาศัย

หมู่ 8 มีหลังคาเรือนทั้งหมดจำนวน 195 หลังคาเรือน สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ทั่วๆไปส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ชั้นเดียว มุงหลังคาด้วยสังกะสี บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ บ้านมาแฝกมุงด้วยหญ้าคา ส่วนการคมนาคมในหมู่บ้านมีถนนผ่านหมู่บ้านไปถึงที่ว่าการอำเภอเป็นถนนลาดยาง ประมาณ 1 กิโลเมตร ถนนลูกรังประมาณ 2 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางจากบ้านเพียงเที่ยวเดียวใช้เวลาในการเดินทาง 15 นาที ด้วยยานพาหนะที่ใช้กันภายในหมู่บ้านและมีรถโดยสารวิ่งผ่านหมู่บ้านในช่วงเช้า และช่วงบ่ายรถก็จะวิ่งกลับเข้ามาในหมู่บ้าน รถโดยสารนี้วิ่งสม่ำเสมอตลอดทั้งปี และส่วนมากชาวบ้านก็

นิยมใช้พาหนะส่วนตัวในการเดินทาง ซึ่งได้แก่ รถจักรยานสองล้อ รองลงมาใช้รถจักรยานยนต์ และบางครั้งก็ใช้รถบัส

ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ

ส่วนมากชาวบ้านจะมีอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ทั่วมาบิละ 1 ครั้ง สถานภาพภายในหมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่ภายในหมู่บ้านก็ยังมีราษฎรอยู่ปะปนกัน ทั้งที่มีฐานะร่ำรวยที่สุดและยากจนที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะชาวบ้านมีปัญหานานเรื่องสิทธิ์ในที่ดินทำกิน รวมทั้งด้านการประกอบอาชีพ เนื่องจากลักษณะที่ดินทำกินของชาวบ้านไม่มีเพียงพอ เพราะสภาพภูมิอากาศและพื้นที่ในการเกษตรยังมีปัญหา สภาพพื้นที่ทางการเกษตรของชาวบ้านทางด้านทิศใต้ของหมู่บ้านจำกัดกับแนวเทือกเขา ชาวบ้านไม่สามารถที่จะขยายที่ทำกินออกไปได้อีก

ความเป็นอยู่ของชาวบ้านในหมู่บ้านจะอยู่ในลักษณะการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ส่วนมากชาวบ้านจะประกอบอาชีพอยู่ภายในหมู่บ้าน ไม่ได้ออกไปทำงานนอกบ้าน ส่วนด้านการซื้อขายต่างๆ ก็อาศัยขายให้พ่อค้าคนกลาง จะเห็นได้ว่าชาวบ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และถูกสุขลักษณะ เป็นส่วนใหญ่ ตามถนนหนทางในหมู่บ้านจะมีการขุดเป็นร่องน้ำไหลผ่านหน้าบ้านทุกหลังคาเรือน ชาวบ้านจะใช้น้ำที่ไหลผ่านหน้าบ้านซักผ้า และรดน้ำพืชผักสวนครัว ภายในบ้านของตนเอง

ในหมู่บ้านจะมีกลุ่มธุรกิจพื้นฐานที่จัดตั้งขึ้นคือกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ชาวบ้านมีรายได้และมีงานทำหลังจากฤดูเก็บเกี่ยว การจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรนี้ ได้มีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนได้มารวมกลุ่มพัฒนาสตรีขึ้น และต่อมาทางเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลได้รวบรวมผู้ที่สนใจกิจกรรมทางด้านเกษตร รวบรวมกลุ่มเป็นกลุ่มเกษตรกร และให้เจ้าหน้าที่อำเภอเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมด้านการถนอมอาหาร โดยใช้วัตถุดิบที่หาได้ภายในหมู่บ้านมาทำการแปรรูป และนำขายเพื่อเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายให้แก่ครอบครัว

ระบบผู้นำและกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน

ระบบผู้นำในหมู่บ้านนี้ การจะทำงานทุกอย่างต้องได้รับคำสั่งจากผู้นำ ตลอดจนประธานกลุ่มทุกกลุ่ม ถ้าหากทางราชการหรือหน่วยงานเอกชนมาขอความร่วมมือ ถ้าหากผู้นำในหมู่บ้านไม่สั่งการให้ทำแล้วการดำเนินงานเหล่านั้นจะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

ลักษณะของผู้นำในหมู่บ้านนี้ โดยมากราษฎรจะคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ มีความคล่องตัว ไม่มีปัญหาทางด้านครอบครัว เป็นคนที่น่าเคารพนับถือ เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต เป็นคนที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และเมื่อชาวบ้านได้ดำเนินการคัดเลือกขึ้นมาแล้ว ก็จะทำให้ความเคารพนับถือ เชื่อฟัง มีปัญหาที่ขอรับคำปรึกษาและยอมรับคำชมจากผู้นำต่างๆ ชาวบ้านยอมรับปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ของหมู่บ้าน และให้เกียรติผู้นำอยู่เสมอ เช่นพิธีกรรมต่างๆ ก็จะทำให้ผู้นำเป็นประธานในพิธีเสมอ

สำหรับกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านมีทั้งกลุ่มตามธรรมชาติ และกลุ่มทางราชการ หลายกลุ่มได้แก่ กลุ่มฉาบฉวยสงเคราะห์ซึ่งเป็นกลุ่มที่เกือบทุกหลังคาเรือนจะเป็นสมาชิก โดยแต่ละครัวเรือนจะเสียเงินครัวเรือนละ 10 บาทต่อ 1 ศพ ซึ่งจัดว่าเป็นกลุ่มการ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้าน กลุ่มพัฒนาสตรีเป็นกลุ่มที่ยังไม่มีผลงานที่เด่นชัดมากนัก กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเป็นกลุ่มที่มีการรวมตัวของสมาชิกในบางครัวเรือนที่จะคอยให้ความช่วยเหลือกัน ในประเด็นของความรู้ทางการโภชนาการและอื่น ๆ อีกกลุ่มหนึ่งได้แก่กลุ่มเสี้ยว เป็นการรวมตัวกันระหว่างสมาชิกที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน หรือเป็นนักเรียนรุ่นเดียวกันเพื่อช่วยเหลือสมาชิกภายในกลุ่ม

สังคมวัฒนธรรมและประเพณี

ในหมู่บ้านอาจมีส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับผู้มีอาวุโส ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่จะรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นค่อนข้างน้อย สภาพชีวิตของคนในหมู่บ้านจะยังคงยึดถือสภาพชีวิตเดิมอยู่ ชีวิตของลูกมักขึ้นอยู่กับรายได้การบงการของพ่อแม่ โดยเฉพาะพ่อมีบทบาทสำคัญมาก

ประเพณีที่สำคัญที่ชาวบ้านยังคงให้ความสำคัญสืบต่อมา ได้แก่ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีทานข้าวใหม่ มีจุดประสงค์เพื่อถวายข้าวใหม่แก่พระสงฆ์ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง แสดงความกตัญญูต่อแม่โพสพ และจุดประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อหาเงินบำรุงวัดในการที่จะก่อสร้างวัดต่างๆ ที่เป็นของส่วนรวม นอกจากนี้ยังมีประเพณีทำบุญบอยช้างสังข์ ซึ่งมีขึ้นในเดือนหก เป็นการแสดงความกตัญญูที่ลูกหลานมีต่อบิดามารดา ปู่ย่าตายาย ซึ่งจะทำบุญให้กับผู้ที่ตายไม่ดี คือตายด้วยอุบัติเหตุ หรือตายโหง จึงได้มีการทำเครื่องเรือน บ้านจำลองหลังเล็กอุทิศให้แก่ผู้ตาย เครื่องใช้ต่าง ๆ ซึ่งเชื่อว่าของเหล่านี้จะมีประโยชน์ต่อผู้ตายในปรโลก และการทำพิธีนี้มักจัดที่นอกวัด หรือที่บ้านของผู้ตายเอง

ประเพณีบอยหลวงเป็นการฉลองสิ่งก่อสร้างที่เป็นประโยชน์ ที่ประชาชนสร้างขึ้นมา ประเพณีบอยน้อยเป็นประเพณีที่จัดขึ้นภายในวงศ์ญาติ มิตรสหาย เป็นการบวชสามเณรหรือบอยน้อย

ประเพณีสลากภัต ทำขึ้นในเดือนกันยายน มุ่งหมายที่จะอนุรักษมรดกทางวัฒนธรรมของล้านนาไทย และทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย

ประเพณีที่สำคัญที่ชาวบ้านให้ความสำคัญมากก็คือ ประเพณีขึ้นบ้านใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสิริมงคลแก่ผู้อยู่อาศัยโดยมาก จะมีการจัดเลี้ยงอย่างใหญ่โต

สภาพการพัฒนาหมู่บ้าน

บ้านหมู่ที่ 8 เป็นหมู่บ้านที่เคยชนะเลิศระดับอำเภอในการประกวดหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพบ.) เมื่อปี 2526 และทางอำเภอได้ส่งบ้านเข้าประกวด

ในระดับจังหวัดนับปีเดียวกันนั่นเอง การประกวดครั้งนั้นก็ได้รับรางวัลที่ 3 จากหมู่บ้าน อพป. ทั้งหมดจังหวัดเชียงราย จึงเห็นได้ว่าเป็นหมู่บ้านที่มีการพัฒนาถึงขั้นสูงสุด มาแล้ว และหมู่บ้านนี้ก็มีการพัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ จากหมู่บ้านล้าหลัง เป็นหมู่บ้านก้าวหน้า ด้านการประกอบอาชีพก็พัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ โดยเฉพาะการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม การพัฒนาด้านต่างๆ ดีขึ้นเรื่อย โดยการมีเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก ได้เข้ามาประสานงานกับประชากรเป็นอย่างดี ประชากรมีการตื่นตัวในการพัฒนาตนเองมากขึ้น การเกษตรก็มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก คือ เริ่มมีการทำการเกษตรแผนใหม่ อีกทั้งหมู่บ้านนี้อยู่ในทำเลที่เหมาะสม จึงทำให้การเกษตรได้ผลดี เพราะมีน้ำท่าอุดมสมบูรณ์ อีกทั้งคุณภาพของดินดี ฉะนั้นประชากรในหมู่บ้านจึงทำการเกษตรตลอด ไม่เคยมีที่ดินรกร้างว่างเปล่าโดยไม่ทำการเพาะปลูกเลย ดังนั้นจึงทำให้การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประชากรดีขึ้นมาก อีกทั้งยังมีแหล่งเงินทุน ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนเข้ามาส่งเสริมทางด้านเกษตร โดยแนะนำให้ปลูกพืชชนิดใหม่ คือ การปลูกน้ำเต้าญี่ปุ่น โดยทางเอกชนเข้ามาเสนอแนะวิธีปลูกและนำพันธุ์มาแยกให้ และยังรับซื้อผลผลิตจากประชากรในบ้าน ที่ทำการเพาะปลูก เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวโดยการปักผ้าเข้า แต่การพัฒนาในปัจจุบันไม่ค่อยจะได้ผลเท่าที่ควร เพราะตัวผู้นำของหมู่บ้านมีธุรกิจส่วนตัว ซึ่งได้เอาเวลาส่วนใหญ่ไปทำการประกอบอาชีพส่วนตัว จึงไม่มีใครเป็นตัวกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดการพัฒนา ดังนั้นจึงทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างปกติ คือ จะพัฒนาด้วยตัวของชาวบ้านเอง เช่นพัฒนานวนที่สำคัญ ๆ เท่านั้นเอง ซึ่งมีรูปแบบการพัฒนาดังนี้

1. การพัฒนาแบบเสรี คือการพัฒนาด้วยการปล่อยให้ประชาชนเป็นผู้สร้างความเจริญก้าวหน้าเอง ดังเช่น ราษฎรในบ้านสามารถทำการเพาะปลูก คือการปลูกพืชโดยรับเอาพันธุ์พืชจากเอกชนที่เข้ามาส่งเสริมให้กับประชาชนได้ปลูก เมื่อมีผลผลิตแล้ว เอกชนก็จะรับซื้อเอง เช่นการปลูกพืช น้ำเต้าญี่ปุ่น หรือ แดงคาเปลว ซึ่งเอกชนได้เข้าติดต่อกับประชาชนเอง โดยไม่ผ่านหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบทางด้านเกษตร แต่เป็นการติดต่อกันเองระหว่างเอกชนกับราษฎร จึงถือว่าการ

พัฒนาแบบนี้เข้าเกณฑ์การพัฒนาแบบเสรี ซึ่งการพัฒนาแบบนี้เป็นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และเป็นการพัฒนาที่เป็นความเคลื่อนไหวของประชาชนเองโดยสมัครใจ ไม่มีการห้าม หรือบังคับราษฎร คนใดสนใจและ ชยันชันแข็งก็จะมีส่วนให้หมู่บ้านนี้เจริญขึ้นได้ และเป็นการเพิ่มเศรษฐกิจให้แก่บ้านให้ก้าวหน้ากว่าที่เป็นอยู่

2. การพัฒนาแบบบังคับ บ้านที่มีการพัฒนาแบบบังคับควบคุมกันไปด้วย เพื่อป้องกันการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามระเบียบของชุมชน โดยทางหมู่บ้านจะบังคับให้ราษฎรในหมู่บ้านปฏิบัติตาม หรือหลีกเลี่ยงก็จะถูกปรับ หรือถ้าผู้ใดไม่สนใจที่จะทำกิจกรรมของส่วนรวม ก็จะถูกเร่ง ภัยจากราษฎรในหมู่บ้าน ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านจะต้องไม่ให้ความช่วยเหลือถ้าผู้ใดเดือดร้อน เพราะถือว่าไม่สนใจในงานส่วนรวม ดังนั้นการพัฒนาแบบบังคับจึง เป็นวิธีหนึ่งที่หมู่บ้านนำมาใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน ทำให้เกิดความพร้อมเพรียงกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และยังเป็นส่วนช่วยหมู่บ้านเจริญขึ้น

3. การพัฒนาแบบผสมผสานหรือแบบมีแผน ผลจากการพัฒนาแบบผสม จึงทำให้หมู่บ้านนี้มีเศรษฐกิจที่ดี โดยการส่งเสริมจากฝ่ายเอกชน และการได้รับงบประมาณในการพัฒนาหมู่บ้านจากรัฐบาลเป็นประจำทุกปี ซึ่งเงินเหล่านี้ราษฎรจะนำมาใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งการพัฒนาแบบนี้ถือว่าเป็นการพัฒนาแบบผสมผสาน คือมีทั้งบังคับและปล่อยตามความต้องการของประชาชน ที่จะนำความเจริญเข้ามาสู่หมู่บ้านเอง

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของชุมชนคือ การซื้อขายที่ดิน (ที่ดินส่วนมากจะมีเอกสารสิทธิ์ คือ นส.3 ก.) ทั้งนี้เป็นปรากฏการณ์ควบคู่ไปกับพื้นที่ต่างๆ ในเขตจังหวัดเชียงราย การซื้อขายที่ดินปรากฏเด่นชัดมาก ระหว่างปี 2532-2533 เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในหุบเขาที่มีภูมิประเทศสวยงาม และทางรัฐบาลมีโครงการปรับปรุงถนนซึ่งเดิมเป็นทางลูกรัง และลาดยางบางส่วนเฉพาะในเขตหมู่บ้าน เป็นถนนลาดยางตลอดสาย ทำให้มีการกว้านซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไรกันมาก เกษตรกรก็เป็นกลุ่มคนที่ได้รับผลประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าที่ดินจากการซื้อเพื่อเก็งกำไรนี้

2. หมู่ 10

เมื่อประมาณ 104 ปีมาแล้ว ได้มีผู้รวบรวม 3 ท่าน ที่เป็นเรี่ยวแรงสำคัญ
มรการอพยพ ได้ชักชวนราษฎรจำนวน 10 หลังคาเรือน อพยพมาจากบ้านแห่งหนึ่ง
ตำบลท่าข้าม อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มาตั้งถิ่นฐานตามหาที่ที่บ้านหมู่ 10
จังหวัดเชียงราย ต่อมาก็มีราษฎรอพยพมาสมทบเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยมาจากจังหวัด
เชียงใหม่, ลำปาง, ลำพูน, แพร่, น่าน จึงสามารถตั้งเป็นหมู่บ้านได้ในปี พ.ศ.2428

ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่

ทิศเหนือติดต่อกับหมู่บ้านต่างๆ ในตำบลเดียวกันดังนี้ หมู่ที่ 1 ทิศใต้ติดต่อกับ
หมู่ที่ 7-8 ทิศตะวันออกติดต่อกับหมู่ที่ 1-3 และทิศตะวันตกติดต่อกับหมู่ที่ 9

ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ประกอบด้วยที่ราบและที่ดอน ที่ราบจะถูกใช้เพื่อ
การทานา ที่ดอนถูกใช้เพื่อตั้งบ้านเรือน และปลูกพืชไร่ ไม้ผลยืนต้น แหล่งน้ำธรรมชาติจะมี
ลำห้วยไหลผ่านหมู่บ้าน 4 สาย คือ แต่ละสายมีน้ำไหลผ่านตลอดปี มีหนองน้ำ 8 แห่ง
จึงส่งผลให้ชาวบ้านสามารถใช้ประโยชน์จากการไหลของน้ำได้ ทั้งทางด้านการเกษตร
และอื่น ๆ

การคมนาคมมีเส้นทางผ่านเข้า-ออก ในหมู่บ้าน 4 สาย และซอย 10 ซอย
สภาพถนนเป็นดินลูกรังทุกสาย การเดินทางติดต่อที่ว่าการอำเภอ มีระยะทาง 6 กิโลเมตร
โดยสารรถยนต์ประจำทาง ค่าโดยสารคนละ 4 บาท

ลักษณะทางเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทางการเกษตร
เมื่อพิจารณาถึงการใช้ที่ดินทางการเกษตรพบว่า เป็นพื้นที่นา 806 ไร่ พื้นที่ไร่

1,275 ไร่ พืชที่ปลูกได้แก่ข้าว ข้าวโพด ถังลิสง ถังเหลือง กระเทียม ไม้ผลยืนต้น ประกอบด้วย มะม่วง มะขาม ลำไย ลิ้นจี่ มะนาว สั้วเสี้ยวจุมี่ทั้งกระเบื้อง สุกกร เบ็ด ไม้ และมีการทำอบล่า 1 บ่อ

ประชากร

ประชากรหมู่ 10 มีจำนวนทั้งหมด 798 คน เป็นชาย 416 คน หญิง 382 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 195 หลังคาเรือน

กลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน

หมู่บ้านนี้ประกอบด้วยกลุ่มต่าง ๆ หลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน สมาชิกไทยอาสาป้องกันชาติ สมาชิก อพป. กลุ่มพัฒนาสตรี กลุ่มจักสาน กลุ่มปักผ้าเย็บ กลุ่มทำตะกร้าด้วยทางมะพร้าว กลุ่มไม้กวาด กลุ่มถนนอาหาร กลุ่มอาหารเสริม กลุ่ม ศิลปประดิษฐ์ และกลุ่มธนาคารข้าว อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็นหมู่บ้านในโครงการ อพป. จึงมีการดำเนินงานกิจกรรมเพื่อพัฒนาหลายรูปแบบ มีการออกฎระเบียบของหมู่บ้าน ซึ่งผู้กระทำผิดจะต้องเสียค่าปรับ เป็นจำนวนเงินที่ต่างกันออกไป เช่นขาดประชุม ปรับ 20 บาท ชโหมยว้า ควาย ปรับตัวละ 10,000 บาท เป็นต้น และเนื่องจากพื้นที่หมู่บ้าน ด้านตะวันตกติดป่าสงวน จึงมีการออกกฎระเบียบของหมู่บ้านเพื่อคุ้มครองหรืออนุรักษ์ป่า ด้วย กิจกรรมพัฒนารูปแบบต่างๆ มีมาก เช่น การพัฒนาการเกษตร (รับมอบพันธุ์พืช และสัตว์) การป้องกันโรคระบาดของสัตว์ ส่งเสริมโครงการประมงหมู่บ้าน โดยทาง ราชการนำปลาตะเพียน ปลานิล มาปล่อย การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมักเพื่อลด ต้นทุนการผลิต และเนื่องจากเป็นหมู่บ้าน อพป. จึงมีการจัดตั้งคณะกรรมการฝ่าย ป้องกันและรักษาความสงบเป็นกรณีพิเศษ กิจกรรมกลุ่มที่ได้ถูกจัดตั้งขึ้นที่สำคัญและส่ง

ผลต่อทางเศรษฐกิจ ได้แก่กลุ่มพัฒนาสตรี กลุ่มจักสาน กลุ่มปักผ้าเย็บ กลุ่มถนอมอาหาร
กลุ่มอาหารเสริม กลุ่มศิลปประดิษฐ์ ธนาคารข้าว

สังคมวัฒนธรรมและประเพณี

งานอดิเรกเดียวกันกับหมู่บ้านชนบทอื่นๆ ที่น่าสนใจคือการตัดสินใจในภาพรวม
ของชุมชน ขึ้นอยู่กับผู้อาวุโสเป็นสำคัญ สภาพชีวิตโดยทั่วไปยังยึดถือความกตัญญูทดแทน
ต่อบุพการีไว้อย่างเหนียวแน่น ด้านวัฒนธรรมประเพณีที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ
นั้น มักเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและประเพณีท้องถิ่น ประเพณีของชาวบ้าน
ไม่แตกต่างกับหมู่บ้านที่เป็นคนไทยเหนือทั่วไป เนื่องจากชาวบ้านเกือบทั้งหมดเป็น
คนไทยเหนือ และนับถือศาสนาพุทธทั้งหมด (แต่พบว่าทางคริสต์ศาสนาจะพยายามเข้า
ไปหาแนวร่วมจากชาวบ้าน) ประเพณีที่สำคัญ คือ สงกรานต์ เข้าพรรษา ออกพรรษา
สลากภัตต์ เทศน์มหาชาติ ทบุงขี้ขาวใหม่ กรู้น ผ่าป่า ลอยกระทง กิจกรรมบันเทิง
ประกอบประเพณีผี พิธีสาวไหม พิธีเลี้ยง ดนตรีพื้นเมืองและกิจกรรมเพื่อเป็นศิริมงคล
ได้แก่ บายศรีสู่ขวัญ กิจกรรมทางประเพณีส่วนใหญ่กระทำที่วัดในหมู่บ้าน (ที่มีอยู่ 1 แห่ง)

3. หมู่ 14

หมู่บ้านนี้ได้เริ่มตั้งเมื่อ พ.ศ. 2460 ตั้งแต่เริ่มตั้งหมู่บ้านถึงปัจจุบัน
มีผู้ใหญ่นับรวมกัน 15 คน

ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่

ทิศตะวันออกติดหมู่ที่ 13 ทิศตะวันตกติดหมู่ที่ 18 ทิศเหนือติดหมู่ที่ 16
เป็นหมู่บ้านที่อยู่บนหุบเขา ขนาดของพื้นที่หมู่บ้าน 2,000 ไร่ โดยแบ่งเป็นเนื้อที่อยู่อาศัย

200 ไร่ เนื้อที่ทำการเกษตร 1,000 ไร่ พื้นที่เกือบทั้งหมดตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนมีที่ราบ
แคบ ๆ ที่มีลำห้วยไหลผ่าน 3 สาย แต่ละสายมีน้ำไหลตลอดปี พื้นที่ทางการเกษตร
จึงถูกใช้ประโยชน์หมด ไม่ปล่อยให้ว่างไว้ สภาพของดินเป็นดินลูกรัง และดินตะกอน
ลื่นน้ำ ทำให้ไม่มีปัญหาต่อการผลิตทางการเกษตร แต่ปัญหาสำคัญอยู่ที่พื้นที่ที่มีจำกัด ทำให้
พื้นที่ถือครองทางการเกษตรมีขนาดเล็ก เช่น ที่นาระหว่าง 1-5 ไร่ มี 34 ครัวเรือน
6-10 ไร่ 20 ครัวเรือน 11-20 ไร่ 3 ครัวเรือน และไม่มีครัวเรือนใดที่มีที่นามากกว่า
21 ไร่ และพื้นที่เกือบทั้งหมดไม่มีเอกสารสิทธิ์จากพื้นที่ของหมู่บ้าน 3,515 ไร่

ประชากร

ประชากรทั้งหมด 749 คน ชาย 371 คน หญิง 378 คน สภาพทาง
สังคมส่วนใหญ่มีลักษณะ เป็นครอบครัวขยาย ราษฎรอพยพมาจาก จังหวัดน่าน ลำพูน
ซึ่งมีเชื้อสายคนไทยพื้นเมืองเหนือ

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ยากจน สามารถเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้ประมาณ
2,000 บาท/ไร่ การประกอบอาชีพของประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทางการ
เกษตร และจะมีเฉพาะการปลูกข้าวและพืชไร่ ไม่มีไม้ผลหรือไม้ยืนต้น มีสัตว์เลี้ยง
อยู่บ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควาย หมู เป็ด ไก่ วัว และมีเพียงหมูเท่านั้นที่เลี้ยงไว้
ขาย นอกนั้นเลี้ยงไว้ใช้งาน และบริโภคในครัวเรือน จากการที่มีน้ำแม่จันทน์ไหลผ่าน
ทำให้มีบางครัวเรือนที่ทำการประมง แต่รวมแล้วไม่เกิน 20 ครัวเรือน และการ
ประมงไม่ใช่ว่าจะได้หลัก คือรวมแล้วประมาณ 500 บาท/ปี หัตถกรรมในครัวเรือน
มีเย็บปักถักร้อย และจักสาน

การคมนาคมในหมู่บ้านกิ่งตัวอำเภอส่วนใหญ่มักจะเป็นถนนลูกรัง มีรถรับจ้างบริการอย่างสม่ำเสมอ สภาพที่อยู่อาศัยส่วนมากยังมีบ้านที่ขังหลังคาด้วยจากหรือหญ้าประมาณ 64 ครัวเรือน มีการทำการเกษตรในฤดูแล้ง โดยใช่แหล่งน้ำผิวดินในช่วงปี 2533 มีผู้ออกไปทำงานหมู่บ้านส่วนใหญ่มักจะเป็นหญิง ซึ่งออกไปทำงานที่กรุงเทพฯ เป็นส่วนใหญ่

สังคมวัฒนธรรมและประเพณี

ส่วนมากจะเป็นแนวทางเดียวกับภาคเหนือตอนบน และเหมือนกับหมู่บ้านข้างต้น

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของชุมชน เป็นการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน แม้ว่าจะเป็นที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ก็ตาม แต่ได้มีการจำหน่ายที่ดินแก่บุคคลอื่นหรือนักลงทุนจากกรุงเทพฯ เพราะสภาพภูมิประเทศรอบ ๆ หมู่บ้าน สวยงามเหมาะแก่การสร้างบ้านพักตากอากาศ รีสอร์ท ฯลฯ ชาวบ้านส่วนหนึ่งจึงจำหน่ายที่ดินไป ทำให้ชาวบ้านมีฐานะดีขึ้น ตัวอย่างเช่น ในปี 2532 มีรถบัสปรับอากาศ 3 คัน แต่ในปี 2533 มีถึง 12 คัน คาดว่าเกือบทั้งหมดได้มาจากธุรกิจการซื้อขายที่ดิน หรือจำหน่ายที่ดินของตนเองได้ รูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกประการ คือการใช้จ่ายทั้ง เวลาและเงินทองเพื่อความรื่นเริง มีการจัดหาสุรา อาหาร (ข้าว) อย่างดี และบ้านไหนมีงานรื่นเริง ชาวบ้านในหมู่บ้านจะหยุดทำกิจกรรมอื่น ๆ การบันเทิงรูปแบบใหม่โดยเฉพาะคีตกวี (ที่ระชาคมมากในชนบทปัจจุบัน) ยังไม่เข้าถึงหมู่บ้าน การบันเทิงยามค่ำคืนมีเพียงหนึ่งกลางแปลง

การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ผู้ที่ได้รับการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ ชาวบ้านไม่นิยมส่งบุตรหลานเรียนต่อ ยกเว้นคนที่มีฐานะดี พบว่าปี

2533 มีเพียง 3 รายที่ส่งลูกสาวเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนประจำอำเภอ

บทสรุป

โดยภาพรวมของหมู่บ้านกรณีตัวอย่างจะเห็นได้ว่า หมู่ที่ 10 มีจำนวนครัวเรือนอาศัยอยู่มากกว่าแห่งอื่น แต่หมู่ 8 ค่อนข้างจะมีความเจริญมากกว่า เนื่องจากมีเส้นทางคมนาคมสะดวกและใกล้กับตัวอำเภอ จึงสามารถรับวัฒนธรรมมาใหม่ได้รวดเร็วกว่าแห่งอื่น

ลักษณะการเลือกผู้นำมักจะเลือกผู้นำที่มีฐานะดี มีเงิน ซึ่งชาวบ้านคิดว่าจะสามารถให้บริการหรืออำนวยความสะดวกได้ ผู้นำหมู่บ้าน 2 ใน 3 แห่งนี้ ไม่ค่อยให้ความสนใจในเรื่องการพัฒนาเท่าที่ควร เพราะมุ่งสนใจที่จะทำหน้าที่เป็นนายหน้าขายที่ดิน ดังนั้นการพัฒนาต่างๆ ของรัฐที่เข้าสู่หมู่บ้าน จึงไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควรจากผู้นำ

สภาพทางเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา หมู่ที่ 8 ค่อนข้างจะมีฐานะดีกว่าหมู่อื่น ถึงแม้ว่าทั้ง 3 หมู่บ้านจะยึดอาชีพทำนาเป็นหลักก็ตาม แต่รายได้ที่ได้มานั้นค่อนข้างน้อย และไม่เพียงพอต่อการให้ได้มาซึ่งปัจจัย หรือค่านิยมด้านวัตถุบางอย่าง ในบางฤดูจึงต้องออกไปประกอบอาชีพรับจ้างภายนอกหมู่บ้าน โดยเฉพาะหมู่ 8 มักออกมารับจ้างนอกหมู่บ้าน ส่วนหมู่อื่นมักรับจ้างอยู่ภายในหมู่บ้าน เนื่องจากเส้นทางคมนาคมไม่สะดวก รวมถึงทางด้านการศึกษาด้วย หมู่ 8 จะมีโอกาสได้เข้ามาเรียนในตัวอำเภอมากกว่า

ทางด้านค่านิยมนั้น ส่วนใหญ่จะนิยมทางด้านวัตถุ ชอบการแต่งตัว ออกเที่ยวสนุกสนาน โดยเฉพาะหมู่ 8 เพราะอยู่ใกล้อำเภอ

สำหรับทางด้านสังคมวัฒนธรรมและประเพณีทั้งสามหมู่บ้าน มีความเชื่อถือและให้ความสำคัญต่อธรรมเนียมประเพณีต่างๆ เหมือนกันหมด กิจกรรมหนึ่งที่ชาวบ้าน

าให้ความสนใจมาก คือการทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ดังจะเห็นได้จากข้อมูลจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในงานของผู้เก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งหากห้มองเห็นสภาพจำลองที่ค่อนข้างจะเป็นตัวแทนของลักษณะ โดยทั่วไปได้ดังนี้

กิจกรรมที่สังเกตุควบคู่กับการสัมภาษณ์ คือ การทำบุญขึ้นบ้านใหม่
เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2534

เป็นงานทำบุญบ้านครอบครัวหนึ่ง ซึ่งมีลูกสาวไปทำงานชายบริการที่กรุงเทพฯ และได้ส่งเงินมาให้ พ่อ-แม่ สร้างบ้าน ครอบครัวนี้มีฐานะดีขึ้นมาก หลังจากที่ถูกสาวไปประกอบอาชีพนี้ การจัดงานในภาคเช้าก็มีพระมาสวดมนต์ หลังจากเสร็จพิธีทางศาสนา ก็มีการเลี้ยงสุราอาหาร มีคิสกเทศข่อยเปิดให้ผู้ไปร่วมงานได้เดินกัน ได้คุยกับเจ้าของบ้านและผู้มาร่วมงานทราบว่า ได้เลี้ยงกันมาตั้งแต่ วันที่ 31 แล้ว และเมื่อคืนที่ผ่านมาก็มีการสนุกสนานรื่นเริงด้วย เจ้าภาพได้สั่งหมูและควายอย่างละ 1 ตัว ทำอาหารเลี้ยงแขก มีสุราหลายชนิดเลี้ยงอย่างไม้อั้น เจ้าของบ้านได้ซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกและเฟอร์นิเจอร์ใหม่หลายชิ้น เพื่อแสดงฐานะของตนเองอย่างเต็มที่ ผู้สังเกตุได้ร่วมวงสนทนากับบุคคลต่างๆ พอสมควรจึงเข้าสู่กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีผู้ร่วมในกลุ่มสนทนาคือ เจ้าภาพ ผู้ใหญ่บ้านและคนอื่น ๆ ได้สนทนากันในเรื่องการประกอบอาชีพ การขายที่ดินกลางเพื่อนำเงินมาพัฒนาหมู่บ้านและโรงเรียน การซื้อขายที่ดินมีช่วงหนึ่งบิดาของเด็กสาวที่ไปประกอบอาชีพคนหนึ่งได้พูดในทำนองยกย่องลูกสาวของเจ้าภาพว่ามีความกตัญญู มีวาสนาดี ทำงานเพียงแค่ 2 ปี ก็ทำงานดีเป็นอย่างมาก แต่ลูกสาวของตนเองไม่มีเลย ทำงานก็ได้เงินไม่ดี แกรมดวงยังไม่ดีอีก ตอนนั้นถูกจับอยู่ที่มาเลย์ ยังไม่รู้ว่าจะได้รับบริการปล่อยตัวเมื่อไหร่ ผู้ใหญ่บ้านได้ถามว่าตอนนี้ทำอย่างไร พ่อของเด็กคนนั้นบอกว่า ได้คิดค่าให้เจ้าของโรงแรมไปได้ตัวแล้ว จึงจะทำมาใช้คืนภายหลัง ผู้สังเกตุได้ถามชื่อโรงแรมที่ลูกสาวอยู่ แต่เจ้าตัวบอกว่า

จามไม่ได้ สามารถไปได้ถูก และได้คุยเรื่องสัพเพเหระอีกมากมาย

ปัจจุบันค่านิยมของชาวบ้านตามประเพณีต่าง ๆ จะมุ่งหวังการสนุกสนานรื่นเริง ต้องการแสดงความมีฐานะของตน ด้วยการเลี้ยงสุราอาหารอย่างเต็มที่ ต้องมีดีสโกเทคย่อยๆ กลางคืนต้องมีดีโอฉายาให้ผู้มาชวยงานชม สตรีจะต้องสวมเครื่องประดับโดยเฉพาะอย่างยิ่งทองคำ ค่านิยมเหล่านี้เริ่มแพร่หลายเข้าไปในชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัยแล้ว สังคมท้องถิ่นให้การยอมรับต่อการประกอบอาชีพขายบริการทางเพศ ในขณะที่บางคนถึงกับให้การยกย่องผู้ประกอบอาชีพ ซึ่งได้รับความสำเร็จ เยาวชนสตรีและพ่อแม่จะเริ่มรับเอาค่านิยมเหล่านี้เข้าไป เป็นสิ่งหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการผลักดันให้เยาวชนสตรีเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศเพิ่มขึ้น โดยมีความหวังที่จะมีฐานะร่ำรวยขึ้น สามารถใช้ชีวิตที่หรูหราฟุ่มเฟือย เหมือนกับผู้ที่เข้าสู่อาชีพแล้วได้รับความสำเร็จ

บทที่ 3

วิวัฒนาการของการเข้าสู่อาชีพหญิงบริการพิเศษ

กรณีศึกษาพื้นที่ตัวอย่างทั้ง 3 หมู่บ้าน เกี่ยวกับความเป็นมาของการเข้าสู่อาชีพอาชีพหญิงบริการพิเศษ ของแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้าน ผู้สูงอายุในหมู่บ้านที่มองเห็นตามการเปลี่ยนแปลง และการเคลื่อนไหวของเยาวชนหรืออกไปนอกหมู่บ้านเพื่อการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ พอสรุปได้ดังนี้

1 หมู่ 8

การเข้าสู่อาชีพหญิงบริการพิเศษ หรือที่เรียกกันเมื่อก่อนว่า "การค้าประเวณี" ของสตรีในหมู่บ้านนี้ เริ่มต้นขึ้นในช่วง พ.ศ. 2499 สมัยผู้ใหญ่บ้านชื่อ นายมา ซึ่งสตรีคนแรกๆที่ไปคือ นางมี เนื่องมาจากรายได้และการศึกษาที่ต่ำ ฐานะครอบครัวยากจน ต้องการเงินมาช่วยเหลือครอบครัว ทั้งนี้เพราะอาชีพที่หารายได้ให้ครอบครัว คือ การทำนาเพียงอย่างเดียว ตอนแรกนางมี ไม่มีความต้องการที่จะไป แต่พ่อแม่ได้อ้างเหตุผลว่า ต้องการเอาเงินมาใช้หนี้ที่มีอยู่ และเจ้าตัวก็เห็นว่าการอยู่บ้านไปอย่างนี้ก็ไม่มีอะไรดีขึ้น จึงตัดสินใจไปขายตัว การไปในครั้งนั้นได้มีเอเย่นต์จากกรุงเทพฯ เข้ามาติดต่อบุคคลที่อยู่ในตัวอำเภอ แล้วคนนั้นก็ได้อาใจคิดค่อนางมี อดยมอบเงินให้กับพ่อแม่ครั้งแรก 5,000 บาท แล้วให้ทำงานใช้หนี้ 2 เท่า อดยทาสัญญาเงินกู้ไว้ ภายหลังที่นางมี ได้ไปประกอบอาชีพนี้แล้ว มีสตรีอีก 3 คน ที่ออกไปจากหมู่บ้านเพื่อขายตัว เรื่องการออกไปครั้งนั้นไม่แน่ใจว่าจะได้คือจริงหรือไม่ แต่ก็ดูแบบอย่างจากสตรีในหมู่บ้านอื่นที่เห็นว่า เมื่อไปแล้วกลับมาได้คือเห็นการแต่งกายดีขึ้น ผิวพรรณสวยงามเกลี้ยงเกลาขึ้น จึงอยากลองไปบ้าง แม้ว่าจะเห็นฐานะของคนๆที่ไปมาแล้วยังไม่ดีขึ้นก็ตาม

ระหว่างปี พ.ศ. 2501-2517 สตรีเริ่มมามากขึ้น ในช่วงนั้นยังไม่มีใครแสดงออกมาว่าไปแล้วจะมีฐานะดีขึ้น เพียงแต่ได้ไปเห็นกรุงเทพฯ และแต่งตัวดีขึ้น ในช่วงนี้ไปเพิ่มอีกประมาณ 7 คน และทุกคนที่ไปส่วนมาก ก็จะจบแค่ ป. 4 และอายุยังน้อย ประมาณ 15-20 ปี ครอบครัวฐานะยากจน บางคนมีปัญหาทางครอบครัว มีบางรายที่กลับมาแล้วเริ่มมีฐานะดีขึ้น ได้เงินมาสร้างบ้านและซื้อที่นา ซึ่งเป็นเหตุให้ในช่วงต่อมา พ.ศ. 2517-2521 มีสตรีในหมู่บ้านออกไปจำนวนมากขึ้น และส่วนมากก็จะจบการศึกษาสูงขึ้น คือ ป.6 สาเหตุที่ไปมาจากการเห็นเพื่อนในหมู่บ้านหลายคนมีฐานะดีขึ้น อีกทั้งคนที่ไปมาก่อนก็จะเล่าประสบการณ์ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ฟัง รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นว่าจะทำอย่างไร จึงจะทำให้การประกอบอาชีพนี้ดีขึ้น ได้เงินมากขึ้น ประกอบกับการที่ยังมีอายุน้อย และการศึกษาคิดรวมทั้งการที่ต้องการอยากจะเป็นสังคมภายนอกกว่าเป็นอย่างไร เคยได้ยินแต่แต่บุคคลอื่นกล่าวถึง ในช่วงนี้มีสตรีไปเกือบ 20 คน และมีการกระจายไปต่างจังหวัด เช่น หาดใหญ่ สงขลา ชลบุรี ซึ่งไม่ใช่ที่กรุงเทพฯ แห่งเดียว จึงทำให้เกิดการเปรียบเทียบขึ้นว่าคนที่ไปแล้ว มีรายได้มากขึ้นเขาทำอย่างไร ครอบครัวที่จะให้ลูกไปก็จะไปขอคำปรึกษาจากครอบครัวที่ให้ลูกสาวไปแล้วมีรายได้ดีขึ้น และจะฝากลูกไปทำงานด้วย ก็จะทำได้ผลมากขึ้น

ในช่วง พ.ศ. 2521-2528 มีสตรีไปเพิ่มมากขึ้น ประมาณ 30 คน คนที่ไปส่วนใหญ่จบการศึกษา ขึ้น ป.6 มีฐานะตั้งแต่ยากจน และฐานะปานกลาง นอกจากนี้เริ่มมีการไปประกอบอาชีพต่างประเทศ เนื่องจากเริ่มรู้จักเพื่อนที่ทำงานด้วยกันมากขึ้น และมีการแนะนำกันมากขึ้น และคนที่ไปก็มีรายได้เพิ่มขึ้น อีกทั้งมีประสบการณ์รอบรู้เท่าทันสิ่งแวดล้อมของคนมากขึ้น จึงมีการพัฒนาอาชีพของตนเอง

พ.ศ. 2528-2533 ระยะนี้ถึงแม้จะมีการรณรงค์ไม่ให้สตรีไปประกอบอาชีพทางกรุงเทพฯ เกี่ยวกับหญิงบริการ โดยมีการให้ความรู้ ดังเช่น การพิมพ์เผยแพร่หนังสือเรื่อง คานล้า แต่ผู้อ่านก็มีความรู้ลึกกว่า เป็นเรื่องน่าลงสาร อย่างไรก็ตามก็ยังมีสตรีไปประกอบอาชีพนี้อีกประมาณ 50 คน ทั้งนี้เพราะเห็นเพื่อนบ้านที่ไปประกอบอาชีพนี้ มีสภาพที่ดีขึ้น และคนที่ไปก็มาชวนเพื่อนไปด้วยกันอีก และพอกลับมาก็แต่งตัวดี มีทองใส่ มีเงินมาให้

พ่อแม่ ดังนั้นครอบครัวที่ฐานะยากจนก็อยากให้ลูกไปทำงาน ทั้งที่รู้ว่าเป็นเรื่องที่ลำบาก และเสี่ยงต่ออันตรายก็ตาม

พ.ศ. 2533-ปัจจุบัน ภายนี้จะหาสตรีที่เป็นเยาวชนสตรีในหมู่บ้านแทบจะไม่มี จะมีก็ยังไม่เรียนหนังสืออยู่ หรือมีงานทำ พ่อแม่ฐานะดี หรือไม่มีปัญหาครอบครัว ซึ่งปัจจุบันนี้มีประมาณ 50 คน ที่กำลังไปและเคยไปมาแล้วอยู่ที่บ้าน อันเนื่องมาจากสาเหตุเศรษฐกิจที่ไม่ดี รายได้จากการทำงานไม่พอกับค่าใช้จ่าย เห็นเพื่อนบ้านไปแล้วดีก็อยากไปบ้าง จากการศึกษาครั้งนี้ยังไม่ปรากฏว่าเคยมีคนที่ไม่ได้กลับมา อย่างมากก็เสมอตัวคือหมดภาระหนี้สินเท่านั้น

ข้อสังเกตที่พบว่าสตรีในหมู่บ้านที่ไปค้าประเวณียังไม่เคยมีใครถูกจับตัว แล้วเข้าอบรมโครงการของประชาสงเคราะห์ และถูกทางอำเภอสอบถามประวัติเลย จะมีแต่หมู่บ้านอื่นในเขตอำเภอที่ถูกจับ ในช่วง 2531-2533^{1/}

^{1/} ข้อมูลจากการสนทนากับประธานกลุ่มแม่บ้านของหมู่บ้าน

2 หมู่ 10

เริ่มเมื่อ พ.ศ. 2519-2521 สตรีในหมู่บ้านเริ่มออกไปประกอบอาชีพค้า
 ประเวณีที่กรุงเทพฯ โดยมีนายหน้ามาติดต่อเป็นคนอาเภอเดียวกัน สตรีที่ไปช่วงแรกมีจำนวน
 2 คน ต่อมาก็เริ่มทยอยออกไปอีก ส่วนมากจบชั้น ป. 4 และฐานะยากจน ไม่มีงานทำ พ่อ
 แม่ มีอาชีพรับจ้าง จนหมดปี 2521 มีคนไปทั้งหมด 8 คน บางคนก็กลับมาบ้านและมา
 แต่งงานอยู่ที่บ้าน บางคนก็กลับไปทพานอีก สตรีที่ไปในช่วงนี้ไม่ได้เงินมากเพราะยังไม่รู้จัก
 กรุงเทพฯ เขาให้อยู่ที่ไหนก็อยู่ กลับไปหมดเพราะถูกผู้ชายต่าง ๆ เนื่องจากไม่เคยออกบ้าน
 ไปไหน จึงกลัวต้องทำตามที่คนควบคุมทุกอย่าง คนที่ไปรุ่นแรกพอกลับมาหน้าตา ก็ดีขึ้น
 สวยขึ้น มีการแต่งกายดีกว่าเดิม แต่ฐานะก็ไม่ดีขึ้นเท่าไร คนที่ไปช่วงแรกมักจะพูดชักชวน
 เพื่อนให้ไปด้วย โดยพูดถึงความสวยงามกรุงเทพฯ และการแต่งกายสวยงามของคนที่นี่ แต่
 ไม่พูดถึงความยากลำบากของการทพาน จึงทำให้คนอื่นต้องการไป แม้จะรู้ว่าเป็นเรื่อง
 ของการเลี้ยงชีพก็ตาม ประมาณ พ.ศ. 2521-2523 ช่วงนี้สตรีเริ่มไปมากขึ้น เด็กในรุ่นนี้
 พอจบ ป.4 ป.6 ก็ไปกัน โดยเห็นจากเพื่อนบ้าน และรุ่นที่อยู่ทางโน้น เวลามาทักทายบ้านก็
 มาชักชวนกันไป สตรีเริ่มไปเพิ่มอีกรวมแล้วประมาณ 15 คน ซึ่งแต่ละคนก็ไปฐานะยากจน
 อีกทั้งพ่อแม่ก็สนับสนุนให้ไป เพื่อต้องการเงินมาช่วยเหลือครอบครัว บางคนก็กลับมาเริ่มมี
 ฐานะดีขึ้นในช่วงแรก ที่ไปส่วนมากจะไปทพานาใช้หนี้ พ่อแม่หลังมาเริ่มมีรายได้เป็นของ
 ตนเอง ก็สามารถส่งเงินมาที่บ้านให้พ่อแม่ สามารถส่งเงินมาสร้างบ้านได้

พ.ศ. 2523-2533 ช่วงนี้มีสตรีไปประกอบการค้าประเวณีมากขึ้น ได้เห็น
 จากตัวอย่างเพื่อนบ้านที่พาไปแล้วมีฐานะดีขึ้น ได้แต่งตัวสวย บางรายมีเงินเหลือมาซื้อที่นา
 กันมาก มีทองใส่กันคนละหลายเส้น ทำให้เพื่อนที่อยู่ทางโน้นเพิ่มมากขึ้น ในช่วงนี้มีคนประมาณ
 40 คน เริ่มมีการขยายการค้าไปหลายจังหวัด ไม่ใช่เฉพาะกรุงเทพฯ เช่น หาดใหญ่ พัทยา
 บางแสน กรุงเทพฯ เชียงใหม่ เป็นเพราะมีรุ่นพี่ที่ประกอบอาชีพนี้เพื่อร่วมอาชีพแนะนำเพิ่ม
 มากขึ้น และประสบการณ์จากการทพานทำให้สตรีเหล่านี้ต้องค้นหาสถานที่ประกอบอาชีพที่

ทักหัดตนเอง มีรายได้ดีมากขึ้น ประกอบกับการคมนาคมสะดวกสบาย จึงทักให้การติดต่อของ
นายหน้าทำได้อย่างสะดวก

ปี พ.ศ. 2533-ปัจจุบัน ช่วงนี้การค้าที่ดินกำลังเฟื่องฟู คนที่พอมือที่ดินก็ขาย
ที่ดิน ทักให้สถิติของสตรียังมีเท่าเดิมคือประมาณ 40 คน ไม่นับรวมคนที่กลับมาอยู่บ้านแล้ว
ปัจจุบันหมู่บ้านทาเยวาสตรีในหมู่บ้านเหลือเพียง 7 คน เท่านั้น นอกนั้นไปประกอบอาชีพ
ค้าประเวณีหมด ซึ่งทางหมู่บ้านได้พยายามรณรงค์เกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่ก็ไม่สามารถตัดทอน
ความต้องการของราษฎรในหมู่บ้านได้^{1/}

^{1/} ข้อมูลจากการสนทนากับประธานกลุ่มแม่บ้านของหมู่บ้าน

3 หมู่ 14

ระยะแรก พ.ศ. 2508-2516 หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านชนบท ล้าหลัง ห่างไกล จากอำเภอ การคมนาคมไม่สะดวก ไม่มีถนน การติดต่อคมนาคมจะใช้การเดินทางเท้าจากหมู่บ้าน ถึงอำเภอจะใช้เวลาเดินทางประมาณ 3 ชั่วโมง ต้องข้ามแม่น้ำ ถึง 13 ท่า ประชากรในขณะนั้นมีประมาณ 80 ครอบครัว ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน เศรษฐกิจ โดยทั่วไปไม่ดีนัก เนื่องจากผลผลิตไม่สามารถนำมาจำหน่ายได้ ผลิตแค่พอเป็นอาหารราษฎรไม่มีรายได้เสริม เริ่มมีการขายตัวครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2511 น.ส. 66 ได้ถูกพี่ชายหลอกไปทำพานแล้วบังคับให้ขายตัว แต่หนีออกมาได้จึงเข้าแจ้งความ เรื่องถึงศาลพิพากษาให้ตัดสินจากทุก 2 ปี (ปัจจุบัน น.ส. 66 และพี่ชายยังอยู่ในหมู่บ้านนี้) ในช่วงนี้ยังไม่มีการไปขายตัวของสตรีคนอื่น

ระยะที่สอง พ.ศ. 2517-2525 มีถนนเชื่อมจากอำเภอถึงหมู่บ้าน การคมนาคมสะดวกขึ้น เริ่มมีผู้อพยพเข้าไปอยู่ในหมู่บ้านมากขึ้น ส่วนมากจะไปจากหมู่ที่ 8 ต่อมาเศรษฐกิจเริ่มดีขึ้น มีการเพาะปลูกเพื่อจำหน่าย ประชาชนเริ่มรับรู้สิ่งต่าง ๆ วัฒนธรรมใหม่เริ่มเข้าสู่หมู่บ้าน ชาวสารเริ่มแพร่กระจายได้มากขึ้น เร็วขึ้น เป็นระยะเริ่มมีการขายตัวด้วยความสมัครใจ สันนิษฐานว่ารายแรก ๆ จะเป็นพวกที่มีญาติอยู่ที่ หมู่ 8 ได้รับการชักชวนให้ส่งลูกสาวไปทำพาน โดยพ่อแม่ยินยอมให้ไปเพราะรู้ว่าญาติที่เคยไปประกอบอาชีพนี้ได้รับผลสำเร็จมีฐานะดีขึ้นมาก พ่อแม่ อยากให้ครอบครัวของคนมีฐานะดีขึ้น จึงสนับสนุนให้ลูกไปขายตัว เท่าที่รับทราบจะไม่มีการบังคับ ชู้เชิด พ่อแม่บางคนจะไปส่งถึงที่ แล้วรับเงินก้อนหนึ่งกลับมา ลูกสาวจะต้องขายตัวตามกำหนดที่สัญญาไว้ เมื่อครบกำหนดจะท้อ หรือเลิกกลับมาอยู่บ้านก็ได้ แต่ส่วนมากจะเลือกการทำพานต่อไป เนื่องจากกลับมาบ้านก็ไม่รู้จะทำอะไรที่มีรายได้ดีกว่านี้

ระยะที่สาม พ.ศ. 2526-2534 เป็นช่วงที่มีการขายตัวอยู่ในระดับรุนแรงมาก หญิงสาวในหมู่บ้านประมาณ 70% จะไปขายตัว ส่วนมากจะไปเพราะมีทัศนคติในทาง

บวกต่ออาชีพนี้ หญิงสาวจะขอพ่อแม่ไปเอง บางคนพ่อแม่ไม่อนุญาตก็หนีไป เนื่องจากเห็นผู้ที่
 ไปประกอบอาชีพนี้กลับมาเยี่ยมบ้าน แต่ละคนแต่งกายดี มีเครื่องประดับหรูหรา ใช้จ่าย
 อย่างฟุ่มเฟือย ครอบครัวฐานะดีขึ้น นอกจากนี้พวกที่กลับมาเยี่ยมบ้านยังได้เล่าประสบการณ์
 ต่าง ๆ ใหฟัง ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่ยั่วยวนให้อยากไปมากขึ้น เช่น ได้ไปท่องเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ
 สิ่งหนึ่งที่ทักให้มีความคิดทางบวกต่ออาชีพนี้คือ สังคมในหมู่บ้านยอมรับ ไม่มีใครรังเกียจผู้ที่ไป
 ประกอบอาชีพนี้ ทุกคนเห็นเป็นเรื่องธรรมดาเหมือนกับคนที่ประกอบอาชีพสุจริตอื่น ๆ และยัง
 ยกย่อง ชมเชยผู้ที่กลับมาด้วยความสำเร็จ เช่น สามารถสร้างฐานะให้พ่อแม่ ซื้อหาสิ่ง
 อำนวยความสะดวกต่าง ๆ หน้าป่ามาทอด ฯลฯ ผู้ชายในหมู่บ้านก็ยอมรับและยินดีที่จะ
 แต่งงานกับผู้หญิงที่เคยไปขายตัวมาแล้ว ผู้หญิงที่ไปขายตัวมาแล้ว เมื่อกลับมาแต่งงานและ
 ประกอบอาชีพที่บ้าน ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ปัจจุบันนี้ก็มีชีวิตที่เรียบง่าย ธรรมดาไม่ตกเป็นที่ครหา
 นินทาของใคร นอกจากนี้ยังตั้งตัวได้เร็ว มีฐานะมั่นคงอีกด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัย
 ที่จะส่งให้หญิงสาวไปประกอบอาชีพนี้มากขึ้น トラバドที่ยังไม่มีอาชีพอื่นที่จะสามารถรองรับ
 หญิงสาวเหล่านี้ได้ พ่อที่จะทักให้เศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น^{1/}

^{1/} ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิของหมู่บ้าน

บทสรุป

จากภาพวิวัฒนาการของการเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศของเขวาสตรีในหมู่บ้านกรณีตัวอย่างจะเห็นว่า ได้เริ่มมีสตรีออกทำงานนอกหมู่บ้านหลายสิบปีแล้ว ปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันในช่วงแรก ได้แก่ สภาพความยากจนของครอบครัว และการด้อยโอกาสทางการศึกษา ดังจะเห็นได้จากผู้ที่ไปเกือบทุกคนจะจบชั้น ป. 4 แล้วจึงออกไป แม้ว่าต่อมามีการศึกษาภาคบังคับถึง ป.6 ก็ตาม ถ้าไม่เรียนต่อเมื่อจบแล้วก็จะออกไปขายบริการเช่นกัน จำนวนผู้ไปในระยะแรก ๆ ยังมีน้อย ต่อมาเมื่อผู้ที่เคยไปมาแล้วหรือกำลังไปกลับเข้ามาในหมู่บ้านพร้อมกับการแต่งกายที่คึกซ์ขึ้น รูปร่างหน้าตาที่ผิวพรรณที่ผ่องใสขึ้น พร้อมกับเล่าเหตุการณ์ที่เป็นความศิวิไลซ์ของบ้านเมือง ซึ่งต่างไปจากบ้านของตนเอง ให้พรรคพวกได้รับฟัง ทำให้เด็กสาวเหล่านั้นต้องการที่จะอยากรู้ อยากเห็นโลกภายนอกมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังต้องการที่จะมีเสื้อผ้า การแต่งงานที่คึกซ์เหมือนพวกที่ไปมา สำหรับพ่อแม่ก็มีไม้ดัดขวางทั้งยังเห็นด้วยกับการที่จะให้บุตรออกไปขายตัว เพราะเห็นรายอื่น ๆ ที่ไปแล้วกลับมามีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น สามารถปลดภาระหนี้สินได้ นอกจากนี้ไม้ดัดรู้สึกลายที่ลูกของตนเองต้องไปประกอบอาชีพนี้ แม้ว่าฐานะทางบ้านของผู้ไปอาจจะยังไม่คึกซ์มากเท่าไรนัก การไปในระยะแรกจะมีเอเยนต์เข้ามาติดต่อและมีการวางเงินให้ล่วงหน้าแล้ว ทำให้บาทพานิชย์คืน ระยะต่อมาผู้ที่ออกไปประกอบนี้ สามารถส่งเงินกลับมาให้พ่อแม่ได้ใช้จ่าย หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมทั้งสามารถสร้างบ้านให้พ่อแม่อยู่ใหม่ จึงทำให้เกิดค่านิยมเลียนแบบเป็นอย่างมาก ดังนั้นสตรีที่ออกไปประกอบอาชีพนี้ในระยะหลังมีมากขึ้นกว่าเดิมเป็นอย่างมาก บางหมู่บ้านเขวาสตรีเหลือในหมู่บ้านไม่กี่คนนอกนั้นออกไปทำงานนอกหมู่บ้านหมด กล่าวได้ว่า ปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันในระยะหลังนี้ ได้แก่ ความต้องการที่จะให้ได้เหมือนเพื่อนบ้านที่ไปมาแล้ว สำหรับสังคมภายในหมู่บ้านไม้ดัดจึงเกียจสตรีที่ออกไปทำงานประเภทนี้ อีกทั้งไม่รู้สึกลายหรือเห็นว่าเป็นความผิดอะไรในการไปขายตัว ดังจะเห็นได้จากผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งกล่าวว่า "ไอ้ ๆ ก็ไปกัน อายมันยะหยัง"

หรือ "อายมันหยิ่ง โผจะมาเลี้ยงเฮา" ในระยะต่อมา การเข้าสู่อาชีพหญิงบริการพิเศษ มักจะไปโดยการชักชวนจากญาติหรือจาก เพื่อนสนิทเท่านั้น ไม่ได้มีเอเยนต์ซึ่งเป็นคนอื่น เหมือนก่อน พวกที่ไปจะพาท่าน้ำที่เหมือนเอเยนต์แทน โดยที่พวกที่ก๊าลังไปจะกลับมาเยี่ยม บ้านในทุกปีคอนสงกรานต์ ซึ่งถือว่าเป็นปีใหม่ของไทย เมื่อกลับมา ก็จะซื้อของมาฝาก คนเฒ่าคนแก่ในหมู่บ้าน หรือรวมเงินกันสร้างวัด สร้างถนน หรือสิ่งที่เป็นความต้องการ ของชาวบ้าน อันเป็นการच्छักให้เห็นว่า สตรีที่ออกไปประกอบอาชีพนี้ นอกจากฐานะจะดีขึ้นแล้ว ยังสร้างคุณประโยชน์ให้กับหมู่บ้านอีก ทั้งที่รัฐบาลเองยังไม่สามารถช่วยได้เลย ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า "ทันก่อน ถนนหน้าโฮงเฮียน หรือดีเป็นกะลั้งแบ่งวัดอยู่ชั้นนะ หมู่เขาฮอมละตางกันช่วยแบ่งฮื้อ เจ้าบ่เคยทันหลวงเป็นมาฮื้อความสนใจกา คือ" ดังนั้น ในเกือบทุกปีจนถึงปัจจุบัน พวกที่ก๊าลังไปจะมีการจัดทอดกรฐินหรือผ้าป่าบ้างมาทอดที่วัดใน หมู่บ้านตนเอง เด็กสาวที่อยู่ในหมู่บ้านก็จะรอในวันนี้ เพราะหลังจากที่ชิวบ่นผ้าป่าหรือกรฐิน ทอดเสร็จแล้ว บางทีก็ติดตามรถกลับไปกรุงเทพฯ ด้วย ระยะหลังการเข้าสู่อาชีพนี้จะเป็น ไปโดยความสมัครใจของเด็กสาว บางรายพ่อแม่ไม่ทำให้ไปแต่ก็มีการหนีออกไปเอง จาก การศึกษาพื้นที่ตัวอย่างยังไม่พบว่า ผู้ที่เคยไปมาแล้วจะประสบความสำเร็จกลับมา อย่าง มากก็เสมอตัว ระยะต่อมาจนถึงปัจจุบันได้เริ่มมีการออกไปขายบริการต่างประเทศ ประเทศที่นิยมไป ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากเห็นหมู่บ้านอื่นไปมาแล้ว ได้ดีบ้างแล้วจนถึงกับมีการทาสปอร์ตปลอม เนื่องจากมีหมู่บ้านหนึ่งไปมาแล้ว 3 ราย และแต่ละราย สามารถกลับมาสร้างบ้านได้ใหญ่โต ส่งเงินมาให้ทางบ้านเดือนละหลายหมื่น จึงทำให้หญิงสาวหมู่บ้านอื่นต้องการไปบ้าง

กล่าวได้ว่า การเข้าสู่อาชีพหญิงบริการทางเพศของสตรีในหมู่บ้านตัวอย่าง ในปัจจุบันได้กลายเป็นค่านิยมใหม่ที่เกิดขึ้น ภายใต้การเลียนแบบ และความต้องการความเป็นอยู่อย่างหรูหราขึ้นกว่าเก่า พร้อมกับปัจจัยเสริมที่ทำให้ตัดสินใจโดยไม่ลำบากนักคือ ไม่ต้องกังวลกับการถูกรังเกียจจากคนในหมู่บ้าน การไปในระยะแรกเนื่องจากครอบครัว

ยากจน แต่ขณะนี้แม้ว่าจะมีฐานะปานกลางก็ยังมีผู้ต้องการไปอีก ยกเว้นพวกที่มีฐานะดี
ได้มีโอกาสเรียนต่อบคือจบ ป.6 แล้วเรียนต่อ กลุ่มนี้ก็จะไม่ค่อยไป อาจเป็นเพราะ
การศึกษาสูงขึ้น ความคิดความอ่านมากขึ้น อายุมากขึ้นอีกด้วย

บทที่ 4

ทัศนะของ เขาสตรีเกี่ยวกับอาชีพหญิงบริการพิเศษ

ในส่วนนี้จะ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เขาสตรีในหมู่บ้าน ซึ่งไม่ใช่ว่าเขาสตรีที่เป็นครัวเรือนตัวอย่าง เป็นการสุ่มสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้มุมมองของชุมชนอีกแง่มุมมองหนึ่ง เกี่ยวกับความรู้ ทัศนะต่าง ๆ ของการขายบริการทางเพศดังรายละเอียดต่อไปนี้

กรณีที่ 1

น.ส.เดือน อาชีพทามา จบการศึกษาชั้น ป.6 เริ่มรู้ว่าสตรีในหมู่บ้านไปประกอบอาชีพนี้ประมาณ พ.ศ. 2521 โดยรู้จากผู้ใหญ่อัน มีความเห็นเกี่ยวกับหญิงบริการพิเศษ คือมีความสงสารทุกคน เพราะรู้ว่าทุกคนที่ไปมีเหตุผลส่วนตัว เพราะคิดว่ามีน้อยคนที่ต้องการจะไปเพราะอยากมีเงินทั้งที่ฐานะทางบ้านก็ได้อยู่แล้ว และพี่สาวของน.ส.เดือน ก็ไปประกอบอาชีพนี้ เมื่อ พ.ศ. 2528 เพราะขณะนั้นพ่อแม่ยากจน บ้านที่อยู่ก็เป็นกระท่อม ที่น้ำก็ไม่มี มีนายหน้ามาติดต่อโดยให้เงินล่วงหน้า 10,000 บาท และพาพี่สาวไปทำงานที่กรุงเทพฯ โดยต้องชดเชยเป็นเงิน 20,000 บาท และพี่สาวอาชีพนี้หมดก็ออกจากที่นั่นออกไปทำงานเองกับเพื่อนและได้ส่งเงินมาทางบ้าน เพื่อมาสร้างบ้านให้กับพ่อแม่ และซื้อรถจักรยานยนต์ 1 คัน พี่สาวทำงานอยู่ 3 ปี คือ พ.ศ. 2531 ก็กลับมาบ้าน และได้แต่งงานกับคนบ้านเดียวกัน เมื่อ พ.ศ. 2532 ปัจจุบันพี่สาวของเดือนก็มีลูก 1 คน และสามีของพี่เดือนก็รักพี่สาวของเดือนมาก และพี่สาวเคยบอกและสอนเสมอว่า อย่าได้ไปประกอบอาชีพนี้ เพราะมันน่าขยะแขยง มันน่าละอาย เพราะโดนแขกแก้งหลายอย่าง และต้องทำงานตามที่แขกต้องการ ถ้าขัดใจแขกก็จะถูกคนคุมห้องซ้อม และพี่สาวก็ได้ขอสัญญากับพ่อแม่ไม่ให้เดือนไปประกอบอาชีพนี้โดยเด็ดขาด แต่ตนเองจะทำเอง เพื่อให้พ่อแม่มีบ้านอยู่ ซึ่งพ่อแม่ก็ยอม และไม่ได้พูดให้เดือนไปทำงานอาชีพนี้และยินดีจะให้เดือนแต่งงาน

กับแฟน ซึ่งกำหนดแต่งงานจะมีขึ้นในเดือนเมษายน 2534 นี้ และเดือนเคยพูดกับแฟนของเธอว่า ชอบผู้หญิงที่ไปประกอบอาชีพนี้หรือไม่ เขาก็บอกว่าไม่ชอบ ถ้าเดือนทานชาจะตามมาทันที ไม่ได้รังเกียจแต่ไม่ชอบ เพราะมันเป็นสิ่งที่น่าอาย และน่าสงสาร พร้อมกับถ้าเห็นผู้หญิงที่ยอมไปทาน เพราะความกดดันที่น่าสงสาร แต่ถ้าพวกที่ไปเพราะมันเสียชอบเที่ยวชอบแต่งตัว อยากรมีเงินอย่างเดียว ก็เป็นสิ่งที่น่าสมเพช น่ารังเกียจมากกว่า

เพื่อนของเดือนไปประกอบอาชีพนี้หลายคน และทุกคนเวลาไปมาแล้วก็มีนิสัยดีเหมือนเดิม ก็ยังให้ความสำคัญเช่นเดิม ไม่เคยแสดงความรังเกียจเพราะสงสารเพื่อน ไม่อยากซ้ำเติมเพื่อนอีก แต่นี้เพื่อนก็คงอายุมากแล้ว และจะไม่ถามถึงการทำทานของเขา นอกจากจะเล่าเรื่องทางบ้านให้ฟังว่าใครเป็นอย่างไร มีอะไรเกิดขึ้นในหมู่บ้านบ้างในช่วงที่เพื่อนไม่อยู่บ้าน ส่วนเพื่อนก็จะเล่าเรื่องที่เขาได้ไปเที่ยวมาจากกรุงเทพฯ และที่ต่างๆ แต่จะไม่พูดถึงว่างานที่ทำเป็นอย่างไร และตัวของเดือนก็ไม่ถาม เพราะเกรงใจเพื่อนกลัวเพื่อนคิดว่าเราพูดเยาะเย้ยเขา จึงจะไม่พูดถึงและเพื่อนแต่ละคนมาบ้านก็ไม่ได้อายุมานาน ประมาณ 3-5 วัน ก็กลับ ส่วนเพื่อนที่กลับมาแล้วก็จะพยายามไม่พูดถึง เช่นพี่สาวก็ไม่เคยถามว่าทำทานอย่างไร เพราะเกรงว่าพี่สาวจะอาย แต่พี่สาวพูดเพียงว่าไม่ทำให้ทานเท่านั้น จึงเชื่อพี่สาวเพราะถ้าเป็นงานสบาย และรายได้ดีพี่สาวคงสนับสนุนให้ไปทำทานแล้ว และพี่สาวคงไม่กลับมาอยู่บ้าน และแต่งงานประกอบอาชีพทานา ทาไร่ อีกแน่นอน

กรณีที่ 2

น.ส.จันทร์ อายุ 24 ปี อาชีพเป็นช่างเสริมสวย จบการศึกษา บ.4 เริ่มรู้ว่ามีเขยาสตรีในหมู่บ้านออกไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ เมื่อกำลังเรียนอยู่ชั้น บ.2 ประมาณ พ.ศ. 2517 เพราะมีหน้าที่เป็นเอเยนต์การค้าประเวณี และคนในหมู่บ้านก็พูดกันยอมรับว่าสงสารเพื่อนที่ไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ และกลัวมาก ไม่ต้องการจะประกอบอาชีพนี้ เพื่อนที่ไปประกอบอาชีพนี้มีประมาณ 7 คน ความคิดเห็นที่มีต่อเพื่อนก็เหมือนเดิม เมื่อเขาทักก็ทักเขา เพื่อนบางคนยังมานอนด้วย บางคนซื้อของมาฝากเมื่อครั้ง

มาบ้าน บางครั้งก็ไปเที่ยวกับเพื่อน เพื่อนเคยเล่าให้ฟังว่าการประกอบอาชีพนี้เป็นสิ่งไม่ดี
 อย่างไรก็ตามอย่าไปคิด ที่เพื่อนไปคิดว่ามีง่าย รายได้ดี แต่ที่ไหนได้กว่าจะใช้หนี้เขาหมด ก็
 หนานเป็นหลายเดือน พอใช้หนี้หมด ต้องหนีออกจากที่แห่งนั้นแล้วไปหาเงินเองถึงจะได้มาก
 ถ้าอยู่ที่เดิมก็จะได้เพียง 50% เท่านั้น และแต่ละครั้งก็ไม่ได้บอกว่าได้จริง ๆ ทำไรๆ พอ
 กลับจากทำงานก็ยื่นเงินให้เท่านั้น ไม่มีโอกาสจะได้แยะใด ๆ และแต่ละคนที่มานอนด้วย
 ต้องเอาใจต้องทำตามทุกอย่างที่เขาต้องการ บางครั้งก็เบื่อนายแต่ก็ต้องทน และ
 น.ส.จันทร์ ก็เชื่อตามที่เพื่อนพูด เพราะเป็นเพื่อนที่รักกัน จึงไม่ต้องการไปประกอบอาชีพนี้
 เพื่อนไม่เคยมาชวนไป มีแต่บอกว่าอย่าได้คิดอย่าได้ไป อยู่บ้านเราแม้จะอดกินก็ยังมีความสุข
 ที่นอน มีที่นอน แต่อยู่ที่ไหนก็มีกินแต่ที่นอนเหมือนที่นอนของสุนัขบ้านเรา

สำหรับการเลี้ยงดูของพ่อแม่ นั้น พ่อแม่ไม่เคยเข้มงวด แต่ยายมักจะเข้มงวด
 เกี่ยวกับการเที่ยวเตร่ การแต่งตัวแต่จะตามใจเกี่ยวกับการเรียน การทำงาน

เพื่อนที่ไป ประกอบอาชีพหญิงบริการ เวลากลับมาบ้านก็จะมีทัศนคติเหมือนเดิม
 เหมือนเดิม เพื่อนก็จะมาเที่ยวหา และมาใช้บริการด้านการทํามที่ร้านที่บ้านเป็นประจำ

ส่วนพฤติกรรมของผู้ชายในหมู่บ้านที่มีต่อสตรีที่เคยไปประกอบอาชีพหญิงบริการนั้น
 ส่วนมากชอบมอง และพูดซุบซิบกัน ถ้าเจอผู้หญิงที่ไปประกอบอาชีพนี้มา เวลาเข้าหักท่ายแบบ
 เพื่อน พูดและระวังกริยามากกว่า ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าพวกผู้ชายคงแค่ชอบมองผู้หญิงพวกนี้
 แบบนิสัยผู้ชายมากกว่าความต้องการให้เกิดความรัก หรือเอามาเป็นภรรยา หรือจะแต่งงาน
 ด้วย

ผู้หญิงที่เคยไปประกอบอาชีพนี้มาแล้ว บุคคลในครอบครัวและสังคมไม่ได้
 รังเกียจอะไร เพราะทุกคนก็เป็นลูกหลานกัน เป็นคนบ้านเดียวกัน ก็จะทำให้การต้อนรับทุกคน
 เพราะไม่ได้มาขายตัวในหมู่บ้าน ไปทํามที่อื่น ก็จึงไม่เคยแสดงความรังเกียจแต่อย่างใด

ดังเช่นคำ ซึ่งเคยไปประกอบอาชีพนี้ พอมาอยู่บ้านแล้วภายหลังได้แต่งงาน
 ทุกคนก็พยายามจะไม่พูดถึงเรื่องอดีต จะให้กำลังใจเขาประกอบอาชีพอื่น และยังมีเพื่อน
 คนไหนที่คนในหมู่บ้านแสดงความรังเกียจ

ผู้ให้สัมภาษณ์ ไม่เห็นด้วยกับคำว่าที่ "การประกอบอาชีพนี้งานสบาย รายได้ดี เพราะเพื่อน ๆ เล่าให้ฟังว่า เป็นงานที่ลำบากต้องใช้ความอดทนสูง ถึงจะทำได้มีงานอื่นอีกมากมายที่ทำแล้วสบาย เพราะรายได้ก็ดี อยู่ที่เรายังมีความตั้งใจในการทำงานมากนักน้อยแค่ไหนเท่านั้น

ความอยากได้อะไรของก็มีความต้องการ แต่ก็พยายามทำตามที่ตนเองถนัด ค่อยเก็บออม ไม่เคยมีความคิดที่อยากได้อะไรโดยการเอาตัวเองเข้าแรกเพื่อสิ่งเหล่านั้น

กรณีที่ 3

น.ล.ภาณุ อายุ 16 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 มีอาชีพช่างตัดเสื้อผ้า ขณะนี้เป็นครูสอนตัดเย็บที่ อาเภอเวียงชัย มีรายได้เดือนละ 1,200 บาท เริ่มรู้ว่าเขาสตรีในหมู่บ้านนี้ ไปประกอบอาชีพหญิงบริการ ประมาณ พ.ศ. 2529 เพราะได้ยินผู้ใหญ่พูดและเริ่มเข้าใจเพราะถามมารดาว่าเขาไปทำอะไร ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพนี้ คิดว่าไม่น่าจะมีอาชีพนี้ เพราะถ้ามีคนอื่นก็มีโอกาสเลือกมาเป็นอาชีพ ถ้าไม่มีผู้หญิงก็ต้องไปทำอย่างอื่นมากกว่า มีเพื่อนที่ไปประกอบอาชีพนี้หลายคน แต่ไม่เคยคุยกับเพื่อนว่าไปประกอบอาชีพอย่างไร เพราะไม่ค่อยได้อยู่บ้านต้องไปทำเป็นช่างเย็บผ้า ซึ่งช่วงนี้รับจ้างเป็นครูสอน ถ้าสมัครตรงการก็มาเป็นลูกมือเย็บผ้าอยู่ที่ร้านในอาเภอ

ไม่เคยมีใครมาชวนไปประกอบอาชีพนี้ เพราะรู้ว่าไม่ชอบ และแม่คงไม่ยอมให้ไป เพราะแม่ไม่ชอบอาชีพนี้ และฐานะทางครอบครัวก็ดี การที่เขาจะชวนใครก็ขึ้นอยู่กับสภาพครอบครัวด้วย ที่ไปประกอบอาชีพนี้แล้วกลับมาบ้าน ถ้าเจอเพื่อนก็จะตกทายเป็นเหมือนเดิมไม่เคยรังเกียจ แต่ก็ไม่ได้ไปเที่ยวด้วย ส่วนมากจะเป็นญาติพี่น้องกัน เวลากลับมาเยี่ยมบ้าน ก็จะมีของมาฝากยาย และมาเยี่ยมยายหลายคน เพราะเป็นหลาน ทุกคนในบ้านก็ไม่ได้แสดงกริยารังเกียจ แต่ก็ไปให้ลูกสาวไปประกอบอาชีพนี้ เพราะมันเป็นงานไม่ผิด เป็นงานที่ทำงานไม่เหนื่อย เป็นที่ยอมรับของสังคมภายนอก ผู้ให้สัมภาษณ์รู้สึกภูมิใจกับงานที่นี้แล้วไม่เคยคิดเปลี่ยนอาชีพเป็นอย่างอื่น พ่อแม่และยายจะเข้มงวดเกี่ยวกับการเที่ยวเตร่ ไม่ให้ไปเที่ยว

ไกล ๆ แต่จะตามใจเรื่องอาชีพที่เลือกจะทำ และเรื่องคู่ครอง แม่บอกว่าให้เลือกให้ดีขึ้นให้
เขาเป็นคนดีก็พอ ไม่ต้องร่ำรวย เพราะเงินทองเราหาได้ แต่คนดีหายาก

กรณีที่ 4

น.ส.ทม อายุ 15 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 มีอาชีพรับจ้างในโรงงาน
แห่งหนึ่ง ในตัวอำเภอ

เริ่มรู้ว่ามีเขวาสตรีนหมุ่มบ้านออกไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ เมื่อ
พ.ศ. 2521 รู้มาจากเพื่อนเล่าให้ฟังว่าหมุ่มบ้านของเรามีผู้หญิงหลายคนไปประกอบอาชีพ
หญิงบริการพิเศษ และได้เงินมาจำนวนมาก บางคนก็ไม่ได้แล้วกลับเป็นโรค (ซิฟิลิส) กลับ
ต้องมารักษาตัวที่บ้าน

ไม่เห็นด้วยกับการไปเป็นหญิงบริการพิเศษ เพราะกลัวมาก เป็นสิ่งที่น่า
รังเกียจ ไม่อยากทำ และอายชาวบ้านด้วย กลัวโดนเรียกว่า "โสเภณี" อีกอย่างฐานะ
ทางบ้านก็ไม่ยากจน ทุกวันนี้อยู่กับย่าสบายดี ถ้าไม่มีเงินคุยย่าก็จะเลี้ยงดูเอง ทมเองมี
เพื่อนที่ไปประกอบอาชีพนี้หลายคน และคิดว่าเพื่อนคงมีความจำเป็นในการประกอบอาชีพ
เพราะเพื่อนที่ไปส่วนมากเขาก็มีความจำเป็นทางด้านการเงิน บางคนก็มีปัญหาทางครอบครัว
คือ แต่งงานแล้วเลิก บางคนก็เกี่ยวกับผู้ชายจนเสียตัวแล้วไม่ได้แต่งงาน จึงหันไปประกอบ
อาชีพแบบนี้ เพราะถ้าอยู่ในหมุ่มบ้านก็อายคนอื่นเขา บางรายอยากได้เงินมาแต่งตัวให้สวย
งามเหมือนกับคนอื่น บางคนก็เมื่อพ่อแม่ที่จู้จี้คอยดูค่าจะทำอะไรก็ไม่ได้ เพื่อนเคยเล่าให้ฟัง
เกี่ยวกับการประกอบอาชีพนี้ว่า คนที่ทำงานต้องไปนอนกับผู้ชาย และจะได้เงินแต่แม่เล่าก็จะ
หักเอาไว้ครึ่งหนึ่ง แต่ถ้าไปเจอเศรษฐีก็จะได้เงินพิเศษคราวละมาก ๆ เวลาทำงานบางคน
ก็เมาเหล้า บางคนก็สุภาพ เพื่อนบอกว่าก่อนทำงานครั้งแรกก็กลัวมาก บางครั้งต้องดื่มเหล้า
ย้อมใจ แต่พอทำไปก็ชิน พยายามหลับหูหลับตาให้มันผ่านไป พอเสร็จก็จะได้เงิน ทมไม่เห็น
ด้วยกับเพื่อนที่ต้องทำตนเองให้ลำบากเพื่อแลกกับเงิน แต่เพื่อนคงลำบากมากที่เขาเล่ามาคง

เป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น ที่ร้ายกว่านั้นเขาก็ไม่ยากพูด เพราะกลัวว่าผมจะไม่สบายใจไป ด้วย และถ้าพูดต่อ ๆ ไป ก็เป็นการขายหน้า คิดว่าคงจะไม่มีใครอยากไปแน่

เคยมีเพื่อนและคนรู้จักมาชักชวนให้ผมประกอบอาชีพนี้ ตอนที่จบจากชั้น ป.6 มาใหม่ ๆ แต่ไม่ไปเพราะว่ากลัว และอีกอย่างยาก็ไม่ทำให้ไปแน่ ตัวเองก็ไม่ชอบด้วย ผู้ที่มาชักชวนได้พูดว่าจะมีทางให้เงินล่วงหน้า 10,000 บาท แก่พ่อแม่โดยทาสัญญาว่าเงินไว้ และพอได้เงินครบก็จะฉีกสัญญาทิ้ง ต่อไปททานแล้วแบ่งคนละครึ่ง จนกว่าเราจะททานจนพอใจ ไม่บังคับ แต่ว่าผมก็ได้ปฏิเสธ

พ่อแม่ไม่เคยเข้มงวดกับ น.ส.ทม เพราะขณะนี้ตนอยู่กับคุณย่า ซึ่งอยู่ในหมู่บ้านเดียวกับพ่อแม่ เวลาจะไปไหนยาก็จะไปด้วย เช่น ไปคูหนึ่งกลางแปลงหรือไปเที่ยวบ้านใคร เวลาไปททานยาก็จะให้ญาติไปส่ง พอถึงเวลาเลิกงาน ยาก็จะให้คนไปรับ ไม่ให้แวะเที่ยวที่ไหน ย่าคอยเป็นห่วงอยู่ตลอดเวลา จนถูกล้อว่า ถ้าเห็นททก็ต้อง เห็นย่าด้วย

เพื่อนที่ประกอบอาชีพนี้อยู่ และมาเที่ยวบ้านก็จะให้ความสนทนสนม เช่น เคยเพราะไม่อยากจะให้เพื่อนต้องน้อยใจ เวลาเพื่อนมาเที่ยวที่บ้านก็คุยด้วย และเวลาเพื่อนชวนไปเที่ยวภายนอกหมู่บ้านก็จะขออนุญาตย่าก่อน และไปสักพักก็กลับ แต่ถ้าเพื่อนชวนไปเที่ยวนอกบ้านก็ไม่ไป เพราะกลัวย่าดุและไม่อยากไปด้วย

ระหว่างผู้หญิงที่ไปประกอบอาชีพนี้กับที่ไม่เคยไป ผู้ชายชอบมองผู้หญิงที่เคยไปมาแล้ว เพราะการแต่งกายการวางตัวมันแตกต่างกัน ผู้หญิงที่ไปมาแล้วมักจะไม้อายและพูดแซวเล่นได้ ไม่เกรง แต่สำหรับผู้หญิงที่ไม่เคยไป เวลาถูกผู้ชายพูดแซวก็จะไม่พูดด้วย เขาจึงไม่กล้าแซว เพราะบางครั้งจะถูกพวกผู้หญิงแสดงกริยากรธเอา เพื่อนผู้หญิงที่ไปบางคนใส่กางเกงขาสั้น ๆ หรือใส่กระโปรงสั้น ๆ ทำให้ผู้ชายชอบ แต่ผู้หญิงที่ไม่ไปจะแต่งตัวค่อนข้างรัดกุม

ผู้หญิงที่เคยไปประกอบอาชีพนี้แล้ว คนในหมู่บ้านก็ไม่เห็นมีใครรังเกียจ เพราะส่วนมากก็เป็นญาติกัน อีกทั้งคนในหมู่บ้านก็ไปมาก แต่ถ้าใครมีลูกหลานไม่อยากจะไปก็จะพยายามกีดกันไม่ให้เข้าไปคลุกคลีด้วยเท่านั้น ยิ่งคนในครอบครัวก็ไม่เห็นมีใครรังเกียจ ทุกคน

ยอมรับ จะมีก็เพียงบางคนที่ไม่ประกอบอาชีพนี้แล้ววางตัวหยิ่ง และไม่คบเพื่อนในหมู่บ้าน
เท่านั้น ที่จะทำให้คนในหมู่บ้านเกลียดชังขึ้น เช่น เพื่อนบางคนไปกลับมาแล้ว มีของมาฝาก
พูดทักทายปราศรัย หัวเราะด้วย เจอผู้เฒ่าผู้แก่ก็กราบไหว้ เคารพนบถนอม แดงตัวดีพูดจา
สุภาพ ท้าตัวเองให้ดีขึ้น ทุกคนก็จะยอมรับ แต่ถ้าไปกลับมาแล้วอยู่แต่บ้านวางตัวว่ารวย
ใส่ทองเต็มตัว ท้าว่าไม่งาม คือ ใส่เสื้อผ้าน่านั่งเกียจ คือแต่งตัวไป โบทางไหนเดินเขิน
หน้า ก็จะทำให้ไม่มีใครอยากพูดด้วย แต่ไม่แสดงอาการออกมาว่ารังเกียจ เพียงแต่จะถูก
นิทาในกลุ่มชาวบ้านเท่านั้น

ทม บอกว่าไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า "การประกอบอาชีพนี้สบาย รายได้ดี"
เอาให้เหตุผลว่า การทำมาหากินทุกอย่างคงไม่สบาย และการเป็นหญิงบริการที่ต้องเจอคน
มากหน้าหลายตา และ เจอคนแต่ละอย่างไม่เหมือนกัน มันต้องเป็นคนที่ทำใจได้ เธอบอกว่า
เอือกส์มาก รับรองว่าจะไม่ไปเค็ดชาด

ทม บอกว่าความจริงทุกวันนี้ อยากรู้วิธีโอ และคู้เย็น จึงทำมาและเก็บ
เงินไว้ว่าจะซื้อ และเธอก็บอกว่าจะเอาเงินมารวมกับทม แล้วซื้อให้ แต่ก็ยังไม่มียังไม่มีเงินก็ไม่
เป็นไร เธอทนได้ จะพยายามทำมาหากินที่สุจริตตลอดไป

น.ส.ทม เคยได้รับคัดเลือกจากกลุ่มพัฒนาสตรี ส่งเข้าประกวดในงานการประมง
ศึกษาอำเภอ ปี 2534 และได้รับรางวัลขวัญใจลูกโป่ง เธอจัดว่าเป็นคนสวยในหมู่บ้าน

บทสรุป

จากทัศนะของเขาวสตรีที่เป็นตัวอย่าง จะเห็นว่า ทุกคนรู้จักอาชีพนี้มาก่อน
และมีเพื่อนที่เคยไป และกำลังไปประกอบอาชีพนี้ โดยทัศนะแล้วไม่ได้รังเกียจ เพื่อนที่ไป ใน
ทางตรงข้ามกลับรู้สึกสงสารบุคคลเหล่านี้ เห็นว่าการที่สตรีในหมู่บ้านต้องออกไปประกอบ
อาชีพนี้ เนื่องจากความยากจน และการที่ตนเองตัดสินใจไม่ไปโดยส่วนมากแล้ว พ่อแม่หรือ
ผู้ปกครอง จะไม่เห็นด้วย อีกทั้งใจตนเองก็ไม่ชอบเกี่ยวกับอาชีพนี้

บทที่ 5

แนวทางการเข้าสู่อาชีพหญิงบริการพิเศษ

กรณีศึกษาครัวเรือน

ในบทนี้จะกล่าวถึงประวัติครอบครัวและแนวทางการเข้าสู่อาชีพหญิงบริการพิเศษ โดยแบ่งออกเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกกำลังไปประกอบอาชีพนี้ ครัวเรือนที่เคยไปกลับมาแล้ว และครัวเรือนที่มีสมาชิกแต่ไม่ไป ซึ่งจะเป็นภาพฉายที่ทักให้เห็นแง่มุมของการศึกษาได้อย่างชัดเจน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1 ครัวเรือนที่มีสมาชิกไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ

กรณีที่ 1 บัว (หมู่ 14)

บัวอายุ 20 ปี มีพี่น้อง 5 คน เป็นชาย 3 คน หญิง 2 คน พ่อแม่มียี่สิบขวบอยู่ สังกัดไทย นับถือศาสนาพุทธ อาชีพหลักของครอบครัวคือการทำนา ฐานะครอบครัวยากจน ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ต้องเช่านาคนอื่นทำ พี่ชายของบัวแต่งงาน แยกครอบครัวไปหมดแล้ว เหลือแต่บัวและน้องสาวที่ยังไม่ได้แต่งงาน

สภาพทางบ้านของบัว มีบ้านเป็นของตนเองเป็นบ้านไม้ถาวรแข็งแรง สร้างด้วยเงินที่บัวส่งมาให้จากกรุงเทพฯ สิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้านมีเพียงโทรทัศน์ขาวดำ 1 หลัง เมื่อก่อนมีที่ดินซึ่งเป็นมรดกประมาณ 2 ไร่ แต่ได้ขายในราคา 2 หมื่นบาท ภาวะหนี้สินที่เคยมีมาก่อนเนื่องจาก พ่อแม่ใช้เงินแต่งงานพี่ชาย 3 คน พี่ชายคนที่ 2 ถูกจับข้อหาต้มสุราเถื่อน ต้องเอาเงินไปประกัน และพี่ชายคนที่ 3 ได้รับอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ เนื่องจากชอบดื่มเหล้า แต่ปัจจุบันบัวได้ส่งเงินมาชื้อหนี้ให้หมดแล้ว ส่วนทรัพย์สินที่มีอยู่ในปัจจุบันคือสร้อยคอทองคำหนัก 2 สลึง 2 เส้น

บุคคลที่ครอบครัวของบัวให้ความเคารพนับถือมากคือ ผู้ใหญ่บ้าน

ความผูกพันของครอบครัวกับชุมชน

สมาชิกส่วนใหญ่มักจะเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชน งานมงคลรื่นเริงต่างๆ ถ้าเจ้าภาพไม่มาเชิญก็จะไม่ไป แต่ถ้าเป็นงานศพหรืองานของส่วนรวมจะไปร่วม

โดยสมัครใจ ในครอบครัวเคยมีการจัดงานแต่งงานบุตรชายที่บ้าน มีการเชิญญาติ
 ชิดญาติสนิท มาร่วมงาน แต่ส่วนใหญ่เมื่อมีกิจกรรมภายในหมู่บ้านจะมีเพื่อนบ้านมา
 ช่วยด้วยความสมัครใจ ที่บ้านไม่ค่อยมีการตั้งวงสนทนากับเพื่อนบ้านบ่อยนัก จะมีก็
 แต่เวลาที่ลูกมาเยี่ยมบ้านและชวนเพื่อนของตนเองมาร่วมเท่านั้น บกดีแล้วหัวหน้า
 ครอบครัวเป็นคนไม่ดื่มเหล้า

ชนบทธรรมนิยมวัฒนธรรม

โดยส่วนรวมสมาชิกมีการปฏิบัติตามประเพณีทางศาสนา เข้าร่วม
 กิจกรรมต่างๆ ทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ ในแต่ละปีลูกทุกคนจะมารดน้ำศพหัวพ่อ
 แม่ และหมั้นมาเยี่ยมเยียนดูแลลูกทุกคนให้ความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ สมาชิก
 ของครอบครัวมีการแต่งกายสอดคล้องกับอัตภาพ มีบุตรชาย (คนที่ 4,5) เมื่อยัง
 เป็นโสด ชอบเที่ยวเตร่ ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ เคยได้รับอุบัติเหตุ ทางครอบครัว
 ได้จัดเลี้ยงและสู่ขวัญให้

พฤติกรรมการบริโภคและความเป็นอยู่

สภาพภายในบ้าน มีการจัดเป็นสัดส่วน มีความสะอาดพอใช้จะรับ
 ประทานอาหารร่วมกัน โดยปรุงขึ้นเองจากวัตถุดิบที่หามาได้เอง หรือซื้อมา ห้องน้ำ
 ห้องส้วมสะอาดถูกสุขลักษณะ ในแต่ละวัน หัวหน้าครอบครัวจะรับจ้างทั่วไปโดยมาก
 เป็นงานก่อสร้าง ถ้าไม่มีงานก็จะเข้าป่าหาของป่า สล่าสัตว์หรือการรับจ้างเลี้ยงไม้
 เกื้อน ภรรยาทำงานบ้านทั่วไป ลูกสาวอยู่ด้วย 1 คน เป็นนักเรียนกำลังเรียนชั้น ป.5

ทักษะของหัวหน้าครอบครัวเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหัตถ์บริการพิเศษของบุตรสาว

แต่งงานเมื่อ พ.ศ.2504 มีบุตร 5 คน

เลี้ยงบุตรค่อนข้างเข้มงวด โดยเฉพาะเรื่องการประกอบอาชีพ
 ของบุตร มีการแบ่งงานให้บุตรรับผิดชอบคือ ถ้าบุตรชายจะให้ช่วยรับจ้างงานต่างๆ

และทานที่ต้องใช้ทั้งร่างกาย ส่วนบุตรสาวจะให้ช่วยแม่ทานที่บ้าน ลูกชายคนที่ 3 เป็นบุตรที่ถูกคุด่า เย็นตื้มมากที่สุด เนื่องจากชอบเที่ยวเตร่ คี๋มสุรา บุตรที่เชื่อฟังพ่อแม่มากที่สุดคือ บุตรชายคนโต ในฐานะที่เป็นพ่อแม่จะรักลูกเท่าเทียมกัน การมีลูกสาวหรือลูกชายนั้นก็ดีทั้งสองอย่าง ถ้าลูกเชื่อฟังพ่อแม่ เมื่อลูกยังเล็ก คาดหวังว่าเมื่อลูกเรียนจบระดับประถมศึกษาจะให้ออกมาช่วยทานมาหากิน ไม่ได้วางแผนด้านอาชีพไว้ให้ แล้วแต่ลูกจะเลือกประกอบอาชีพตามความสามารถ แต่ก็หวังไว้ว่าจะฝากผีฝากไข้ไว้กับบัว มีบุตรออกไปทานนอกหมู่บ้าน 3 คน คือ

1. นายบุญ เป็นกรรมกรอยู่เรือคังเก ที่ระนอง
2. นายสวัสดิ์ เป็นกรรมกรอยู่เรือคังเก ที่ระนอง
3. น.ส.บัว เป็นหญิงบริการที่กรุงเทพฯ

ปัจจุบันได้อาศัยเงินจากบัวที่ส่งมา มาให้ใช้ตลอดโดยส่งมาเป็นงวด ส่วนนายสวัสดิ์และนายบุญ นาน ๆ ถึงจะส่งมาครั้ง เงินที่ได้รับจะนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในบ้านได้เพียงพอ บางครั้งก็ได้แบ่งไปช่วยเหลือครอบครัวของบุตรชายคนที่ 3 ลูกสาว 2 คน ที่มีอยู่ คิดว่าบัวสวยกว่าน้องสาว

การเข้าสู่อาชีพหญิงบริการพิเศษของบุตรสาว

บุตรสาวไปประกอบอาชีพเมื่อ พ.ศ.2530 เป็นเวลา 4 ปี เคยรู้จักอาชีพนี้มาก่อนจากเพื่อนบ้านที่มีบุตรสาวไปประกอบอาชีพนี้ รู้สึกเฉย ๆ ต่อผู้ไปประกอบอาชีพนี้ ส่วนบุตรสาวของคนนั้น คนรู้สึกห่าง กลัวถูกล่อลวงและถูกรังแก การที่บุตรสาวไปประกอบอาชีพนี้ทำให้ทางบ้านมีฐานะดีขึ้นมาก การใช้จ่ายภายในครอบครัวคล่องขึ้น แต่บ้านยังต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อีก เช่น ตู้เย็น มอเตอร์ไซด์ และอยากปรับปรุงบ้านให้มีสภาพดีขึ้น คิดว่างานที่บุตรสาวทำอยู่นี้ลำบากมาก ที่टनाให้ลูกสาวไปก็เพราะลูกสาวอยากไป เพื่อหาเงินส่งมาให้พ่อแม่ อยากไปอยู่กรุงเทพฯ กับเพื่อน ถ้าอยู่บ้านก็ไม่มีรายได้อะไร การไปประกอบอาชีพนี้ ลูกสาวเป็นผู้ตัดสินใจเอง พ่อแม่ได้คัดค้าน และไม่ทราบว่าคุณสาวจะ

ประกอบอาชีพพนักงานเท่าใด เมื่อเลิกอาชีพแล้วการทำงานอื่นๆ ก็แล้วแต่ลูกสาว โดยปกติลูกสาวจะกลับมาเยี่ยมบ้าน 2 เดือนต่อครั้ง พ่อแม่จะพาพี่น้องชื้อม้อให้โดยหาที่บ้านเจียบ ๆ ไม่ได้บอกใคร การมาเยี่ยมบ้านทุกครั้งลูกสาวจะแต่งตัวมากขึ้น การแต่งตัวดีขึ้น มีการใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย ซึ่งคนได้เคยพูดจาดักเตือนให้รู้จักประหยัด การไปประกอบอาชีพของบุตรสาวนั้น ตอนแรกญาติที่ไปทพานนั้นก็กลับมาเยี่ยมบ้านแล้วชักชวนให้ไป ในตอนนั้น ลูกสาวจบ ป. 6 มาได้ 2 ปี ลูกสาวก็ตกลงใจที่จะไป พ่อแม่ก็ไม่ได้คัดค้าน แต่ก็รู้สึกเป็นห่วงกลัวจะได้รับความลำบาก เมื่อทพานได้ประมาณ 1 เดือน ก็ส่งเงินมาให้ 4,000 บาท เรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น ไม่ได้มีข้อตกลงกัน เนื่องจากมีความไว้วางใจ และผู้ที่มาชักชวนก็เป็นน้องสาวของภรรยา ของคน ในระยะหลังก็ส่งเงินมาให้ครั้งละ 2,000-5,000 บาท เฉลี่ย 2 เดือนต่อครั้ง ในการทพานนั้นลูกสาวเคยเล่าให้ฟังว่า สบายดีไม่ต้องห่วงญาติที่พาไปให้การดูแลช่วยเหลืออย่างดี ถ้าลูกสาวเขียนจดหมายมาหาส่วนมากจะให้ลูกชายคนที่ 3 เป็นผู้ตอบให้โดยดักเตือนเสมอให้ใช้จ่ายอย่างประหยัด ก่อนไปนั้นบุตรสาวไม่เคยเสียตัวกับใคร คนเองไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อเรื่องพรหมจรรย์มากนัก คิดว่าคนเรารักกันจะอยู่ที่จิตใจ ถ้าลูกสาวเลิกประกอบอาชีพนี้กลับมาอยู่บ้าน คนเองจะรู้สึกดีใจมาก พ่อแม่จะได้เลิกเป็นห่วง เพื่อนบ้านส่วนใหญ่จะไม่ค่อยถามถึงลูกสาวของคน จะมีญาติพี่น้องที่ถามถึง มีทั้งพูดในทางมองดูถูก และยกย่องว่ารู้จักหาเงินส่งมาให้พ่อแม่ใช้ ถ้าเป็นการพูดในทางมองดูถูกตนเองจะรู้สึกอาย แต่ถ้าเป็นการชื่นชมก็จะดีใจแทนลูก พ่อแม่คิดว่า การไปประกอบอาชีพของลูกสาวจะไม่ทำให้เกิดปัญหาแก่ครอบครัว คิดว่าลูกสาวจะต้องมีสามีและครอบครัวที่มีความสุขได้

กรณีที่ 2 สวย (หมู่ 14)

สวยอายุ 18 ปี มีพี่น้อง 3 คน เป็นชาย 1 คน หญิง 2 คน พ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ อาชีพหลักของครอบครัวคือการทำนา ฐานะครอบครัวค่อนข้างดี มีที่ดิน ทุกคนยังโสด

สภาพทางบ้านของสวย มีบ้านเป็นของตนเอง เป็นบ้านไม้สองชั้น

ถาวร มีความแข็งแรง สร้างจากเงินของสหายที่ขายบริการส่งมาให้ โดยหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้ดำเนินการสร้างเองจากความช่วยเหลือของเพื่อนงาน ตัวบ้านได้จัดแบ่งเป็นสัดส่วน มี 3 ห้องนอน ห้องรับแขก ห้องครัว และห้องน้ำอยู่ชั้นล่าง มีสิ่งอำนวยความสะดวกคือ โทรทัศน์ พัดลม สเตอริโอ ซึ่งลูกสาวให้เงินมาซื้อและมีรถจักรยานยนต์ซึ่งกู้เงินมาซื้อราคาประมาณ 30,000 บาท โดยสหายจะส่งเงินมาผ่อนชำระให้ มีที่ดินเป็นของตนเอง 9 ไร่ ไม่มีเอกสารสิทธิและทำกินในที่ดินปีติมาคารอีกประมาณ 5 ไร่ มีภาระหนี้สินประมาณ 3 หมื่นบาท เป็นค่าผ่อนชำระรถจักรยานยนต์ ทรัพย์สินที่มีค่าคือสร้อยทองคำหนัก 1 บาท 1 เส้น มรดกที่ได้คือที่ดินประมาณ 5 ไร่ ภาระหนี้สินคือ ยืมเงินนางไก่ ซึ่งเป็นพี่สาวของภรรยา 7,000บาท เพื่อส่งลูกเรียนหนังสือ

บุคคลที่ครอบครัวของสหายให้ความเคารพนับถือ คือพี่ชายและพี่สาวของพ่อ ซึ่งได้เป็นกรรมการหมู่บ้าน อพป. เมื่อ พ.ศ.2528.

ความผูกพันของครอบครัวกับชุมชน

โดยส่วนรวมสมาชิกในครอบครัวจะร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชนทุกครั้ง ไปเกือบทุกงาน และไปช่วยงานด้วยความสมัครใจ แม้จะไม่ได้รับการขอร้องก็ตาม กิจกรรมส่วนใหญ่ที่เข้าไปร่วมจะเป็นกิจกรรมทุกอย่างที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน เคยจัดงานขึ้นบ้านใหม่ เมื่อ พ.ศ.2531 มีเพื่อนบ้านมาช่วยงานมากมาย โดยจะเชิญญาติสนิท ผู้มีเกียรติที่ผู้คนให้ความนับถือในหมู่บ้านมาร่วมงาน ส่วนเพื่อนบ้านทั่วไปเมื่อทราบข่าวจะมาช่วยเองโดยไม่ต้องบอก แต่ก่อนมีการตั้งวงสนทนาดื่มเหล้าที่บ้านบ่อย แต่ปัจจุบันหัวหน้าครอบครัวเลิกดื่ม จึงไม่มีกิจกรรมนี้

ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม

สมาชิกในครอบครัวมีการปฏิบัติตามประเพณี ความเชื่อทางศาสนาอย่างเคร่งครัด เมื่อปี 2525 นายคง เคยเป็นนายาวัจกร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการคัดงูต่อบุพการี เช่น การคว่ำหัวพ่อแม่ในวันสงกรานต์จากลูกทุกคน โดยสหาย

ลูกสาวคนโตจะเป็นผู้พาน้องๆ มาคาหัว และจะซื้อของมาฝากพ่อแม่เสมอ ลูกคนที่สองมักจะชอบโต้เถียงกับพ่อแม่ แต่จะเชื่อฟังสวຍ ส่วนน้องชายของสวຍชอบเที่ยวเตร่ กับเพื่อนในงานต่างๆ อาทิ งานประจําปี ชอบไปชกมวยในงาน ครอบครัวเคยจัดการเลี้ยงผี เมื่อสมาชิกเกิดการเจ็บป่วยเป็นการสะเดาะเคราะห์

พฤติกรรมการบริโภคและความเป็นอยู่

การรับประทานอาหารเช้าพร้อมกันในคอนเย็น ส่วนคอนเข้าลูกจะรับประทานก่อนเพราะต้องไปโรงเรียน ตอนกลางวันลูกจะกินที่โรงเรียน อาหารทำจากวัตถุดิบที่ซื้อจากตลาด และบางส่วนก็เป็นพืชผักสวนครัว หรือได้รับการแบ่งปันจากเพื่อนบ้าน ความปกติถ้าเป็นฤดูหนาว พ่อแม่กับน้องจะทานทุกวัน เมื่อหมดฤดูหนาวก็จะทำไร่ถั่วเหลือง แม่ของสวຍจะทานบ้านเนื่องจากทานหนักไม่ได้ เมื่อหมดฤดูก็จะรับจ้างเล็กน้อย เช่น บักผ้าลายชาวเขา

ทักษะของหัวหน้าครอบครัวเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหนึ่งบริการพิเศษของบุตรสาว

แต่งงานเมื่อ พ.ศ. 2508 มีบุตร 3 คน การอบรมเลี้ยงดูบุตรจะเลี้ยงดูบุตรอย่างเข้มงวด ไม่เคยตามใจลูก ลูกจะกลัวพ่อมาก บุตรคนที่ 2 จะถูกดูค่ามากที่สุดเพราะชอบเที่ยวเตร่ เมาน์เหล่า ทารกจักรยานยนต์เสียหายบ่อย มีความรักลูกเท่าเทียมกัน ได้วางแผนให้ลูกคนเล็กว่าอยากให้เป็นครู อยากให้เป็นครู และคาดหวังว่าจะได้พึ่งพาอาศัยลูกชาย ปัจจุบันมีลูกที่ประกอบอาชีพนอกบ้าน 1 คน คือ สวຍ ไปประกอบอาชีพหนึ่งบริการที่กรุงเทพฯ ได้ส่งเงินมาให้ใช้เป็นประจำ รายได้นำเงินไปเป็นค่าใช้จ่ายในการเรียนของลูกอีก 2 คน และค่าใช้จ่ายประจำวัน

การเข้าสู่อาชีพหญิงบริการพิเศษของบุตรสาว

บุตรสาวไปเมื่อ พ.ศ.2526 เป็นเวลา 8 ปี แต่ได้ท้ออาชีพนี้อันจริง ๆ ประมาณ 3 ปี เนื่องจากมีบางช่วงลูกสาวได้มีสามีและเลิกอาชีพไป แต่พอเลิกกับสามีก็กลับมาทำใหม่ คนเคยรู้จักอาชีพนี้เพราะญาติของทั้งสองเคยไปประกอบอาชีพนี้มาแล้ว คิดว่าอาชีพนี้มีรายได้ดีแต่งานคงจะท้อลำบาก ที่ลูกสาวไปท้องานก็เนื่องจากหนีไปกับเพื่อน ซึ่งเป็นลูกของป้า เมื่อตอนที่ลูกสาวเรียนจบ ป.4 เคยไปท้องานรับจ้างปลูกป่า และได้บอกกับพ่อแม่ว่างานหนักลำบากมาก อยากไปท้องานกรุงเทพฯ กับเพื่อน แต่พ่อแม่ยังไม่ให้ไป จนกระทั่งวันที่ทั้งสองคนไม่อยู่บ้านลูกสาวจึงได้หนีไป พ่อแม่ไม่ยอมอาให้ลูกสาวท้องานนี้นาน เมื่อตอนแรกไปท้อได้ 2-3 เดือน พ่อไปตามกลับแต่ลูกสาวไม่ยอมกลับ พ่อแม่ตั้งใจไว้ว่าจะให้ลูกสาวไปเพียงคนเดียวเท่านั้น ส่วนคนเล็กจะไม่ให้ไปเด็ดขาดจะให้เรียนหนังสือ หลังจากลูกเลิกอาชีพนี้แล้วอยากให้มาอยู่ที่บ้าน คิดหาทางประกอบอาชีพ เมื่อบุตรสาวกลับมาเยี่ยมบ้านจะมีเพื่อนมาเยี่ยมเยียนบ้าน โดยไม่มีข้อรังเกียจใดๆ และคนก็ไม่เคยได้ยินเพื่อนบ้านกล่าวถึง บุตรสาวของตนแต่อย่างใด ก่อนที่จะกลับไปท้องานทุกครั้ง พ่อแม่จะพิธีผูกขอมือให้ลูกด้วยตนเอง เมื่อลูกกลับไปท้องานก็มีความเป็นห่วงมากกลัวลูกไปลำบาก ในการกลับมาเยี่ยมบ้านแต่ละครั้ง พฤติกรรมก็ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่รู้สึกที่แต่งตัวดีขึ้น

การเข้าสู่อาชีพของบุตรสาวนั้น ได้ไปกับ น.ส.ลัย น.ส.พ่อง ซึ่งเป็นลูกของพี่สาวภรรยา ซึ่งหนีพ่อแม่ไปโดยไปอยู่กับญาติของภรรยาซึ่งเป็นผู้ท้องานบริการอยู่แล้ว เมื่อท้องานได้ประมาณ 7 เดือน จึงส่งเงินมาให้ และไม่ได้ส่งข่าวหรือเล่าอะไรให้ฟังเพียงแต่บอกว่าไปอยู่กับ น.ส.ลัย ไม่ต้องเป็นห่วง ตนเองก็ได้วางใจผู้สนับสนุนให้บุตรสาวไปท้อสมควรเนื่องจากเป็นน้องสาวของภรรยา ก่อนเข้าสู่อาชีพลูกสาวยังไม่เคยเสียตัวให้ใคร ขณะที่ลูกสาวกลับมาครั้งสุดท้ายได้บอกกับตนว่าจะมีสามีท้องานชายอะไหล่รถยนต์ ตนก็ยินดีด้วยอยากอาให้ลูกสาวเป็นหนึ่ง เป็นมาเลิกประกอบอาชีพนี้

ในหมู่บ้านส่วนมากเพื่อนบ้านจะไม่ค่อยพูดถึงลูกสาวของตน นอกจากญาติสนิท บางคนพูดในลักษณะชื่นชมตนก็ยินดี ภูมิใจที่สามารถช่วยเหลือพ่อแม่ได้ คิดว่าไม่มีปัญหาต่อครอบครัวแต่อย่างใด

กรณี 3 จี (หมู่ 8)

จี อายุ 23 ปี มีพี่น้อง 5 คน เป็นชาย 1 คน และหญิง 4 คน จี เป็นลูกคนสุดท้อง พ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ พี่สาวของจีได้เคยไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษมาก่อน อาชีพหลักของครอบครัวคือ รับจ้างฐานะครอบครัวระดับปานกลาง สมาชิกในครอบครัวมีประวัติดังนี้

1. นายคำ หัวหน้าครอบครัว อายุ 57 ปี จบการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1

อาชีพหลักในปัจจุบัน เป็นพ่อค้าคนกลางรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร ที่เริ่มประกอบอาชีพ 2528 ในอดีตเคยรับจ้างปลูกพืชผลทางการเกษตร และรับจ้างทำงานทุกอย่าง ต่อมาเปลี่ยนอาชีพมาเป็นค้าขาย เพราะลูกสาวคนเล็ก คือ จี ได้ส่งเงินมาให้ซื้อผ่อนรถบัส แล้วใช้รถบัสเป็นพาหนะในการรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร โดยให้ลูกชายคนที่ 3 เป็นผู้ขับรถบัสให้รายได้จากกำไร เดือนละประมาณ 3,500 บาท ส่วนด้านค่าใช้จ่ายภายในหมู่บ้านเกี่ยวกับค่าอาหารประมาณวันละ 50 บาท ขณะนี้ นายคำ ต้องเลี้ยงดูบุตรชายคนที่ 3 เพราะยังไม่แยกครอบครัวออกไป บุคลิกภาพของนายคำ เป็นคนชอบสนุก ชอบเที่ยวเตร่ ชอบดื่มเหล้า ชอบคบกับเพื่อนฝูง มีงานที่ไหนชอบไปร่วมสนุกด้วย และถ้ามีการเลี้ยง เหล้าก็จะชอบร่วมกินด้วย

2. นางน้อย เป็นภรรยาของหัวหน้าครอบครัว อายุ 52 ปี ไม่ได้รับการศึกษา นับถือศาสนาพุทธ สมรสกับ นายคำ ขณะนั้นอายุได้ 14 ปี อาชีพหลักปัจจุบันอยู่บ้านเฉยๆ ในอดีตมีอาชีพรับจ้าง ทำงานทางด้านเกษตร และจักสาน ขายบ้างในช่วงว่างงาน ปัจจุบันที่ไม่ประกอบอาชีพอะไร เพราะลูกสาวคนที่ 5 ไม่ให้ทานและส่งเงินมาช่วยเหลือครอบครัว รายได้ปัจจุบันลูกสาวส่งมาให้ใช้เดือนละ 2,000 บาท ค่าใช้จ่ายนำมาซื้อยารักษาตนเอง และนำซื้ออาหาร ตลอดจนเงินไปทำบุญทางศาสนาตลอดจนงานบุญต่างๆ ปัจจุบันอยู่ร่วมกับสามี และบุตรชาย เป็นคนที่มี

อารมณีดี ในอดีตเป็นคนก้าวร้าว ชอบแต่งตัวสวยงาม เคยหย่ากับสามี เมื่อปี พ.ศ. 2519 เนื่องจากนายคำ ได้ไปมีภรรยาใหม่ และนำเอาภรรยาใหม่มาอยู่ในบ้าน และมาทะเลาะกับนางน้อย นางน้อยจึงได้ไปอาศัยที่บ้าน พ่อแม่ ของตนเองและนำเอาบุตรสาว และบุตรชายไปด้วย และอีกประมาณ 4 เดือน นางน้อยก็ได้แต่งงานกับสามีอีกคนหนึ่ง และได้ย้ายไปอยู่ที่อำเภออื่น ได้ไม่นานเอาบุตรสาวคนเล็กไปด้วย ในช่วงนั้น จี กำลังเรียนอยู่ชั้น ป.2 จึงต้องหยุดการเรียนไป ต่อมาประมาณ ปี พ.ศ. 2520 นายคำ ที่อยู่ภรรยาคนใหม่ ซึ่งเป็นหญิงที่เคยค้าประเวณีเกิดการเบียดเบียนกัน และต้องการที่จะกลับคืนไปหาภรรยาคนเดิมคือ นางน้อย โดยให้ลูกและญาติไปรับตัวเอา นางน้อยกลับมา และนางน้อยจึงต้องกลับมาบ้านเพราะสงสารลูก และยังมีจาร์กสามีคนเดิม จึงกลับมาอยู่ด้วยกับอีกครั้ง และ จี จึงขอเข้ารับการศึกษาคือ

บุตรคนที่ 1 นางบัว อายุ 36 ปี ระดับการศึกษาจบชั้น ป.4 นับถือศาสนาพุทธ ได้สมรสกับนายที มีเชื้อชาติ มูเซอ ซึ่งบ้านเกิดอยู่บ้านห้วยบุ เป็นบ้านบริวารของบ้านห้วยก้างปลา หมู่ที่ 15 นายที เป็นผู้ที่คนในหมู่บ้านนำมาเลี้ยงตั้งแต่เด็ก และให้ใช้นามสกุลของผู้นำมาเลี้ยง ปัจจุบันพูดภาษามูเซอไม่ได้ การแต่งกายเหมือนคนพื้นราบ เป็นคนก้าวร้าวชอบทะเลาะกับภรรยา ไม่ชอบให้ภรรยาไปสนุกลูกสาวกับใคร นางบัว ได้สมรสเมื่ออายุเพียง 14 ปี เพราะครอบครัวยากจน เป็นภรรยาของครอบครัว บิดา มารดา จึงต้องการให้สมรสกับใครก็ได้ และนายที ก็ได้มาคิดพัน นางบัว จึงได้สมรสกัน สามีมีอาชีพรับจ้างทางด้านการเกษตร ภรรยาไม่มีอาชีพค้าขายในคลาศสค มีรายได้เดือนละประมาณ 2,500 บาท มีบุตรจำนวน 2 คน คนที่ 1 นายจันทร์ อายุ 17 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 ปัจจุบันทำงานอยู่ที่กรุงเทพฯ ด้านรับจ้างเจียรนัยพลอย ได้เงินเดือนเดือนละ 3,000 บาท คนที่ 2 เป็นสามเณร อายุ 13 ปี จบการศึกษา ป.6 บวชอยู่ที่วัดในหมู่บ้าน ปัจจุบันแยกครอบครัวจากพ่อแม่ของนางบัว ตั้งครอบครัวอยู่ต่างหาก

บุตรคนที่ 2 นางจันทร์ อายุ 28 ปี จบการศึกษา ป.4 นักร้องศาสนาพุทธ ได้สมรสกับนายทอง อายุ 37 ปี จบการศึกษา ป.4 ในขณะที่สมรส นางจันทร์ มีอายุ 17 ปี การที่ได้สมรสกับนายทอง เนื่องมาจากนายทอง มีอาชีพทำพานรับ เหมาก่อสร้างตามหมู่บ้านต่างๆ ซึ่งภูมิลำเนาเดิมของนายทอง อยู่ที่บ้านสันติ และ ได้มาทำพานในหมู่บ้าน มาพบกับนางจันทร์ และได้สมรสกันมีบุตรด้วยกัน 2 คน คือ ค.ญ.ภรณ์ อายุ 10 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้น ป.4 ค.ช.จักร อายุ 9 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้น ป.3 อาชีพของครอบครัวนี้ นางจันทร์ มีอาชีพรับจ้างทำอาหารเกษตร นายทอง มีอาชีพรับเหมาก่อสร้าง และรับจ้างการเกษตรยามว่าง มีรายได้ประมาณ เดือนละ 3,500 บาท ปัจจุบันแยกครอบครัวไปอยู่ที่หมู่บ้านสันติ นางจันทร์มี บุคคลที่เลี้ยงบรื้อย ชอบแต่งตัว

คนที่ 3 นายจรัส อายุ 32 ปี จบการศึกษา ป.4 นักร้องศาสนา พุทธ เคยสมรสแล้วและมีลูก 1 คน และได้หย่ากับภรรยา สำหรับลูกภรรยาไป เลี้ยงเอง มีอาชีพช่วยบิดา โดยขับรถให้บิดาไปรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร เมื่อมี การบิดาได้แบ่งปันให้ เป็นครั้งคราว อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีรายได้ประมาณ เดือนละ 1,000 บาท ชอบสนุกสนาน เที่ยวเตร่ ชอบดื่มสุรา บุหรี่ คบเพื่อนฝูง เงินรายได้ที่ได้มานำเอาไปเที่ยวเตร่เป็นส่วนมาก เป็นคนที่ไม่มีความรับผิดชอบ ชอบเอาแต่ใจตนเอง ไม่ชอบให้ใครมาบังคับ

คนที่ 4 นางคราญ จบชั้น ป. 2 นักร้องศาสนาพุทธ สมรสกับ นายมัน อายุ 32 ปี จบการศึกษา ม.3 ที่บ้านที่เชียงราย นางคราญ เป็นคนที่มีความสวยมากที่สุดคนในครอบครัว เหตุที่เรียนจบชั้น ป.2 เพราะขณะนั้น บิดามารดา มีเรื่องแตกร้างกัน จึงไม่ต้องการที่จะเรียนต่อ ต่อมาอายุได้ 17 ปี พบกับนายมัน ซึ่งเป็นคนที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่อำเภอเชียงแสน ได้มาเที่ยว กับเพื่อน ซึ่งขณะนั้นนายมันเป็นทหารเกณฑ์ และได้มาเที่ยวบ้านของนางคราญ และได้สมรสกัน มีบุตรคนแรกชื่อ ค.ญ.ดา ปัจจุบันอายุ 7 ปี กำลังศึกษา

อยู่ชั้น ป.1 ในช่วงที่นางคราญ คลอดบุตรสาวออกมาได้ 1 ปี นางคราญและสามีได้ทะเลาะกัน เกี่ยวกับด้านชู้สาว เพราะนายมันได้ไปติดพันผู้หญิงอื่น และทางครอบครัวก็ยากจนไม่มีเงิน นางคราญ จึงเลิกกับสามี และได้ไปกรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ.2527 ไปประกอบอาชีพค้าผ้าประเวณีที่กรุงเทพฯ 1 ปี และกลับมาบ้านเอาเงินมาให้พ่อแม่ เพื่อช่วยเหลือพ่อแม่ที่ยากจน พอกลับมาบ้านประมาณ 2 เดือน นายมันก็กลับมาขอคืนดีด้วย นางคราญจึงกลับไปอยู่กับนายมันที่ อ.เชียงแสน และนายมันได้พาหน้อยที่เชียงราย ต่อมาได้บุตรสาวอีก 1 คน คือ ค.ญ.ริน ปัจจุบันอายุได้ 10 ปี นางคราญ และ นายมัน ได้ปลูกบ้านอยู่ที่บ้านคอย ซึ่งบิดามารดาของสามีได้มอบที่ดินให้ ขณะนี้นางคราญ ได้มาอาศัยบิดามารดาของตัวเองอยู่ที่หมู่บ้าน เพื่อมาหาค้าขาย ปัจจุบันขายน้ำเงี้ยว ของหวาน ขนมต่างๆ ที่หน้าบ้านของบิดามารดา เพราะนายมันต้องออกไปปฏิบัติงานภาคสนาม นายมันจะมาเยี่ยมเป็นประจำ เหตุที่ท้ออย่างนี้เพื่อช่วยกันหาเงิน เนื่องจากลำพังสามีหาคนเดียวรายได้จะไม่พอกับรายจ่าย ปัจจุบันขายน้ำเงี้ยวและขนมมีรายได้เดือนละ 5,000 บาท

คนที่ 5 จิ อายุ 23 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 และได้ไปเรียนเสริมสวยที่กรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ.2526 จนจบหลักสูตร ยังไม่ได้สมรส ขณะนี้ไปประกอบอาชีพเป็นหญิงค้าประเวณี อยู่ที่ประเทศญี่ปุ่นในปี 2527 ได้ไปประกอบอาชีพอยู่ที่กรุงเทพฯ เมื่อปี 2533 อยู่ที่กรุงเทพฯ มีรายได้เดือนละประมาณ 50,000 บาท นอกจากค้าใช้จ่ายส่วนตัวเกี่ยวกับการแต่งกาย ค่าอาหาร ค่าที่พักแล้วต้องส่งเงินมาให้บิดามารดา เดือนละ 5,000 บาท ส่วนที่เหลือฝากธนาคารไว้ในบัญชีของจิ จิเป็นคนชอบความสวยงาม ชอบแต่งตัว ชอบเที่ยวเตร่ ในสมัยที่อยู่บ้านชอบหนีเที่ยวร่วมกับพี่สาว

การย้ายถิ่นของครอบครัว

นายคำ เป็นคนไม่เคยย้ายไปที่ไหน

นางน้อย เคยย้ายไปอยู่ต่างอำเภอเมื่อปี 2519 เพราะย้ายตามสามีคนที่ 2 โดยเอาลูกสาวคนสุดท้ายไปด้วย เนื่องจากสามีคนแรกคือนายคำ ไปมีภรรยาใหม่ ส่วนลูกอีก 4 คนที่ไม่ย้ายไปด้วยอยู่กับพ่อ เพราะถ้าไปอยู่กับแม่จะเป็นภาระมาก ในการเลี้ยงดู ประกอบกับเกรงใจสามีใหม่ของแม่ แม่ได้รับปากว่าถ้าหากฐานะทางครอบครัวดีขึ้นจะกลับมารับไปอยู่ด้วย แต่พอได้ 1 ปี ก็ย้ายกลับมาอยู่ที่ หมู่ 8 เหมือนเดิมเพราะสามีเก่าและลูกๆ ไปขอร้องให้กลับ จึงกลับมาอยู่บ้านเดิม ก่อนที่จะกลับมาเปิดร้านขายก๊วยเตี๋ยวร้านเล็ก พอกลับมาหมู่บ้านก็มีอาชีพรับจ้าง วันที่กลับมา มีเงินติดตัวไม่ถึง 500 บาท

สภาพทางเศรษฐกิจ บ้านมีลักษณะครึ่งตึกครึ่งไม้ หลังคามุงด้วยสังกะสี ที่ดินที่อยู่อาศัยบิคมารดาของนายคำมอบให้ และได้เงินจากลูกสาวคนสุดท้าย (จิ) หาเงินมาให้สร้างบ้าน ค่าสร้างบ้านประมาณ 70,000 บาท สร้างบ้านหลังนี้ เมื่อปี พ.ศ. 2528 และบ้านหลังนี้ทุกคนได้มอบให้น้องคนสุดท้าย ที่ช่วยหาเงินมาสร้าง

จำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มี ทีวีสี ขนาด 14 นิ้ว 2 เครื่อง โทรทัศน์ ตู้เย็น สเตอริโอ รถบิคอป รถมอเตอร์ไซด์ รถจักรยาน

ที่ดินที่อยู่อาศัย ประมาณ 2 งาน ที่ทำกินได้รับการแบ่งที่ทำกินให้ จากที่สาธารณะของหมู่บ้านเป็นเนื้อที่ 1 ไร่ สำหรับทำนา ไม่มี

ภาระหนี้สิน ขณะนี้มีหนี้คือ ค้างชำระค่ารถบิคอปอยู่ 150,000 บาท โดยผ่อนส่งเป็นเดือนๆ ละ 5,000 บาท โดยลูกสาวคนสุดท้ายส่งให้เดือนละ 3,000 บาท บิดาค้างหาเองอีก 2,000 บาท และเงินค่าน้ำลูกสาวคนสุดท้ายก็ออกมาให้เป็นเงิน 80,000 บาท

ทรัพย์สินที่มีค่า มารคามีทองอยู่หน้าหนัก 1 บาท

ขณะนี้มีบ้านอยู่ 1 หลัง และมอบให้น้องสาวคนสุดท้าย (จิ)

สรุปแล้วสมาชิกส่วนใหญ่ในครอบครัวเห็นว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปัจจุบันดีขึ้นกว่าเดิมมาก

ชื่อญาติที่เคารพนับถือ และให้ความไว้วางใจคือ นางสาวของยาย นายคำ และนายจรัส ซึ่งเป็นผู้สื่อข่าวสาธารณสุข เมื่อปี พ.ศ. 2529 โดยแต่ละหมวดคัดเลือกว่าเป็น

ความผูกพันกับชุมชน

โดยส่วนรวมแล้วสมาชิกในครอบครัวเข้าร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชนทุกครั้ง โดยสมัครใจไปเอง กิจกรรมส่วนใหญ่เข้าไปร่วมด้วยนั้น คือ งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานศพ งานบวช งานบอยหลวง

งานที่จัดขึ้นที่บ้าน และสมาชิกครอบครัวได้จัดขึ้นคือ งานแต่งงาน 1 ครั้ง งานขึ้นบ้านใหม่ 1 ครั้ง งานบวช 2 ครั้ง มีการตั้งวงสนทนาและดื่มเหล้ากับเพื่อนบ้านประมาณเดือนละ 2 ครั้ง และสมาชิกในครอบครัวได้มีการแวะเยี่ยมเยียนเพื่อนบ้านเป็นประจำทุกวัน และเพื่อนบ้านมาเยี่ยมเยียนเสมอ เพราะที่บ้านลูกสาวที่ชื่อศราวุธ ได้ขายน้ำเงี้ยว ของหวาน ที่หน้าบ้าน เพื่อนบ้านจึงถือโอกาสแวะคุยด้วย การจัดงานขึ้นที่บ้านแต่ละครั้งสมาชิกในครอบครัวต้องบอกกล่าวเพื่อนบ้าน เพราะทางภาคเหนือถือการทักทายต้องมีการบอกกล่าวกันถึงจะเข้าร่วม แต่ถ้าเป็นงานศพ ไม่ต้องบอกกล่าวก็ยินดีมาร่วม

ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม

สมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะนางน้อย จะไปวัดเป็นประจำทุกวันพระ และเข้าร่วมกิจกรรมตามวันสำคัญๆ ต่างๆ ทางด้านสามี นานๆ ถึงจะไปครั้งเฉพาะช่วงเข้าพรรษา ความเชื่อของสมาชิกในครอบครัวได้มีการปฏิบัติตามประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการกตัญญูคุณเวทิต่อบุพการี คือการรดน้ำตักหัว ผู้เฒ่าในหมู่บ้านตลอดจนผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งทำเป็นประจำทุกปี และลูกๆ ส่วนมากก็จะซื้อของมาฝากพ่อแม่ หากได้เดินทางไปเที่ยวไกล ๆ โดยเฉพาะ นส.จิ และเป็นผู้ที่ซื้อของมาฝากพ่อ พ่อ และ

พี่น้องทุกครั้งที่ได้กลับมาเที่ยวบ้าน การแต่งตัวของสมาชิกแต่ละคนสอดคล้องกับฐานะทางครอบครัว แต่งตัวตามสบาย นอกจากไปงานบุญหรือออกไปนอกหมู่บ้านก็จะแต่งตัวให้สวยงามขึ้น ไม่มีใครที่แต่งตัวทันสมัย นอกจากจี ซึ่งถ้ากลับมาบ้านก็จะแต่งตัวตามสมัย และค่อนข้างจะฟุ่มเฟือย

สมาชิกที่ชอบเที่ยวเตร่บ่อยที่สุดก็คือ บุตรชาย ชอบเที่ยว กินเหล้ากับเพื่อนผู้ชายและผู้หญิงบ้าง เป็นบางครั้ง ขณะนี้เป็นพ่อนمایشลูกติด 1 คน แต่ลูกภรรยาคนเดิมรับเลี้ยง ปัจจุบันยังไม่แต่งงานเพราะผู้หญิงไม่ค่อยชอบ เนื่องจากเป็นคนไม่รู้จักรั้วไม้คชอบต่อครอบครัว แต่ก็ไม่แน่ใจว่าจะแต่งเมื่อไหร่ เพราะชอบเที่ยวกับผู้หญิงหลายคน ครอบครัวนี้เคยจัดพิธีทางไสยศาสตร์คือ เมื่อเวลาเจ็บป่วยก็จะไปถามผียามื้อหนึ่ง ว่าเป็นเพราะอะไรและหาทางรักษา หรือเวลามีเคราะห์ก็จะสะเดาะเคราะห์โดยวางสดวง ที่คนทำพิธีบอกให้ และชอบสูบบุหรี่หรือบายศรีสูบบุหรี่เมื่อเกิดการเจ็บป่วย

ภาคีกรรมการบริหารและความเป็นอยู่

สภาพความเป็นอยู่ภายในบ้าน การจัดบ้านเรือนไม่ค่อยสะอาดมีของวางเกะเกะ ไม่เป็นระเบียบ ห้องน้ำสะอาด ห้องครัวพอใช้ได้ ห้องนอนแยกอยู่ชั้นบน ห้องอาหารนั่งทานกับพื้นชั้นล่าง การบริโภคอาหาร อาหารหลักคือน้ำพริก และอาหารพื้นบ้าน สมาชิกในครอบครัวก็ซื้ออาหารสดมาปรุงเอง กิจกรรมประจำวันสมาชิกทำเป็นประจำ มารดา อยู่บ้าน บิดาออกไปหาซื้อผลผลิตทางการเกษตรร่วมกับนายจรัส

การเข้าสู่อาชีพหญิงบริการพิเศษของบุตรสาว

ข้อมูลในส่วนนี้ได้จากภรรยาของหัวหน้าครอบครัว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ผู้ใกล้ชิดกับบุตรได้แก่ นางน้อย มักจะดูแลเวลาที่ผิด หากผิดมากก็จะลงโทษด้วยการตีเยียน ส่วนมากเรื่องที่ทำโทษคือ บุตรจะดื่ม หรือเอาแค้เล่น ไม่เชื่อฟังคำของมารดา บุตรที่ถูกใช้งานมากที่สุดคือลูกสาวคนโต เพราะ เป็นที่ต้องช่วย

เหลือมารดาในการดูแลน้องและช่วยมารดาทำงาน การทำงานให้ทุกคนช่วยกันทำ
 แต่งานส่วนมากที่สาวจะเป็นคนทำมากกว่า นอกนั้นน้องคนที่สองและคนที่สาม ที่สี่ก็จะ
 ช่วยกันแต่น้องคนสุดท้ายไม่ค่อยจะได้ทำ เพราะมารดาจะรักน้องคนสุดท้ายมากกว่า
 เพราะคิดว่าลูกคนสุดท้ายเล็กอยู่ และจะได้คอยดูแล บิดา มารดา รักลูกสาว
 มากกว่าลูกชาย เพราะลูกชายเป็นคนที่ไม่ค่อยจะเอาไหน หนังสือก็ไม่เรียนเอา
 แต่คือ ชอบเที่ยวเตร่ ลูกสาวยังช่วยงานบ้านมากกว่า แต่เมื่อคลอดมาครั้งแรกก็
 รักลูกชายมาก เพราะคิดว่าเป็นผู้สืบสกุล แต่พอโตขึ้นความรู้สึกก็เปลี่ยนไป เมื่อ
 คอนบุดรยังเล็กอยู่คิดว่าจะให้ลูกชายเรียนสูงๆ ลูกสาวจบแค่ชั้นประถมก็พอ แต่พอ
 เรียนเข้าจริงลูกชายกลับไม่สนใจเรียน และช่วงที่เด็กกำลังเรียน พ่อแม่ก็มีปัญหา
 ครอบครัวยุคสามมีโบมีภรรยาใหม่ ทำให้การเรียนของลูกต้องหยุดชะงักลง และใน
 ขณะนั้นก็ยากจน อาหารบางมื้อไม่มีจะกินจนไม่ยอมให้ลูกร้องไห้เพราะถ้าชาวบ้าน
 ได้ยินเสียงลูกของบ้านนี้ร้องไห้ก็คิดว่าลูกของคนหัวขี้ขามไม่มีข้าวให้ลูกกิน
 ความจริงต้องการให้ลูกเรียนสูงๆ แต่ไม่มีเงินจะส่งเสีย พอมาถึงลูกสาวคนเล็กก็
 ให้เรียนเสริมสวยต่อที่กรุงเทพฯ ร้านเกศสยาม บิดามารดาได้คาดหวังไว้ว่าจะฝาก
 ฝากใช้กับลูกสาวคนเล็ก เพราะปัจจุบันลูกสาวคนเล็กมีเงินเก็บสะสมไว้มาก ปัจจุบัน
 บุดรที่ออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน คือ นส.จิ ใบประกอบอาชีพค้าประเวณี ปัจจุบัน
 อยู่ประเทศญี่ปุ่น ใบอยู่กับเพื่อนที่ชื่อ นัย คนหมู่บ้านเดียวกันที่ใบอยู่ที่บุดรของ
 นางศรี บุดรสาวได้ส่งเงินมาเป็นเดือนละ 5,000 บาท ให้พ่อนรด 3,000 บาท
 และให้ใช้ในครอบครัว 2,000 บาท และบุดรสาวฝากมาอีกเป็นงวดสำหรับฝากเข้า
 บัญชีของลูกสาวเอง งวดละเฉลี่ย 50,000 บาท เงินที่ส่งมาให้ครอบครัวก็นำไป
 ใช้จ่ายสำหรับบริโภคในครอบครัวและเก็บฝากธนาคารบ้าง และถ้าไม่พอก็จะพูด
 โทรศัพท์กับบุดรสาวขอเป็นครั้งๆ ไป

บุดรสาวที่สวยที่สุด คือ ลูกคนที่ 3 นางคราญ พี่สาวคนโต
 ส่วนลูกสาวคนเล็กสวยพอประมาณ สวยเพราะแต่งมากกว่า ส่วนพี่สาวทั้ง 3 คน
 สวยแบบธรรมชาติ

บุตรสาวไปประกอบอาชีพด้านค้าประเวณี เมื่อ พ.ศ. 2526 ขณะนั้น อายุได้ 15 ปี เคยรู้จักอาชีพที่บุตรสาวไปประกอบมาก่อนจากเพื่อนบ้าน ความรู้สึกที่มีต่อบุคคลอื่นที่ไปประกอบอาชีพนี้ เห็นดีด้วย เพราะ ไปแล้วทำให้ฐานะทางครอบครัวดีขึ้น การไปประกอบอาชีพนี้ทำให้ความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น ได้รับการนับหน้าถือตาของคนในหมู่บ้านเป็นอย่างดี เพราะมีฐานะดีขึ้น สิ่งที่เขาชอบในบ้าน คือ ในบ้านไม่มีทีวี มีรถปิคอัพ ที่ยังผ่อนไม่หมด และอยากซื้อที่นาเก็บไว้ คิดว่างานที่ลูกสาวไปทำคงลำบาก แต่เคยสอบถามลูกสาวแล้วลูกสาวบอกว่าทำได้ เพราะมันได้เงินมาก และมีความต้องการให้ลูกสาวไปเพราะต้องการเงินมาช่วยเหลือครอบครัว บุตรสาวเมื่อเป็นสาวขึ้นมาเห็นเพื่อนในหมู่บ้านไปแล้ว ได้เงินจำนวนมากมาใช้ภายในครอบครัว ก็อยากไป ครั้งแรกไปเรียนเสริมสวยที่กรุงเทพฯ และเคยไปมาหาสู่กับเพื่อนที่ค้าประเวณีอยู่ที่กรุงเทพฯ จึงอยากจะทำบ้าง ครั้งแรกก็ลองดูก่อนและต่อมาก็มีแนวความคิดว่าตนคงทำได้ จึงทำต่อจากนั้นมา เมื่อไปประกอบอาชีพนี้ทางพ่อแม่ไม่ทราบ พอทำแล้วกลับมาเยี่ยมบ้านและมอบเงินให้พ่อแม่มากพอสมควร พ่อที่จะสร้างบ้านได้ พ่อแม่ซึ่งไม่เข้าใจ แต่ความจริงก็ไม่อยากให้ไปแต่เป็นความสมัครใจของลูกสาวเอง การทำพานของลูกแล้วแต่ลูกจะประกอบนานแค่ไหน ความจริงถ้ามีเงินมากแล้วก็น่าจะพอ คงจะกลับมาประกอบอาชีพเสริมสวยตามที่ได้เรียนมา และเงินที่เก็บไว้ก็นำไปเป็นทุน และเลี้ยงบิดามารดาต่อไป

การที่ลูกสาวไปประกอบอาชีพนี้ เพื่อนบ้านมักจะไม่พูดให้ได้ยิน แต่ถ้าได้ยินก็จะพูดว่า เขาสบายแล้วมีลูกสาวที่สามารถช่วยเหลือพ่อแม่ได้ และเมื่อบุตรสาวกลับมาเพื่อนบ้านทุกคนก็พูดคุยด้วยดี เพราะบุตรสาวที่ตนเลื่อมใสเลื่อมลวยไม่ได้คิดว่าตนเองมีเงินแล้ว ไม่พูดกับใครวางตัวให้ห่างจากคนอื่น ชาวบ้านส่วนมากชอบเพราะลูกสาวมักจะชอบเพื่อนมาสนทนาที่บ้าน พูดคุยและกินเหล้า

เมื่อลูกสาวกลับมาบ้านก็มีการทำพิธีผูกข้อมือ ซึ่งจัดขึ้นที่บ้านทุกครั้งที่ลูกสาวกลับมาบ้าน มารดามีความเป็นห่วงลูกสาวมากเพราะ เขาอยู่ไกล เมื่อลูกสาวกลับมาบ้าน ก็ทำตนเหมือนเดิม แต่การแต่งกายก็มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง เพราะฐานะดีขึ้น เช่น ใส่ทองตามข้อมือ คอ และแต่งกายสวยงาม ชั้นตอนการเข้าสู่

อาชีพนี้ของลูกสาวคือ เพื่อนชวนลูกสาวเอง ตั้งแต่ไปเรียนเสริมสวย พออยู่กรุงเทพฯ ได้ 6 ปี ก็มีคนมาติดต่ออาชีพที่ญี่ปุ่น เอเย่นคือ นางวันดี เป็นคนกรุงเทพฯ คิดเป็นเบอร์เซนต์จากรายได้ ส่วนคิดเท่าไรนั้นไม่ทราบเพราะบุตรสาวไม่ยอมบอก ส่วนความไว้วางใจเอเย่นนั้น ลูกเป็นผู้ให้ความมั่นใจเอง และเขาก็ได้เงินมากจึงไม่ได้กังวลเรื่องเอเย่นต์ เงินมัดจำไม่มีเพราะบุตรสาวไปทำงานเอง แล้วนำเงินมาให้ เงินได้มาครั้งแรก 50,000 บาท ก็นำมาสร้างบ้าน บ้านในสมัยนั้นสร้างทั้งหมดเงิน 80,000 บาท เมื่อครั้งที่ลูกสาวทำงานอยู่กรุงเทพฯ ประมาณ 3 ปีแรก ก็จะมีเขียนจดหมายมาถึงบ้านเป็นประจำส่วนมากก็ส่งเงินบอกรายละเอียดกับการจัดการกับเงิน นอกนั้นก็บอกว่าจะสบายดี ส่วนปัจจุบันใช้โทรศัพท์คุยกันเป็นส่วนมาก เพราะลูกสาวติดตั้งโทรศัพท์ไว้ให้ เพื่อสะดวกในการติดต่อ การที่ลูกสาวเริ่มเดินทางออกไปจากบ้านก็ไปเรียนเสริมสวย ต่อมาก็ไปพบเพื่อนบ้านที่อยู่กรุงเทพฯ และชักชวนกันไปอยู่บ้านนางวันดี และเมื่อเริ่มทำงาน ถ้าแขกโทรฯ เข้ามาบ้านมักจะมีการไปส่งถึงที่เวลากลับก็กลับมาเอง หรือบางครั้งรถก็รอรับ ก่อนที่ลูกจะไปประกอบอาชีพนี้ลูกไม่เคยเสียตัวมาก่อน และเรื่องพรหมจรรย์ของลูกก็เป็นเรื่องสำคัญ ต้องการให้ลูกสาวทุกคนบริสุทธิ์จนกว่าจะแต่งงาน แต่ที่เป็นอย่างนี้ก็ไม่อยากให้เป็นแต่ลูกสาวทำเอง เวลาออกไปนอกบ้านเพื่อนฝูงที่ไม่สนิทก็จะไม่เอ่ยถามลูกสาวของเราคงจะกลัวเราอาย แต่ถ้าเป็นญาติก็จะถามความเป็นอยู่เรื่องเงินทอง แต่ส่วนมากจะไม่ถามมากนัก พ่อแม่มีความรู้สึกอายเมื่อลูกไปประกอบอาชีพครั้งแรก กลัวชาวบ้านจะรังเกียจ แต่ต่อมาทำใจได้ คนแปลกหน้าเราก็จะไม่พูดถึงในเรื่องนี้ ส่วนมากก็ตอบว่าไปทำงาน พ่อแม่ครอบครัวนี้คิดว่าการที่ลูกไปประกอบอาชีพนี้ไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ครอบครัวภายหลัง เพราะยังช่วยให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น พ่อแม่มีความสุขสบาย มีเงินใช้จ่ายยามเจ็บป่วยก็มีเงินรักษา ด้านสังคมคนที่ไปประกอบอาชีพนี้ส่วนมากนำเงินมาบริจาคนั้น และทำบุญมากกว่าคนที่อยู่ในหมู่บ้านเฉยๆ เสียอีก อย่างเช่น วัด เจริญขึ้นมากมาย ขณะนี้ก็ได้เงินจากสตรีที่ไปค้าประเวณีมาบริจาค หรือ นำน้ำกรุ่น มาทอดแต่ละปีเป็นเงินจำนวนมาก บ้านและวัดเจริญได้ทุกวันนี้เพราะ เงินบริจาคจากหญิงค้าประเวณีส่วนหนึ่งนั่นเอง

กรณี 4 นางสาวมัย (หมู่ 10)

มัยอายุ 16 ปี มีพี่น้อง 8 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 4 คน มัยเป็นบุตรคนที่ 8 บิดาเสียชีวิตแล้ว สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ ฐานครอบครัวปานกลาง สมาชิกแต่ละคนมีประวัติดังนี้

- นายสง หัวหน้าครอบครัว ได้เสียชีวิตแล้วด้วยโรคอัมพาต
- นางแก้ว ภรรยา อายุ 55 ปี ไม่ได้เรียนหนังสือ ก่อนหน้านี้ทำนาทำไร่ และรับจ้าง ปัจจุบันไม่ได้ประกอบอาชีพอะไรอาศัยอยู่กับครอบครัวของลูกสาวคนที่ 7 เป็นคนชอบคูหนิง เที่ยงงาน และแต่งตัว

บุตรคนที่ 1 นางทอง อายุ 35 ปี ไม่ได้เรียนหนังสือ สมรสแล้วกับ นายรัสมิบุตร 1 คน อาชีพหลักคือทำนา รายได้ปีละประมาณ 25,000 บาท ใช้เป็นค่าใช้จ่ายเรื่องอาหาร ค่าเครื่องสาธารณูปโภค ปัจจุบันแยกครอบครัวออกไปอยู่ต่างหาก ภายนอกหมู่บ้านเดียวกับ บุคลิกเป็นคนเรียบร้อย ไม่ชอบการแต่งตัว ไม่ชอบเที่ยวเตร่ ไม่สูบบุหรี่ ดื่มเหล้าเป็นบางครั้งถ้ามีงานในหมู่บ้าน

บุตรคนที่ 2 นางแสง อายุ 33 ปี จบการศึกษา ป.2 นับถือศาสนาพุทธ ได้สมรสแล้วกับนายอนันต์ อาชีพหลักทำนา อาชีพรองค้าของชำ และน้ำเงี้ยว ประกอบอาชีพทำนาตั้งแต่อยู่กับพ่อแม่ พอได้สามีแล้ว สามีมีอาชีพทำนาจึงได้ทำนาด้วย และว่างจากการทำนาก็มาค้าขายของชำหน้าบ้าน รายได้เดือนละประมาณ 5,000 บาท ค่าใช้จ่ายก็จ่ายเครื่องอุปโภค บริโภคภายในครัวเรือน ปัจจุบันได้แยกครอบครัวไปอยู่ต่างหาก อยู่หน้าบ้านตรงกันข้ามคนละปากถนนของบ้านमारदा เป็นบ้านชั้นเดียว บุคลิกภาพชอบความสนุกสนาน ชอบแต่งตัว เวลาทำงานในหมู่บ้านก็จะดื่มเหล้ากับเพื่อน ๆ

บุตรคนที่ 3 นายวัน บุตรชาย อายุ 32 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 สมรสแล้ว มีอาชีพรับจ้างตั้งแต่ครั้งอยู่กับบิดามารดา เนื่องจากไม่มีที่ดินทำกิน ช่วงฤดูทำนา ก็รับจ้างทำนาและแบ่งข้าวกับเจ้าของนาคนละครึ่ง มีรายได้ประมาณเดือนละ 2,500 บาท

ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เป็นค่าอาหาร ค่าอุปโภคบริโภค ปัจจุบันแยกครอบครัวอยู่ต่างหาก โดยแยกอยู่กับภรรยาที่บ้านของภรรยา บุคลิกเป็นคนกว้างขวาง ชอบสูบบุหรี่ ชอบเที่ยวเตร่ ชอบดื่มเหล้า

บุตรคนที่ 4 นายสนั่น บุตรชาย อายุ 30 ปี จบการศึกษาชั้น ป. 2 นับถือศาสนาพุทธ ได้สมรสกับนางน้อย มีบุตรสาว 2 คน เมื่อก่อนครอบครัวนี้อยู่ที่อำเภอแม่สาย บ้านพ่อแม่ของนางน้อยฐานะยากจนมีอาชีพรับจ้าง นายสนั่นมีอาชีพกับสามล้อรับจ้าง และต่อมาในปี 2531 ได้ขายที่บ้านที่แม่สายและย้ายครอบครัวมาอยู่ที่หมู่บ้านนี้ ตามคำบอกของบิดามารดา และได้มาซื้อที่และสร้างบ้าน ส่วนเงินที่เหลือก็ได้ใช้หนี้จนหมด มีเงินเหลืออยู่บ้างเล็กน้อย ก็ซื้อพวกของใช้ช้ายอยู่หน้าบ้าน การมาอยู่ที่นี้ก็มาอาชีพรับจ้างทำพานทางด้าน การเกษตรทั้งสามีและภรรยา ในปี 2533 ประมาณต้นปี นายสนั่นก็ได้นำลูกสาวคนโตไปขายให้เอเย่นที่กรุงเทพฯ โดยนายสนั่นเป็นผู้พาลูกไปเอง โดยพูดขอร้องให้ลูกยอมรับอาชีพนี้เพื่อช่วยเหลือครอบครัว โดยตัวอย่างคนข้างบ้านใกล้เคียงที่เขามีอาชีพนี้แล้วฐานะดีขึ้น จนลูกสาวยอมไป ปัจจุบัน นายสนั่นและครอบครัวที่มีอาชีพรับจ้าง มีรายได้เดือนละ 3,000 บาท และต้องเลี้ยงดูบิดามารดาของภรรยา 1 คน ซึ่งมีอายุ 67 ปีแล้ว ลูกสาวที่มีอาชีพค้าประเวณีได้ส่งเงินมาให้ทางครอบครัวประมาณเดือนละ 3,000 บาท ค่าใช้จ่ายต่างๆ ก็เป็นค่าอุปโภคบริโภคภายในครอบครัว และได้แยกครัวเรือนกับพ่อแม่อยู่ต่างหาก และทุกปีก็ได้อาศัยที่นาของมารดาทำนาและแบ่งข้าวให้มารดาคนละครึ่ง บุคลิกภาพเป็นคนก้าวร้าว ตอนลูกสาวยังเล็กชอบดุด่า และเขี่ยนตีลูกสาวเป็นประจำหากลูกสาวดื้อหรือเอาแต่เล่น ชอบเที่ยวเตร่ ชอบดื่มเหล้า ชอบสูบบุหรี่ ชอบชวนเพื่อนฝูงมาดื่มเหล้าที่บ้านเป็นประจำ

บุตรคนที่ 5 นายจันทร์ บุตรชาย อายุ 29 ปี จบการศึกษาชั้น ป. 4 เป็นโสด อาศัยอยู่กับมารดา มีอาชีพรับจ้างทางการเกษตร และรับจ้างอื่น ๆ มีรายได้ประมาณเดือนละ 1,500 บาท ค่าใช้จ่ายเป็นค่าเหล้า ค่าบุหรี่ ค่าเสื้อผ้าสำหรับแต่งตัวและค่าเที่ยวเตร่ ซึ่งบางครั้งไม่พอดังขอมารดา บุคลิกภาพเป็นคนชอบสูบบุหรี่ ชอบดื่มเหล้า ชอบเที่ยวเตร่ ชอบแต่งตัว

บุตรคนที่ 6 นางผัน บุตรสาว อายุ 27 ปี จบการศึกษาชั้นป.4 สมรสแล้ว มีบุตรจำนวน 2 คน มีอาชีพรับจ้าง สมรสกับสามีซึ่งไม่มีที่ดินทำกินต้องรับจ้าง เขาทำโดยเช่าที่ดินแบ่งผลผลิตคนละครึ่งกับเจ้าของที่ดิน ช่วงที่ทำการเกษตรก็รับจ้างทำงานเป็นรายวัน ได้วันละ 50 บาท บางวันก็ได้ทำบางวันก็ไม่ได้ทำ มีรายได้เดือนละ 2,500 บาท/ครอบครัว/เดือน ปัจจุบันได้แยกครอบครัวไปอยู่ที่บ้านของสามี บุคลิกภาพเป็นคนเรียบร้อย ชอบเที่ยวเป็นบางครั้ง เช่นมีงานในหมู่บ้าน หรืองานที่หมู่บ้านใกล้เคียง ชอบแต่งตัวให้สวยงาม

บุตรคนที่ 7 นางดี๊ บุตรสาว อายุ 21 ปี จบการศึกษาชั้น ป. 6 สมรสแล้วกับนายเทพ อายุ 24 ปี จบการศึกษาชั้น ป. 6 ทั้งคู่อาศัยทำนาโดยทำนาของมารดา และนายเทพยังเป็น อส.อยู่ที่อำเภออื่นรายได้เบี้ยเลี้ยงวันละ 60 บาท เดือนละประมาณ 1,200 บาท สามีไปหักค้ำคืนที่ต่างอำเภอ 1 เดือน จะได้หยุดพัก 10 วัน ในช่วง 10 วันนี้ ก็จะมาพักอยู่ที่บ้านกับภรรยา นางดี๊กับสามีอยู่ร่วมกับมารดาที่บ้านของมารดา ค่าใช้จ่ายเป็นค่าอาหาร ค่าแต่งตัว บางวันก็ทานกับมารดา บางวันก็ซื้อมารับประทานร่วมกับมารดา

บุตรคนที่ 8 นางสาวมัย บุตรสาว อายุ 16 ปี จบการศึกษา ป. 6 โสด ปัจจุบันมีอาชีพค้าประเวณีอยู่ที่กรุงเทพฯ บุคลิกภาพเป็นคนชอบเที่ยวเตร่กับเพื่อนชาย ชอบสนุกสนาน ชอบแต่งตัวให้สวยงาม ชอบฟังเพลง ร้องเพลง

การย้ายถิ่นของครอบครัว

ภูมิลำเนาเดิมของครอบครัวอยู่ที่อำเภอหนึ่งใน จังหวัดสกลนคร สภาพแวดล้อมของภูมิลำเนาเดิมเป็นเขตที่ยากจนแห้งแล้งไม่มีที่ทำกิน หากินลำบาก จึงย้ายมาอยู่ที่หมู่บ้านนี้ มาอยู่เมื่อ พ.ศ.2500 พร้อมกับบลูกคนโต มาซื้อที่หมู่บ้านนี้ ราคา 200 บาท และซื้อที่มาจำนวน 8 ไร่ เป็นเงิน 10,000 บาท พร้อมกับบลูกบ้าน ที่นาที่ซื้อก็อยู่ห่างไกลหมู่บ้านเป็นที่ดอน ไม่ค่อยจะมีน้ำ ต้องอาศัยน้ำฝนมาทำการทำนา ในช่วงฤดูแล้งทำไม่ได้เพราะมีศัตรูพืชระบาดคือ หนู ในช่วงฤดูแล้วจึงทิ้งที่นาให้ว่างเปล่า ฐานะก่อนที่

จะมาอยู่บ้านนี้ฐานะยากจนไม่มีอะไรเลย อาศัยที่บิดามารดา เป็นคนขยันจึงช่วยกันทำมาหากินและอยู่มาจนถึงปัจจุบัน มีบุตร 8 คน ในปี 2533 ประมาณเดือนพฤศจิกายน นายสง ได้เป็นลมล้มลงและเป็นอัมพาต นอนพักรักษาตัวตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา และในเดือนมีนาคม 2534 ก็ได้ตายจากไป

สภาพทางเศรษฐกิจ

บ้านเป็นลักษณะบ้านยกพื้นสูง เสาซีเมนต์ บ้านใช้หลังคามุงสังกะสี สร้างตั้งแต่ พ.ศ. 2500 มีห้องนอน 2 ห้อง คับแคบมาก บ้านนี้สร้างเมื่อครั้งที่ย้ายมาอยู่ โดยเอาเงินที่เก็บไว้ตั้งแต่อยู่ที่จังหวัดลำปาง ในบ้านมีทีวีสีขนาด 14 นิ้ว และสเตอริโอขนาด 2 ลำโพง ตัวบิดามารดาเป็นผู้ซื้อเมื่อ พ.ศ. 2532 โดยซื้อผ่อนส่งเป็นงวดๆ จ่ายเงินครั้งหนึ่ง ผ่อนส่ง 2 ปี ที่ดินแต่ก่อนนี้มีที่ดินทำกินเป็นที่ที่มีราคาดี ประมาณ 5 ไร่ และเอาที่ดินแห่งนี้ขายเมื่อปี 2532 และได้นำเงินไปซื้อที่ราคาถูกกว่าแต่เป็นที่ไม่ดี ได้จำนวน 8 ไร่ และเอาเงินมาใช้จ่ายและชำระหนี้ ตลอดจนนำเงินมารักษาบิดาที่เจ็บป่วย

ภาวะหนี้สินในช่วงที่บิดาเจ็บป่วยต้องนำเงินมารักษาซึ่งค่ายาราคาแพงมาก ได้นำบิดาไปรักษาที่โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ต้องหมดเงินไปจำนวนมาก เพราะนอนอยู่หลายเดือน จึงได้ยืมเงินเพื่อนบ้านมาใช้รักษาพ่อ จำนวนเงินประมาณ 10,000 บาท

ทรัพย์สินของนางแก้วมีสร้อยคอทองคำหนัก 2 เส้นและ 2 สลิง นอกนั้นไม่มีอะไร มรดกได้จัดแบ่งไว้ให้คนละ 1 ไร่ ถ้าหากมารดาได้สิ้นชีวิตลง ในขณะที่มารดายังมีชีวิตอยู่ ก็ให้มาทำกินและแบ่งข้าวให้มารดาครั้งหนึ่ง สรุปลแล้วสมาชิกส่วนใหญ่ในครอบครัว เห็นว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวตนเองมีฐานะปานกลาง ที่ดีกว่าคนที่ฐานะยากจนในหมู่บ้าน และเห็นว่า บ้านผู้ใหญ่บ้านคนเดิมเป็นผู้มีฐานะดี เพราะ เขามีมรดกตกทอดมามาก มีที่ดินมากจึงมีฐานะดี

สถานภาพทางสังคม

รายชื่อญาติที่ให้ความไว้วางใจมากที่สุดที่เคารพนับถือ คือ นายบั้น และ นายบิง สมาชิกในครอบครัวไม่มีใครมีตำแหน่งในหมู่บ้าน

ความผูกพันกับชุมชน

โดยส่วนรวมแล้ว สมาชิกในครอบครัวได้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชน ทุกครั้ง การเข้าร่วมกิจกรรม บางกิจกรรมก็ไม่ร่วมไปร่วมด้วยความสมัครใจ เช่น งานศพ งานทำบุญที่วัด แต่งงาน บางงานก็ต้องให้เจ้าของบ้านบอกก่อนถึงไป เช่นงานแต่งงาน งานบุญที่แต่ละครอบครัวจัดขึ้น เคยมีการจัดงานขึ้นที่บ้าน คือ งานแต่งงาน และงานศพของบิดา งานแต่งงานก็ต้องบอกคนในหมู่บ้าน แต่งานศพของนายส่งไม่ได้บอกใคร ทุกคนยินดีมาช่วยและมีคนจำนวนมาก คือมาทุกหลังคาเรือน

ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม

โดยส่วนรวม สมาชิกในครอบครัวจะไปทำบุญที่วัดเฉพาะช่วงเข้าพรรษา ทุกวันพระ แต่ก่อนนี้บิดาจะไปประจำ ต่อมาก็จะเป็นมารดาแทนเพราะบิดามักจะไม่ค่อยสบาย การรดน้ำตักหัวส่วนมากลูก ๆ ก็จะมีมารดาน้ำตักหัวอยู่เป็นประจำทุกปี การแต่งตัวของสมาชิกในครอบครัวลูกสาวคนที่ชื่อมัย ชอบแต่งตัวตามวัยรุ่นชอบแต่งตัวแบบเจี๊ยว ๆ แม้ก็ชอบแต่งตัวให้สวยงามเวลาออกจากบ้าน แต่เวลาอยู่บ้านก็จะแต่งตัวธรรมดาแบบง่าย ๆ การสันทนากการ มีลูกสาวคนเล็กชอบเที่ยวเตร่ ชอบสนุกสนาน และลูกชายทุกคนชอบดื่มเหล้า และสูบบุหรี่ และเที่ยวเตร่กันทุกคน สมาชิกในครอบครัวที่เป็นโสดคือ นายจันทร์ ยังไม่ได้กำหนดว่าจะแต่งงานเมื่อไหร่ ครอบครัวเคยจัดพิธีทางไสยศาสตร์ ยิ่งตอนที่นายส่งไม่สบายเป็นอัมพาตได้ทำบุญสะเดาะเคราะห์ และบนบานไว้หลายแห่งให้หายป่วยแต่ก็ไม่หาย

พฤติกรรมการบริโภค

สภาพความเป็นอยู่ภายในบ้าน การจัดบ้านเรือนไม่ค่อยเป็นระเบียบเรียบร้อย มีกองที่นอนอยู่ด้านนอกเนื่องจากบิดาไม่สบายก่อนตาย บริเวณใต้ถุนมีกองไม้ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ห้องน้ำห้องส้วมไม่ค่อยสะอาด ห้องอาหาร หรือห้องครัวไม่ค่อยเป็นระเบียบ

พฤติกรรมการบริโภคจะซื้อวัตถุดิบจากแผงขายย่อยในหมู่บ้าน บางครั้งก็ซื้ออาหารสำเร็จรูปที่ชายเป็นถุงมาทาน กิจกรรมแต่ละวันของสมาชิกในครอบครัวมารดาอยู่เฉยภายในบ้าน บางครั้งก็ไปช่วยลูกสาวชายของที่บ้าน

การเข้าสู่อาชีพและบริการพิเศษของบุตรสาว

ผู้ที่ให้ข้อมูลได้แก่ นางแก้ว ซึ่งเป็นมารดา ดังมีรายละเอียดดังนี้

การเลี้ยงดูเด็ก มารดาจะเป็นผู้ค้ำใจบุตร แต่บิดามักจะเขียนตีลูก ถ้าลูกทำผิดหรือชน ไม่สนใจช่วยงานบ้าน และมักจะตามใจลูกสาวคนสุดท้องมากที่สุด และรักลูกสาวคนสุดท้องมากที่สุด เมื่อบุตรยังเล็กก็อยากให้ลูกเรียนสูง ๆ แต่ลูกรู้ดีว่าครอบครัวเมื่อก่อนนี้มีฐานะยากจนไม่ค่อยจะมีกิน ไม่มีเงินมากจึงไม่เรียนตัวเอง ปัจจุบันนี้คาดหวังไว้ว่าจะหาเงินมาใช้ไว้กับลูกสาวคนสุดท้อง คือนางสาวมัช และนางสาวมัชเป็นผู้ที่ออกไปประกอบอาชีพนอกหมู่บ้าน คือค้าประเวณี ที่กรุงเทพฯ ไปอยู่ที่เดียวกับหลานสาว ลูกของนายสนั่น ได้ส่งเงินมาให้เพื่อมาใช้หนี้ และขณะที่ทศพอกก็ต้องเบิกเงินเจ้าของกิจการมาก่อนล่วงหน้า 10,000 บาท และเมื่อพอได้เสียชีวิตก็กลับมาบ้าน มาช่วยงานและต้องกลับไปอีก บุตรสาวคนที่สวยที่สุดก็คือบุตรคนที่ 8 คือ มัช ซึ่งออกไปประกอบอาชีพในช่วงเดือนธันวาคม 2533 เคยรู้จักอาชีพของลูกสาวที่ไปประกอบอาชีพนี้จากเพื่อนบ้านและลูกชาย มีความรู้สึกที่คนที่ไปประกอบอาชีพนี้ได้ช่วยเหลือครอบครัวดีมาก บางคนก็ทำให้ครอบครัวร่ำรวยมีของใช้มากมาย มีที่นาและได้แดงตัวดี ๆ สิ่งที่บ้านยังขาดอยู่มากคือ ที่ดินทำกินและอยากสร้างบ้านใหม่ให้ดีกว่านี้

เพราะขณะนี้บ้านร้อนมากในอากาศร้อน และบ้านก็เก่ามากแล้ว คิดว่างานที่ลูกสาวทำ เป็นงานลำบาก แต่ก็ต้องให้ไปเพราะบิดาป่วยอยากจะได้เงินจำนวนมากเพื่อมาช่วย เหลือครอบครัว และให้พ่อหายป่วยเร็ว ๆ ผู้ที่ชี้ขาดให้บุตรสาวไปประกอบอาชีพนี้ คือ นายสนั่น พี่ชาย พ่อลูกสาวไปประกอบอาชีพค้าประเวณี พ่อก็มีอาการทรุดมากกว่าเดิม คิดถึงลูกสาวและคิดว่าลูกต้องไปลำบากเพราะพ่อ ความจริงมั้ยก็ไม่คิดว่าตนเองจะต้อง ไปประกอบอาชีพนี้ แต่เมื่อเห็นสภาพของบิดา และคิดว่าตนเองก็ไม่ฆ่าสาวบริสุทธิ์จึงคิดว่าไปทำงานแบบนี้ยังได้ประโยชน์หลายอย่าง มั้ย เคยเสียตัวให้กับแฟนหนุ่มที่อยู่หมู่บ้านอื่น เพราะชอบไปเที่ยวเตร่ด้วยกันเป็นประจำ ลูกสาวมีหลายคนแต่ก็ไม่เคยมีความคิดที่จะให้ ไปประกอบอาชีพนี้ แต่ลูกสาวคนนี้ชอบเที่ยว (หมายถึงมั้ย) กลัวจะต้องเสียคนมากกว่านี้ และชอบแต่งตัว มารดาไม่มีเงินจะให้แต่งตัว เมื่อลูกมีความต้องการที่จะไปด้วยจึง ไม่ขัดใจ การที่ลูกจะประกอบอาชีพนี้นานเท่าไรก็อยู่ที่ตัวเขาไม่บังคับอะไร ภายหลัง การประกอบอาชีพนี้แล้วคิดว่าจะให้ลูกมาอยู่ด้วยและทำอาชีพค้าขายต่อไป และไม่ เคยได้ยินเพื่อนบ้านกล่าวถึงผู้หญิงในหมู่บ้านว่าไปประกอบอาชีพนี้อย่างไร แต่รู้จากบุตรชาย เท่านั้นว่าไม่มีอะไรลำบาก เมื่อบุตรสาวกลับบ้านเมื่อครั้งที่พ่อเขาเสียชีวิต เพื่อน ๆ เขาก็พูดดีด้วยไม่เห็นมีใครแสดงความรังเกียจ ไม่ได้มีการจับตาดูหรือมีอะไร คงกำลัง อยู่กับงานศพของพ่อ ความจริงมารดาเป็นห่วงลูกสาวมาก ขณะพูดถึงลูกสาวก็แสดง อาการน้ำตาคลอ เมื่อครั้งที่ลูกสาวกลับบ้านจะใส่แว่นตาตลอดเวลา แต่งตัว เบรี่ยาว ๆ แบบวัยรุ่นสมัยใหม่ จนเพื่อน ๆ ล้อขอให้ถอดแว่นตาดูและถามมารดาก็บอกว่า แว่นตาราคา 50 บาท เท่านั้น ตอนแรกที่ลูกสาวไปประกอบอาชีพนี้ พี่ชายเขาเป็นคน พาไปโดยไปอยู่ที่เดียวกับลูกสาวของพี่ชาย โดยครั้งแรกเขาให้เงินมา 10,000 บาท แม้ก็นำไปใช้หนี้ที่ยืมเขามา 10,000 บาท ลูกสาวยังไม่เคยเขียนจดหมายมาเพราะ ไปได้ไม่นาน และการที่ลูกสาวไปประกอบอาชีพนี้เขาก็เคยเสียตัวให้ผู้ชายอื่นแล้ว จึง คิดว่าลูกสาวเคยกับเรื่องแบบนี้แล้วจึงไม่คิดมาก และเพื่อนบ้านก็ไม่ได้พูดถึงลูกสาวใน ทางเสียหายอะไรแม้แต่พูดว่าไปดีแล้วอยู่ที่นี้ก็เกียจคร้านแล้ว ไปก็ยังได้เงินมาช่วยครอบครัว เพราะในหมู่บ้านส่วนมากก็จะส่งลูกสาวไปประกอบอาชีพนี้ทั้งนั้น มีน้อยรายที่ไม่ไป ถ้าเป็นการพูดก็เหมือนกัน

กรณี 5 สาย (หมู่ 10)

สายอายุ 14 ปี มีพี่น้อง 4 คน เป็นชาย 3 คน สายเป็นลูกคนที่ 3 พ่อแม่มยังมีชีวิตอยู่ สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ ขณะนี้สายกำลังไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ อาชีพหลักของครอบครัวคือรับจ้าง ฐานะครอบครัวยากจน สมาชิกในครอบครัวมีประวัติดังนี้

1. นางจันทร์ หัวหน้าครอบครัว อายุ 37 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นับถือศาสนาพุทธ ได้สมรสกับนายบุญ เมื่อ พ.ศ. 2514 ซึ่งเป็นคนต่างอำเภอ หลังจากสมรสแล้ว นายบุญก็มาอยู่กับนางจันทร์ที่หมู่บ้านนี้ มีบุตรด้วยกันจำนวน 4 คน มีอาชีพในช่วงนั้นทำนา ทำไร่ ช่วง พ.ศ. 2528 มีการโฆษณาหางานไทยไปทำงานต่างประเทศ ซึ่งมีนายหน้ามาติดต่อโดยให้จ่ายเงิน 15,000 บาท เพื่อทำหนังสือเดินทางและค่าติดต่อดัง ๆ นางจันทร์จึงเอาที่บ้านของบิดามารดาไปจำนองไว้เพื่อให้นายบุญไปต่างประเทศ ประมาณ 1 เดือน นายหน้าก็หายไปจึงรู้ว่าถูกหลอก แต่ก็พยายามดิ้นรนที่จะไปอีก นางจันทร์จึงเอาที่ไร่จำนวน 3 ไร่ ไปขายได้เงินมา 20,000 บาท จึงเอาไปไถ่จำนองที่ดินของบิดามารดาออกมา เหลือเงิน 5,000 บาท นายบุญก็เอาไปติดต่อกับที่ทำงานอีก ในปีพ.ศ. 2529 ก็ได้เดินทางไปเป็นคนงานก่อสร้างที่ประเทศสิงคโปร์ ทำงานได้ 4 เดือน ก็ส่งเงินมาทางบ้านได้ 6,000 บาท นางจันทร์จึงนำมาเป็นค่าเลี้ยงลูก 4 คน อีกประมาณ 5 เดือน ต่อมานายบุญก็ส่งมาให้อีก 7,000 บาท ต่อจากนั้นก็ส่งมาอีกเลย จนปี พ.ศ. 2532 นายบุญจึงกลับมาบ้านพร้อมกับภรรยาให้ลูกๆ ด้วย เป็นที่วิเศษขนาด 20 นิ้ว

ช่วงนี้นางจันทร์มีอาชีพรับจ้างต้องไปทำงานนอกอยู่ทุกวัน วันหนึ่งมีผู้หญิงแปลกหน้ามาที่บ้านพบนายบุญและลูกชายคนโต นายบุญแนะนำว่าเป็นภรรยาของคนอีกคนมาจากพิษณุโลก พอนางจันทร์กลับจากทำงานก็ทะเลาะกันจนถึงขั้นหย่าขาดกัน นายบุญจึงพาภรรยาคนใหม่ไปบ้านพ่อแม่ของนายบุญ ซึ่งอยู่ต่างอำเภอ ต่อมาจึงขอหย่ากับนางจันทร์ นายบุญจะขอแบ่งที่บ้าน แต่นางจันทร์ไม่ให้โดยอ้างว่าจะเอาไว้ให้ลูกๆ อยู่ และทิ้ง 2 คน จึงไปจดทะเบียนหย่าที่อำเภอ เมื่อเดือนมกราคม 2534 โดยลูกทั้ง 4 คน

อยู่ในความดูแลของนางจันทร์ตลอดมา ปัจจุบันนี้นางจันทร์มีอาชีพรับจ้างทอผ้าตามทั่วไป งานหนักก็เอางานเบาที่สุดเพียงเพื่อต้องการให้เงินมาเลี้ยงลูก รายได้ของนางจันทร์ เดือนละประมาณ 1,500 บาท

2. นายพรหม บุตรชาย เกิดเมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ.2515 อายุ 19 ปี จบการศึกษาชั้นป. 6 นับถือศาสนาพุทธ อาชีพรับจ้างทอผ้าตามทั่วไปเพื่อต้องการช่วยแบ่งเบาภาระของมารดา ยังไม่ได้สมรสเพราะคิดว่าฐานะทางครอบครัวยังไม่ดี บุคลิกภาพเป็นคนเรียบร้อย ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้า ไม่ชอบเที่ยวเตร่

3. นางติ่ม บุตรสาว เกิดเมื่อ 21 ตุลาคม 2516 อายุ 18 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 สมรสแล้วกับนายจัน ซึ่งเป็นคนต่างหมู่บ้าน จบการศึกษา ป.6 ทั้งคู่มีอาชีพรับจ้างทางการเกษตร หรืองานอื่น ๆ ขณะนี้นางติ่มท้องได้ 8 เดือนกว่า อาศัยอยู่กับนางจันทร์ บุคลิกภาพเรียบร้อย แต่งกายเรียบง่าย ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้า ส่วนนายจันชอบเล่นการพนัน ขณะไปสัมภาษณ์กำลังโยนเหรียญพนันกันอยู่หน้าบ้าน โดยปล่อยให้ภรรยาคร่ำครวญไปดักน้ำมาใช้น้ำบ้าน

4. นางสาวสาย บุตรสาว เกิดเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2520 อายุ 14 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 ขณะนี้กำลังไปประกอบอาชีพเป็นหญิงบริการที่กรุงเทพฯ เป็นคนร่างเล็ก ผิวค่อนข้างดำ สวยปานกลาง เดี่ยว ชอบแต่งตัว ไม่ค่อยพูด ไม่ชอบเที่ยวเตร่

5. นายสัน บุตรชาย เกิดเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2520 อายุ 14 ปี จบการศึกษาชั้นป.6 ต้องการเรียนต่อชั้นม.1 แต่แม่ไม่มีเงินส่งให้เรียนเพราะยากจน อาศัยอยู่กับมารดา บุคลิกภาพเป็นคนเงิบขริ่ม ไม่ชอบแต่งตัว ไม่ชอบเที่ยว ช่วยแม่ทอผ้า

การย้ายถิ่นของครอบครัว ไม่เคยย้ายถิ่น

สถานภาพทางเศรษฐกิจ

บ้านเป็นกระต๊อบหลังเล็ก ๆ มุงหญ้าคา ฝาเป็นไม้พากและพื้นเป็นไม้พาก ภายในบ้านมี 2 ห้อง ห้องหนึ่งเป็นของคิมกับสามี ส่วนลูกชายนอนห่างเดียวกับมารดา แต่นอนคนละมุ้ง บ้านหลังนี้ทุกคนช่วยกันหาวัสดุ เช่น ลูกชายเป็นคนหาไม้ไผ่ ส่วนแม่และลูกสาวช่วยกันหาหญ้าคา และช่วยกันสร้าง

กระต๊อบนี้สร้างขณะที่นายบุตพาทีมงานต่างประเทศ กระต๊อบหลังนี้ใหญ่กว่ากระต๊อบหลังเดิม ภายในบ้านมีทีวีขนาด 20 นิ้ว ซึ่งนายบุตซื้อมาจากสิงคโปร์ ส่วนสเตอริโอ ลูก ๆ ซื้อโดยรวบรวมเงินที่พ่อเคยให้เมื่อครั้งขายที่ได้ ราคา 5,000 บาท

สำหรับที่ดินขณะนี้ไม่มีที่ทากินเลย ซึ่งเมื่อก่อนมีที่นา 5 ไร่ ค่อมมาเหลือ 3 ไร่ ปัจจุบันขายเพื่อใช้หนี้หมด

ภาวะหนี้สิน ขณะนี้เบ้หนี้ที่สาวอยู่ 2,000 บาท เพราะยืมมาลงทุนทางด้านการเกษตร โดยเช่าที่นาทากิน คงเหลือแต่ที่สำหรับอยู่อาศัย ซึ่งนางจันทร์คิดว่า จะแบ่งให้ลูกคนละเท่า ๆ กัน ขณะสัมภาษณ์นางจันทร์ไม่มีทรัพย์สินมีค่าคิดตัว มีแต่เงินเพียง 110 บาท เท่านั้น

โดยสรุปสมาชิกส่วนใหญ่ในครอบครัวเห็นว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวตนเองยากจน คิดว่าเพื่อนบ้านมีฐานะดีกว่า เพราะพ่อแม่และลูกช่วยกันทำงาน สำหรับครอบครัวของคิมแต่แม่กับลูกเท่านั้น

สถานภาพทางสังคมของครอบครัว

รายชื่อญาติที่ให้ความเคารพนับถือ คือนายอึ้ง และนางบอน บิดา มารดาของนางจันทร์ เพราะ เวลามีปัญหาก็ต้องขอพึ่งพ่อแม่

สมาชิกในครอบครัวไม่มีใครมีตำแหน่งทางสังคม

ความผูกพันกับชุมชน

โดยรวมแล้วสมาชิกในครอบครัวได้เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการออกเงินหรือให้ไปชาก็จะไปทุกครั้งไม่เคยเกี่ยงงอน ถ้างานที่รับจ้างหยุดไม่ได้ก็มอบหมายให้คนใดคนหนึ่งไปร่วมงาน ถ้าเป็นงานของหมู่บ้าน งานศพ งานโรงเรียนจะไปร่วมโดยไม่ต้องบอกกล่าว แต่ถ้าเป็นงานส่วนตัวก็ต้องรอให้เขาเชิญก่อนโดยมากเขาจะมาบอกทุกครั้ง ที่บ้านไม่เคยมีการจัดงานอะไรเลย การเยี่ยมเยือนเพื่อนบ้านก็ไปแต่ไม่บ่อยเพราะไม่ค่อยมีเวลา ระยะเวลาที่นายบุญไม่อยู่นี้ไม่มีการตั้งวงดื่มเหล้า

ขนบธรรมเนียมประเพณี

ถ้าว่างจากงานรับจ้างส่วนมากก็จะไปทำบุญในวันเข้าพรรษา ออกพรรษา และงานบุญที่สำคัญเท่านั้น ส่วนการรดน้ำตาหัวก็ทำเป็นประจำทุกปี เพราะต้องไปรดน้ำตาหัวบิดามารดาของตนเอง การแต่งกายของสมาชิกภายในครอบครัวแต่งตามอัธยาศัยเรียบร้อยและค่อนข้างจะเก่า การเที่ยวเตร่ก็มีนายพรมชอบไปเที่ยวงานวัด งานหมู่บ้านใกล้เคียง คูภาพยนตร์กลางแปลงที่ฉายตามโรงเรียน นายพรมมีแฟนแล้ว แต่ยังไม่ได้อคิดแต่งงานเพราะเงินยังไม่มี ส่วนลูกชายคนเล็กอายุยังน้อยเพิ่งจบป.6 ความคิดยังเด็กอยู่ครอบครัวเคยจัดทำพิธีสะเดาะเคราะห์ และคูหอมเมื่อมีโอกาส

พฤติกรรมการบริโภค

สภาพความเป็นอยู่ภายในบ้านสะอาดแต่คับแคบ ห้องครัวอยู่ติดกับห้องนอน ห้องนี้แยกออกไปต่างหาก การบริโภคส่วนมากจะเก็บของตามป่ามาปรุงอาหาร จะซื้อก็ประเภทเนื้อ ปลา เท่านั้น กิจกรรมในแต่ละวันสมาชิกภายในครอบครัว แม่และลูกชาย 2 คน จะออกไปรับจ้าง ลูกชายจะล้อมรั้วบ้าน ลูกสาวก็จะทำความสะอาดบ้าน หาบน้ำดื่ม น้ำใช้บริการสมาชิก

การเข้าสู่อาชีพหญิงบริการพิเศษของบุตรสาว

ข้อมูลในส่วนนี้ได้จากหัวหน้าครอบครัว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การเลี้ยงดูบุตร นางจันทร์จะเป็นคนรักลูกมากและรักเท่า ๆ กัน งานทุกอย่างพยายามทำเองโดยไม่ใช้ให้ลูกทำเพราะสงสารลูก ลูกทุกคนจะเป็นคนว่านอนสอนง่าย นางจันทร์ไม่เคยเขียนตีบุตรแรง ๆ สักครั้ง ถ้าตีก็ใช้มือตีเบา ๆ เพื่อสั่งสอนเท่านั้นและลูกทุกคนจะรักแม่สงสารแม่มาก เมื่อลูกยังเล็กอยู่คาดหวังว่าอยากให้ลูกเรียนหนังสือสูง ๆ เป็นคนเก่ง มีงานทำเป็นหลักแหล่ง แต่ก็ทำไม่ได้เพราะไม่มีเงินพยายามทำงานจนตัวเป็นเกลียว แต่ก็ยังได้เงินไม่พอ ตั้งความหวังว่าจะอาศัยอยู่กับลูกชายคนเล็ก ปัจจุบันมีบุตรที่ประกอบอาชีพนอกหมู่บ้าน 1 คน คือสาย ใบบเป็นหญิงบริการพิเศษเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2534 ขณะนี้กำลังใบบยังไม่มีเงินส่งมา สายสวยสู้พี่สาวไม่ได้ นางจันทร์รู้จักอาชีพหญิงบริการจากเพื่อนบ้าน รู้สึกเห็นใจคนเหล่านั้นเข้าใจที่ทุกคนทำใบบล้วนแต่มีเหตุผล

การใบบประกอบอาชีพนี้ ส่วนมากก็มีรายได้ดีทำให้ฐานะทางครอบครัวดีเท่าคนอื่น สิ่งที่นางจันทร์ต้องการมากในขณะนี้คือ บ้านที่คงทนถาวรและ เงินใช้หนี้พี่สาว

คิดว่างานที่ลูกสาวไปทำพานลำบาก แต่ก็ต้องให้ใบบเพราะครอบครัวยากจนแม่ไม่สามารถหาเงินเลี้ยงครอบครัวคนเดียวได้

ตามเป็นจริงแล้ว นางจันทร์ไม่ต้องการให้ลูกสาวไปประกอบอาชีพนี้เลย แต่เพราะสายแต่งงานช้าจึงเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องไปประกอบอาชีพนี้ ลูกสาวคนโตรอดพ้นการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษเพราะแต่งงานเร็ว สายไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่าจะต้องไปขายตัว เคยเห็นเพื่อน ๆ ไปแล้วได้ดี จึงยอมทำตามคำร้องขอของแม่ ซึ่งมีนายหน้าคอยพูดจาหวานล่อมสนับสนุนจนสายต้องตกลงใจไปทำพาน ด้วยความเป็นห่วงลูกนี้บางคนนอนร้องไห้ แต่ก็พยายามทำใจเพราะคนอื่นเขาไปทำพาน

ประเภทนี้แล้วไม่เป็นอะไร ทั้งยังช่วยพ่อแม่ให้มีฐานะดีขึ้น ฐานะความเป็นอยู่ซึ่งไม่ยากอะไรเลย เมื่อสายไปแล้วส่งเงินมาก็จะสร้างบ้านและจะยกให้เป็นของสาย ถ้าประหยัดก็สามารถมีเงินใช้เมื่อเลิกอาชีพนี้ สายจะประกอบอาชีพนี้นานเท่าไรก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสาย แต่ต้องใช้หนี้สินที่มีอยู่ให้หมด และพอมีเงินเก็บบ้าง หลังจากสายเลิกประกอบอาชีพนี้แล้วสายก็คงกลับบ้าน ถ้ามีเงินพอก็จะซื้อนาและทำนา แต่ถ้าไม่มีที่นาคงต้องทำงานอื่นแทน ซึ่งกะเกณฑ์แน่นอนไม่ได้ ตั้งแต่สายไปประกอบอาชีพนี้ยังไม่เคยกลับบ้านเลย ถ้าสายกลับและมีนิสัยเหมือนเดิมก็คงไม่มีใครรังเกียจ

ครั้งแรกนายอินราชฎารานหมู่บ้านนี้ พาลูกสาวและน้องสาวไปประกอบอาชีพนี้มาพูดชักชวนให้ไปอยู่กับลูกสาวที่กรุงเทพฯ ข้อตกลง คือ นายอินจะให้เงินล่วงหน้า 10,000 บาท และต้องใช้หนี้คืน 20,000 บาท เสื้อผ้าถ้าไม่มีให้ไปซื้อผ่อนเอาทางไหนห้ามหนีกลับบ้าน ถ้าหนีเขาก็จะมาตามเอาทรัพย์สินที่อยู่ในบ้านให้ใช้คืนจนได้ ลูกสาวก็ยังไม่ได้ตัดสินใจจนกระทั่งวันที่เขาจะเดินทางไปกรุงเทพฯ คราวนี้นายอินเอาเด็กไป 1 คน คือหลานสาวของเขาเอง และหลานสวายนายอินไปชวนสายซึ่งกำลังไปรับจ้างเกี่ยวข้าวอยู่กลางทุ่งนา สายเมื่อตัดสินใจไปด้วยก็กลับบ้านเก็บเสื้อผ้า เตรียมตัวไปกรุงเทพฯ ในเย็นวันนั้น โดยนายอินบอกว่าถ้าเขากลับมาจะเอาเงินจากแม่เส้าทางกรุงเทพฯ มาให้ตามที่ตกลงกันไว้ 10,000 บาท นายอินเป็นคนในหมู่บ้าน แม่วางใจให้ทำไปเพราะลูกเมียของนายอินก็อยู่ในหมู่บ้านและรู้จักกันดีพอสมควร ตั้งแต่ลูกสาวไปยังไม่เคยเขียนจดหมายมาเลย พอในราว 4-5 วัน นายอินกลับมาพร้อมทั้งเงิน 10,000 บาท แม่ก็ได้นำเงินนี้ไปใช้หนี้ที่สาว 2,000 บาท และที่เหลือก็เก็บไว้จะนำมาสร้างบ้าน และถ้าหากเกิดการเจ็บไข้จะได้รักษาและยังไม่กล้าใช้เงินเพราะกลัวว่าถ้าลูกสาวหนีกลับมาจะได้มีเงินใช้คืน กลัวว่าเขามายึดของภายในบ้านจึงรอดูเหตุการณ์ก่อน เพราะการที่ลูกสาวต้องทำงานใช้หนี้ตั้ง 20,000 บาท มันคงจะอีกหลายเดือน หรืออาจเป็นปีถ้าทำงานไม่ได้เงินมาก

นางสาวสายเป็นเด็กที่อยู่ในโอวาทของมารดา จะไปเที่ยวไหนก็เอาแม่หรือน้องชายไปด้วย จึงไม่เคยเสียตัวให้ใครมาก่อน และคิดว่าการที่ลูกสาวไปประกอบอาชีพนี้ ถ้าเขาโชคดีก็คงพอจะได้เงิน แต่ถ้าเขาโชคร้ายไปติดโรคมา

ซึ่งเดี๋ยวนี้โรคเอดส์กำลังระบาด ก็เป็นกรรมของลูก ซึ่งแม่ก็บอกว่ายินดีจะเลี้ยงลูก เพราะเราเป็นคนสนับสนุนให้ลูกไปเอง

กรณีที่ 6 กุล (หมู่ 8)

กุล อายุ 25 ปี มีพี่น้อง 4 คน เป็นชาย 1 คน หญิง 3 คน กุลเป็นบุตรคนที่ 2 ในครอบครัวนี้มีประกอบอาชีพหัตถ์บริการพิเศษ 2 คน คือ กุล และน้องสาว คือ วัลย์ ฐานะครอบครัวร่ำรวย สมาชิกแต่ละคนมีประวัติดังนี้

นายแย้ม อายุ 54 ปี จบชั้นบ.4 นักถือศาสนาพุทธ สมรสกับนางลี อดีตเคยเป็นกรรมการวัด ปัจจุบันได้ลาออกแล้ว มีบุตรจำนวน 3 คน อาชีพหลักในปัจจุบันทำนา โดยให้ผู้อื่นเช่าทำนาและแบ่งข้าวคนละครึ่ง อาชีพรองให้ลูกชายรับจ้างโกนหัว และรับจ้างแกะ เมล็ดพันธุ์ข้าวเหลือง โดยให้แม่กำหัวเหลือง ได้ประกอบอาชีพตั้งแต่ พ.ศ. 2532 เป็นต้นมา อาชีพก่อนที่จะประกอบอาชีพปัจจุบันก็คือ รับจ้างทำนา เมื่อ พ.ศ. 2502 ซึ่งได้สมรสกับนางลี ฐานะครอบครัวยากจน มีอาชีพรับจ้างทำนา และทำนาทุกอย่าง ต่อมาฐานะพอจะดีขึ้นบ้างก็มาเช่าที่นาทำนาในปี พ.ศ. 2532 และยึดถือเป็นอาชีพในปัจจุบัน และบุตรสาวทั้ง 2 คนได้กู้ฐานะของพ่อแม่ขึ้นมาจนมีฐานะดี รายได้จากการให้เช่าปลูกข้าว ปีละ 4,000 กิ่ง ๆ ละประมาณ 15 บาท เป็นเงิน 60,000 บาท รายได้จากค่ารถถึกและโรงม่กึ่งเหลืองประมาณปีละ 35,000 บาท รวมตลอดทั้งปีประมาณ 95,000 บาท ค่าใช้จ่ายก็มีค่าน้ำมันรถ ค่าซ่อมรถ ค่าของใช้ ในครอบครัว ค่าอาหาร เดือนละประมาณ 1,500 บาท ผู้ที่ค้ำให้การอุปการะเลี้ยงดูคือแม่ของภรรยาซึ่งต้องอาศัยอยู่ด้วยกัน และอยู่ร่วมในครัวเรือนด้วย บุคลิกภาพของนายแย้มเป็นคนหน้าตาขี้มยิ้ม ใจดี และชอบความสงบเรียบร้อย ไม่ชอบความสนุกสนาน ไม่ชอบการกินเหล้า ร้องเพลง รำวง ชอบปลูกดอกไม้ จัดต้นไม้ ใจเย็น ยิ่งในตนเอง ไม่ชอบให้ใครมาบังคับ มีความทะเยอทะยาน อยากให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดี ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเฉพาะญาติเท่านั้น

นางสี ภรรยา อายุ 49 ปี จบการศึกษาชั้นป.4 นับถือศาสนาพุทธ สมรส เมื่ออายุ 17 ปี พ.ศ. 2502 ตำแหน่งในหมู่บ้านเป็นประธานกลุ่มพัฒนาสตรีของหมู่บ้าน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527-ปัจจุบัน โดยได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มสตรีในหมู่บ้านด้วยกัน สาเหตุจากการได้รับการคัดเลือกเพราะว่าเป็นผู้ที่มีฐานะดี และไม่มีภาระอะไรในบ้าน เพราะลูกก็โตแล้ว งานก็ไม่ต้องทำ จึงได้รับการคัดเลือกจากสตรีในหมู่บ้าน ผลการทำงานก็ไม่ดีเท่าที่ควร เพราะส่วนมากไม่ค่อยมีบทบาทอะไร เพียงแต่เข้าร่วมประชุม และ หากทางตำบล อำเภอ มีกิจกรรมเกี่ยวกับกลุ่มสตรีก็ไม่ค่อยจะไปร่วม อาจมีเหตุมาจาก เกรงใจสามี เพราะสามีไม่ต้องการให้ไปทำตัวสนุกสนานร้องรำทำเพลง นางสีได้ขอลาออกจากตำแหน่งของประธานนี้หลายครั้งแล้ว แต่ว่าทางกลุ่มไม่ให้ออก มีบุตรกับ นายแย้ม 3 คน ปัจจุบันไม่ได้ทำอะไรทำเฉพาะงานบ้าน เริ่มหยุดทำงานนอกบ้านตั้งแต่ พ.ศ. 2525 ในอดีตก่อน พ.ศ. 2525 มีอาชีพรับจ้างทำงานทางการเกษตรร่วมกับสามี พอฐานะของครอบครัวดีขึ้นจึงได้หยุดพักตามคำขอร้องของลูกสาว ที่บอกว่าแม่แก่แล้ว ควรได้รับการพักผ่อนบ้าง เพราะทำงานมามากแล้ว ปัจจุบันมีรายได้เฉพาะส่วนที่ ลูกสาวส่งมาให้ร่วมกับสามีและ เงินรายได้ของตัวถ้ามีบ้างเล็กน้อย ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ก็ได้รับเงินจากสามีมาซื้ออาหารและ เครื่องอุปโภคบริโภคภายในบ้านเท่านั้น ขณะนี้ ได้ไม่สามารถหาซึ่งอายุมากมาอยู่ด้วย มารดาแก่แล้วไม่สามารถไปประกอบอาชีพอะไรได้ มารดาอยู่ด้วยกันตั้งแต่ฐานะยากจน จนถึงปัจจุบัน

บุคลิกภาพ เป็นคนใจเย็น ไม่ค่อยพูด ชอบทำงานบ้าน บลูดอกไม้ ทำความสะอาดบริเวณบ้าน แต่งกายเรียบร้อย ไม่ชอบดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่ชอบเที่ยวเตร่ ถ้ามีเวลาว่างจะไปรับหลานมาอยู่ด้วย หลานสาวมีหน้าตาคล้ายกับ นางสีมาก จึงรักหลานคนนี้พิเศษ

บุตรคนที่ 1 นายคิด อายุ 29 ปี จบการศึกษา ป. 7 นับถือศาสนาพุทธ สมรสแล้ว ครั้งแรกแต่งงานกับนางคำ มีลูกสาว 1 คน คือเด็กหญิงวัน และในปี พ.ศ. 2518 ได้หย่ากันเพราะนายคิดเป็นคนเจ้าชู้ ต่อมาประมาณ 1 ปี นายคิดได้แต่งงานใหม่ ซึ่งเป็นเพื่อนของภรรยาเก่าที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน มีบุตรด้วยกัน 1 คน อาชีพปัจจุบันขับรถสองแถว อาชีพพรองรับจ้างโกนาคด้วยรถโกนาคาหุ้ และ

รับม็ทว่เหลืงด้วยเครืงจักร เริ่มประกอบอาชีพน้เมื่อประกอม 2529 แต่ก่อนเคย
 เฉพะซ้บรถสองแกวรับจ้างเท่านั้น รายได้/เดือน ประกอม 3,000 บาท ค่ำใช้จ่าย
 มีค่ำบำรุงรักษารถ น้้ำมันรถ ค่ำใช้จ่ายภยในครอบครัว ปัจจุบันครอบครัวของนาย
 คีคได้แยกอยู่ค่างหากจากพ่อแม่เพระพ่อแม่สร้งบ้านให้นายคีคอยู่ในบรีเวณบ้านเดียวกัน
 บุคลิภยของนายคีคเป็นคนเจ้าชู้ ชอบดื่มเหล้า สูบบุหรี เทียวเคร์ พืพิพันกับการคั่งตัว
 เป็นคนที่ขาดควมรับผิดชอบ ต้องให้พ่อแม่คอยส่งลอนถึงแม่จะแยกครอบครัวไปแล้ว

บุตรคนที่ 2 นางกุล อายุ 25 ปี จบการศึกษาค้น บ.7 เคยสมรสเมื่ออายุ
 16 ปี สามีเป็นคนในหมู่บ้านและมีฐานะยากจน นางกุลทนอยู่กับควมยากจนไม่ไหว จึงขอ
 เลิกกับสามีแต่สามีก็ไม่ยอมเลิก พ่อแม่จึงให้ข้อคิดเห็นว่หากอยู่ในหมู่บ้านคงไม่ค้จึงให้ไป
 อยู่ท่างกัน นางกุลจึงอยากรจะไปให้ไกล ๆ พ่อค้ในช่วงนั้นนางวันซึ่งอยู่กรุง เทพฯ มาหา
 เด็กที่จะไปอยู่หาคาใหญ่ นางกุลจึงไปกับนางวันโดยหนีสามีไปไม่ให้สามีรู้ นางวัน(แม่เล้า)
 จ่ายเงินให้พ่อแม่ทำไร่ไม่ทราบข้อมูล และไปทพานอยู่ที่หาคาใหญ่ 2 ปี ก็ค้คั่งงาน
 กับสามีซึ่งเป็นคนมาเลเซีย ไม่ค้จคพะเบียงสมรสกัน (ชาวบ้านในหมู่บ้านได้แสดง
 ควมค้คเห็นว่คงจะเป็นเมียหนี้อยมกกว่า) และปัจจุบันมีลูกชาย 1 คน และมีอาชีพงหน้า
 คีอร้านขายอาหาร แต่มักจะมาชักชวนเอาเด็กในหมู่บ้านไปค้ด้วย นางกุลก็ได้ชวนนางสาว
 วัลย์ ผู้เป็นน้องสาวไปอยู่ด้วย และมารับหลานสาวไปอีก 2 คน ค่อมานางกุลได้พาผู้ชย
 มาเลเซียมาคั่งงานกับหลานสาวโดยใช้วิธีผูกข้อมือเท่านั้น และให้เงินพ่อแม่ไว้ 10,000
 บาท นางกุลปัจจุบันมีรายได้ประกอมเดือนละ 10,000 บาท บุคลิภยชอบการคั่งตัวให้
 สวยงาม ชอบเทียวเคร์ เป็นคนชอบสนุกสนาน

บุตรคนที่ 3 นางวัลย์ อายุ 25 ปี จบการศึกษาค้น บ. 6 น้บถือควสนา
 พุทธ ลกานภพสมรส เคยสมรสแล้วกับผู้ชยในหมู่บ้านและมีฐานะยากจน จึงไม่สามารถ
 อยู่กับสามีเพระต้องทนทว่ มีความสวปากไม่อยากรทว่เพระ เคยอยู่กับพ่อแม่และสวปาก
 มาก่อนแล้ว พี่สาวคือนางกุลได้ชวนนาง วัลย์ไปอยู่ค้ด้วยที่หาคาใหญ่โดยบอกเพื่อนบ้านว่าน้
 น้องสาวไปช่วยชยของที่ร้านแต่ควมจริงไปค้ประเววก็อยู่ที่หาคาใหญ่ ใช้ระยะเวลาว

อยู่ที่นั่น 2 ปี ต่อมาได้มีนายหน้ามาชวนไปญี่ปุ่นโดยให้เงินอย่างงาม นางวัลย์ได้ส่งเงินมาให้พ่อแม่ทุกเดือน โดยแบ่งเงินออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งให้พ่อแม่และอีกส่วนหนึ่งฝากเข้าบัญชีของตนเอง ก่อนที่นางวัลย์จะไปญี่ปุ่นได้ซื้อบ้านของชาวบ้านที่อยู่หลังบ้านของพ่อแม่เก็บไว้ 1 หลัง และได้ซื้อที่นาไว้ 15 ไร่ แต่ละเดือนนางวัลย์ได้ส่งเงินมาให้พ่อแม่เดือนละประมาณ 20,000 บาท บุคลิกภาพของนางวัลย์เป็นคนสวยชอบการแต่งตัวชอบการเที่ยวเตร่ เป็นคนสนุกสนาน ชอบคบเพื่อนฝูงที่เที่ยงด้วยกันได้

การย้ายถิ่นของครอบครัว

อยู่ในหมู่บ้านนี้ตลอด ไม่ย้ายไปไหน

สภาพทางเศรษฐกิจ

บ้านเป็นลักษณะบ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ ตัวบ้านสองชั้นหลังคามุงกระเบื้อง ประตูด้านหน้าเป็นเหล็กยึด ภายในบ้านสะอาด บ้านหลังนี้ได้มาเมื่อนางกุลและนางวัลย์ไปอยู่หาดใหญ่และส่งเงินมาให้ พ่อแม่จึงได้ปรับปรุงบ้านใหม่ให้ดูดีขึ้น สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ คือ โทรทัศน์ 14 นิ้ว 1 เครื่อง สเตอริโอ ตู้เย็น เต้าแก๊ส ปั่นน้ำใช้สำหรับปั่นน้ำคากบ่อน้ำในบ้าน ห้องน้ำสะอาดเรียบร้อย ชั้นบนมีห้องนอน 3 ห้อง พ่อแม่อยู่ห้องหนึ่ง และอีกห้องหนึ่งเป็นห้องของยาย จะมีห้องว่าง 1 ห้อง

ที่ดินมีทั้งหมด 27 ไร่ 1 งาน มีเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนด มีค่าประมาณ 6 ล้านบาท โดยเป็นของนางกุล 15 ไร่ ของนางวัลย์ 15.1 ไร่ ที่ดินที่ซื้อไว้ไม่เคยขาย และมีผู้มาติดต่อขอซื้อหลายคนแต่ลูกสาวไม่ขาย สำหรับที่ดินซึ่งเป็นที่นาได้ให้คนในหมู่บ้านเช่าทำนา โดยแบ่งข้าวที่ได้คนละครึ่ง ปีหนึ่งได้ข้าวประมาณ 8,700 กิโลกรัม ภาวะหนี้สิน ครอบครัวไม่มีหนี้สินมีแต่เพื่อนบ้านเป็นลูกหนี้โดยให้กู้คิดดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อเดือน โดยใช้ที่ดินค้ำประกัน และถ้าเป็นญาติกันก็จะให้กู้โดยไม่คิดดอกเบี้ย และไม่ต้องมีอะไรค้ำประกัน แต่ถ้าจะให้ใครยืมเงินถ้าไม่ไว้ใจก็จะไม่ทำ

ทรัพย์สินมีค่าต่าง ๆ เงินสดในธนาคารของพ่อแม่มีประมาณ 6 แสนบาท เครื่องประดับที่มีค่า มีสร้อยคอทองและแหวนทองประมาณน้ำหนัก 10 บาท คิดเป็นเงิน 50,000 บาท เครื่องประดับเหล่านี้ซื้อด้วยเงินสด

สถานภาพทางสังคมของครอบครัว

รายชื่อนายและเพื่อนบ้านที่เคารพนับถือและให้ความไว้วางใจมากที่สุด คือ นายหล้า ไวยาวัจกรวัดเก่า และเป็นที่ปรึกษาของหมู่บ้าน นายอิน เป็นครูปลดเกษียณ และเป็นที่ปรึกษาของหมู่บ้าน

รายชื่อสมาชิกในครอบครัวที่มีตำแหน่งทางสังคม

1. นายแย้ม เป็นกรรมการวัดและกรรมการด้านการศึกษาวัฒนธรรมของประจําหมู่บ้านระหว่างปี พ.ศ. 2525-2532 ปัจจุบันได้ลาออกแล้ว สาเหตุที่ลาออกเนื่องมาจากไม่มีเวลาให้ส่วนรวม และแก่แล้วอยากให้คนหนุ่มได้ทำมาบ้าง ปัจจุบันไม่มีตำแหน่งอะไรในหมู่บ้าน แต่ก็ให้ความร่วมมือแก่ทางหมู่บ้านทุกครั้งถ้าได้รับคำร้องขอ
2. นางสี เป็นรองประธานแม่บ้านตั้งแต่ พ.ศ. 2527 จนถึงปัจจุบัน คิดว่าปัจจุบันที่ทาให้ตัวเองได้รับตำแหน่งนี้ เพราะทุกคนคิดว่านางสีมีฐานะดี มีเวลาว่างมาก ไม่ต้องมีภาระอะไร แต่ส่วนมากนางสีก็ไม่ได้ใช้เวลาแก่ส่วนรวมกว่าที่ควร เพราะสามีไม่อยากจะให้ใบแต่ไม่ได้แสดงอาการ จะเห็นจากการสังเกต ถ้านางสีไปที่พานกับกลุ่ม นายแย้มจะทักทายไม่พออาจจะไม่พูดกับนางสี 2-3 วัน แสดงว่าโกรธที่นางสีไปครั้งนี้ แต่ก็ไม่ว่ากล่าวอะไร พอหายโกรธก็จะพูดดีเอง

ความผูกพันกับชุมชน

โดยส่วนรวมแล้วสมาชิกในครอบครัวได้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในหมู่บ้านทุกงานที่มีอยู่ บางครั้งก็ไปทั้งนายแย้มและนางสี บางงานถ้าเป็นงานผู้ชายนายแย้มก็จะไป แต่ถ้าเป็นงานผู้หญิงนางสีก็จะไป แต่ถ้าเป็นงานรวม ๆ ก็จะไปทั้งสองคน การเข้าร่วมกิจกรรมบางครั้งก็ได้รับการขอร้องให้ไป บางครั้งก็ไปเอง กิจกรรมที่เข้าไปร่วมเอง เช่น งานศพ งานวัด แต่ถ้าเป็นงานที่เจ้าของบ้านมาบอกกล่าวให้ไป เช่น งานขึ้นบ้านใหม่ การแต่งงาน งานบุญต่าง ๆ เคยมีการจัดงานที่บ้าน 2 ครั้ง คือ งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ และงานทำบุญหาพ่อของนางสีที่ตายไปแล้ว ในบ้านไม่เคยตั้งวงสนทนาที่มีการดื่มเหล้าหรือสูบบุหรี่เฮฮา แต่จะมีเพื่อนบ้านมานั่งคุยด้วยเท่านั้น และสมาชิกในครอบครัวก็จะออกไปเยี่ยมเยียนเพื่อนบ้านทุกวัน การจัดงานที่บ้านเฉพาะญาติก็ต้องคุ้ยปรึกษาหารือกันและช่วยกันทำ แต่ถ้าเพื่อนบ้านก็ต้องบอกกล่าวให้ทราบและทุกคนก็มาช่วย

ขนบธรรมเนียมประเพณี

โดยส่วนรวมสมาชิกในครอบครัวได้มีการปฏิบัติตามประเพณีความเชื่อทางศาสนาอย่างเคร่งครัด ไปทำบุญในวันพระทุกครั้ง โดยส่วนมากชายจะไปร่วม และบางครั้งก็เป็นนายแย้มหรือนางสี และเมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์ก็จะไปรดน้ำตักหัวผู้ใหญ่ และผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านตลอดจนแม่ของตนเอง ทำเป็นประจำทุกปี การแต่งตัวของสมาชิกในครอบครัวทุกคนแต่งตัวตามอัธยาศัย และไม่ใช้สีสันทันตาคส่วนมากแต่งกายเรียบ ๆ เหมือนชาวบ้านทั่วไป แต่ถ้าออกจากบ้านก็จะมีการแต่งกายแบบสุภาพ

ในครอบครัวไม่มีใครเป็นโสด และกรณีนางวัลย์นั้นยังไม่ทราบว่าแต่งงาน มีสามีเป็นตัวตนเมื่อไหร่ ครอบครัวเคยจัดให้มีพิธีทางไสยศาสตร์ คือการสะเดาะเคราะห์ให้มีโชคมีลาภในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี

สภาพความเป็นอยู่ภายในบ้าน การจัดบ้านเรือนสะอาด มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ห้องนี้ห้องส้วมสะอาดเป็นระเบียบ ห้องทำอาหารและห้องนอน

แยกกัน ห้องนอนอยู่ชั้นบน ห้องอาหาร ห้องน้ำ ห้องครัว ห้องรับประทานอาหารอยู่ชั้นล่าง พฤติกรรมการบริโภค อาหารหลักที่รับประทานโดยส่วนใหญ่จะเป็นอาหารพื้นบ้านมีพวกแกงผัก น้ำพริก วัตถุดิบที่ซื้อจากตลาดมีประเภท หมู เนื้อ ปลา สำหรับผักจะเก็บเอาตามบ้านเพราะครอบครัวนี้ขยัน ชอบปลูกผักไว้รับประทานเอง กิจกรรมแต่ละวันของสมาชิกแต่ละคนในครัวเรือนที่กระทำเป็นประจำ นายแย้มและนางสีชอบปลูกผัก รดน้ำต้นไม้ พรวนคัน ยายก็จะนั่งตามต้นไม้มีลูกหลานมาคุยด้วย

แนวทางการเข้าสู่อาชีพหญิงบริการพิเศษของบุตรสาว

ผู้ให้ข้อมูลคือนายแย้ม ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวมีลักษณะ แนวทางดังนี้

การเลี้ยงดูบุตร ในอดีตครอบครัวยากจนจึง เลี้ยงดูบุตรแบบขาดแคลน บางมือก็ได้ทานอาหารดี บางมือก็กินตามยถากรรม ส่วนมากครอบครัวนี้จะ รักลูกชาย จะคาดหวังลูกชายมากกว่าลูกสาว ดังนั้นเมื่อใดมีงานในบ้านจึงให้ลูกสาวช่วยเหลือ เวลาลูกต้องการเที่ยวเตร่ก็จะให้ไป ส่วนมากนางกุลและนางวัลย์จะไปเที่ยวด้วยกัน โดยขี่มอเตอร์ไซด์ไปส่วนมากก็จะไปคูหนัง ชื่อของที่ตัวอำเภอและมักจะมีเพื่อนชายไปด้วย ส่วนมากจะเป็นเพื่อนชายในหมู่บ้านและบ้านใกล้เคียง ในขณะที่ลูกยังเล็ก อยากให้ลูกเรียนสูงแต่ไม่มีเงินมากพอ ลูกชายอยากให้เป็นครู และลูกสาวอยากให้เป็นเสมียนสวย เย็บผ้า แต่ลูกไม่ชอบจึงไม่สามารถบังคับให้ทำได้ ปัจจุบันคิดว่าจะฝากฝีมือกับลูกสาวคนเล็ก คือนางวัลย์ ปัจจุบันมีลูกที่ออกไปทำงานนอกหมู่บ้านทั้งสามคน ลูกชายขับรถลองแถวรับจ้างจากอำเภอไปเชียงราย ลูกสาวคนที่ 1 คือ นางกุล เปิดร้านอาหารอยู่ที่หาดใหญ่ สำหรับนางวัลย์ไปค้าประเวณีอยู่ที่ญี่ปุ่น บุตรีที่ไปทำงานนอกหมู่บ้านมีแต่นางวัลย์ ส่งเงินมาให้เดือนละประมาณ 10,000 บาท สำหรับครอบครัวที่พ่อแม่คิดว่าวัลย์สวยที่สุด

นางกุลไปเมื่อ พ.ศ. 2519 จนถึงปัจจุบันมีสามีแต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส นางวัลย์ไปเมื่อ พ.ศ. 2522 ครั้งแรกไปอยู่กับพี่สาวที่หาดใหญ่ และในปี พ.ศ. 2533 ไปอยู่ที่ญี่ปุ่น เคยรู้จักอาชีพที่ลูกสาวไปประกอบนี้มาก่อนจากเพื่อนบ้าน ในหนังสือพิมพ์

และจากข่าวต่างๆ มีความรู้สึกต่อผู้ที่ไปประกอบอาชีพนี้ว่าคนเราก้าวไปประกอบอาชีพนี้ได้ ต้องเป็นคนที่มีความสามารถรอบคอบทั้งนั้น และการประกอบอาชีพนี้ ทำให้มีรายได้ดีแต่ก็ขึ้นอยู่กับดวงของตน เพราะบางคนหน้าตาสวยงาม แต่ขาดโอกาสต้องถูกจับได้หรือไม่เจอ เศรษฐกิจทำให้รายได้ไม่ดี แต่บางคนหน้าตาไม่สวย แต่กลับมีวาสนาเจอ เศรษฐกิจ โชคดีได้เงินมามาก สามารถช่วยเหลือครอบครัวได้ สิ่งที่บ้านยังขาดอยู่ก็คือวีดีโอ บางครั้งหลานอยากจะได้แต่ไม่มีและอยากมีเงินเก็บไว้มาก ๆ คิดวางแผนที่ลูกหาคงลำบากมาก แต่เมื่อถามลูก เขากลับบอกว่าไม่ต้องคิดมาก เพราะหาเงินได้แล้ว พอได้เงินก็หาหย่อนยบางครั้งที่ลูกสาวก็เกิดเบื่อหน่าย เหมือนกันและคิดจะเลิกถ้าได้เงินมากพอแล้ว และปัจจุบันลูกสาวก็อายุมากขึ้นแล้ว ครั้งแรกลูกสาวก็ไม่ได้คิดว่าจะไปประกอบอาชีพนี้ แต่พอมีสามีที่ไม่ดีเลยคิดว่าไหน ๆ ตัวเองก็ไม่ใช่เป็นสาวแล้ว ถ้าไปประกอบอาชีพนี้ก็จะทำให้ได้เงินมากกว่าก่อนไปพ่อแม่ได้ให้ข้อคิดว่าถ้าหากจะหนีสามีคนนี้ให้พ้นก็ต้องไปอยู่ไกล ๆ ไปหาเงินดีกว่า เพราะถ้าหากมีเงินต่อไปภรรยาพ่อแม่ก็สบายและลูกก็จะสบายไปด้วย ถ้าอยู่บ้านหมู่บ้านก็จะได้หัวคน เดิมหรือชานา เหมือนเดิมก็ต้องทานอีก ลูกก็เห็นด้วยจึงไปประกอบอาชีพนี้ ลูกสาวทั้งสองคนได้ไปประกอบอาชีพนี้ เพราะมีปัญหาทางครอบครัวทั้งคู่ คิดว่าลูกสาวคนเล็กคงจะเลิกอาชีพนี้อีกภายในปี 2534 เพราะพาสปอร์ตที่ไปทั้งหมดอายุ แต่คงไม่กลับมาบ้าน เพราะนางวัลย์บอกว่าจะอยู่กับพี่สาวที่หาคนให้อีกสักปีหรือสองปีหรือถ้าได้สามีก็จะกลับมาอยู่ที่บ้าน เพื่อนบ้านก็คงจะพูดถึงลูกสาวตนเอง เช่นกัน แต่เขาไม่พูดให้ได้ยิน สำหรับญาติพี่น้องก็พูดถามความเป็นอยู่สุขสบายหรือเปล่า ส่วนเรื่องงานเขาไม่ถามถึงคงจะเกรงใจ เมื่อลูกสาวกลับมาเยี่ยมบ้านก็จะมีญาติพี่น้องมาเยี่ยมและพูดคุยด้วย โดยไม่แสดงอาการรังเกียจแต่อย่างใด และทุกครั้งก็จะมีคนผูกข้อมือบายศรีสู่ขวัญให้ ความเป็นห่วงลูกสาวของพ่อแม่ก็เป็นธรรมดาที่ต้องเป็นห่วง เพราะลูกสาวอยู่ไกล การที่ไปหมู่บ้านก็คงไม่กลับมาเยี่ยมบ้านในปีนี้นักว่าหนึ่งปีเดินทางหมดยุ เมื่อลูกกลับมาบ้านแต่ละครั้งพฤติกรรมก็เหมือนเดิม คือ แต่งตัวสวย มีทองหลายเส้น พูดคุยดี ไม่ถือตัว เป็นกันเองกับเพื่อนฝูง กรณีไปประกอบอาชีพนี้นางวันมาคิดคือ และหลังจากนั้น 3 วัน นางถูกไปด้วยความไว้วางใจ ก็มีข้าง เพราะเคยเอาคนในหมู่บ้านไปหลายคนแต่ละคนก็ร้ายกลับมาทั้งนั้น

กรณีวางเงินมัดจำไม่ทราบข้อมูล (เจ้าของบ้านไม่บอกโดยเสี่ยงพูดเรื่องอื่น) ลูกสาวเขียนจดหมายมาเป็นประจำเมื่ออยู่หาดใหญ่ แต่พ่ออยู่กรุงเทพฯ ก็นานๆ ครั้ง และเวลาส่งเงินก็ส่งเป็นงวด ครั้งล่าสุดส่งมา 80,000 บาท ไม่เคยถามการประกอบอาชีพของลูก เพราะกลัวว่าลูกจะอาย เวลาออกไปนอกบ้าน ก็ไม่เคยพูดถึงเรื่องลูกสาว ยอมรับว่าอายกลัวเขาจะว่าให้ แต่ก็ไม่มีใครถามนอกจากจะรู้กันเอง แบบพูดต่อๆ กันไป พ่อแม่คิดว่าการที่ลูกตนเองไปประกอบอาชีพนี้ทำให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสังคมยังได้รับความช่วยเหลือจากลูกสาว จะเห็นได้ว่าพอลูกกลับมาบ้านก็จะบริจาคเงินให้วัดจำนวนครั้งละหลายๆ มากที่สุด 10,000 บาท ซึ่งคนในหมู่บ้านยังไม่สามารถบริจาคได้เท่านี้เลย

2. คริวเรือที่เคียวไปประกอบอาชีพหนึ่งบริการพิเศษ

กรณีที่ 1 กาบ (หมู่ 8)

ปัจจุบันกาบอายุ 28 ปี มีพี่น้อง 3 คน เป็นชาย 2 คน หญิง 1 คน สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ ฐานะทางครอบครัวปานกลาง ดังมีรายละเอียดของสมาชิกแต่ละคน ดังนี้

1. นางพอง เป็นผู้นำของครอบครัว อายุ 48 ปี การศึกษาสูงสุดชั้น ป. 4 เคยเป็นคน หมู่ 10 หลังจากแต่งงานเมื่อ พ.ศ. 2503 จึงได้ย้ายมาอยู่จนถึงปัจจุบัน เป็นหม้ายเนื่องจากสามีถูกยิงตายมีลูกทั้งหมด 3 คน อาชีพเมื่อตอนที่สามียังไม่ตาย ทำนา แต่สามีมีอาชีพค้าขายวัว-ควาย พอสามีตายก็เลิกทำนา และเปลี่ยนมาเป็นอาชีพค้าขายในปัจจุบัน รายได้ต่อปีประมาณ 50,000 บาท ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในครอบครัวมีบุตรสาวช่วยออกบ้าง เป็นค่าเดินทาง ค่าเสริมสวย และค่าอาหารในครอบครัว บุคลิกภาพเป็นคนน่ารักสวยรักงาน ให้ความสำคัญกับวัตถุ เช่น สร้อยคอ ข้อมือ แหวน กำไล และค่อนข้างที่จะมองโลกในแง่ร้าย

2. นางกาบ เป็นบุตรของนางพอง ปัจจุบันยังอยู่ครอบครัวเดียวกัน อายุ 28 ปี การศึกษาชั้นสูงสุด ป.5 เป็นหม้ายเคยแต่งงานกับคนในหมู่บ้านมีบุตร 1 คน ชื่อ ค.ศ.เพ็ญ อายุ 10 ขวบ หลังจากเลิกกับสามีแล้วก็ไปประกอบอาชีพขายตัว นางกาบมีความต้องการที่จะเรียนให้สูง ๆ ในวัยเด็กแต่เนื่องจากปัญหาในครอบครัว คือ พ่อมีเมียช้อย และทะเลาะกับแม่บ่อย ๆ จึงทำให้ไม่อยากเรียน อีกทั้งมีปัญหาเรื่องเงิน ปัจจุบันกลับมาอยู่บ้านมีอาชีพค้าขาย (ขายน้ำเงี้ยวในตลาด) รายได้ประมาณ 40,000 บาท/ปี บุคลิกเป็นคนชอบสนุกสนาน คิ้มเหล้า เที่ยว และแต่งตัวป็นประจำ และค่อนข้างที่จะไม่ยอมคนง่าย ๆ

3. นายอิน บุตรชาย อายุ 30 ปี การศึกษาชั้นสูงสุด ป. 4 ลกานภาพสมรส แยกครอบครัวจากมารดาแล้ว มีอาชีพทำนา รายได้ประมาณ 50,000 บาทต่อปี

4. นายหล้า บุตรชายคนเล็ก อายุ 24 ปี การศึกษาสูงสุด ป. 6 แยก

ครอบครัวแล้ว มีอาชีพทำนารายได้ประมาณ 50,000 บาท/ปี มีนิสัยก้าวร้าว ชอบทำลายข้าวของเวลาทะเลาะกับมารดา เอาแต่ใจ

สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว

ลักษณะบ้าน เป็นบ้านสองชั้นของตนเอง ชั้นบนเป็นไม้ชั้นล่างเป็นคอนกรีตภายในบ้านมีเครื่องอำนวยความสะดวกครบทุกอย่าง เช่น โทรทัศน์ ตู้เย็น พัดลม เตารีด หม้อหุงข้าว เครื่องซักผ้า และโทรศัพท์ รั้วบ้านใช้ลวดหนาม บ้านที่สร้างและของใช้ภายในบ้านได้มาจากการที่ลูกสาวคือ นางกาบ ไปประกอบอาชีพที่กรุงเทพฯ นอกจากนี้ยังมีที่ดินชั้นวางที่นางกาบไปประกอบอาชีพอีกจำนวน 8 ไร่ 3 งาน 71 ตารางวา มีเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนด ปัจจุบันที่ดินทำกินได้แบ่งให้ลูกชาย 2 คน ทำกิน บางส่วนให้คนเช่า โดยคนเช่าเป็นคนในหมู่บ้าน เก็บค่าเช่าเป็นผลผลิตคนละครึ่ง

ทรัพย์สินในครอบครัว นอกจากบ้านและเครื่องอำนวยความสะดวกแล้วยังมีสร้อยคอ สร้อยข้อมือ แหวน น้ำหนักประมาณ 7 บาท เครื่องประดับพวกนี้ได้โดยการซื้อเงินสดสะสมทีละชิ้น 2 ชิ้นส่วนมรดกตกทอดก็คือ ที่ดินสร้างบ้านโดยนางพองเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ สำหรับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวแล้ว สมาชิกส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในฐานะที่ดีแล้วแต่ก็ยังมีความต้องการอยากรวยกว่าที่เป็นอยู่

สถานภาพทางสังคมของครอบครัว

เนื่องจากบุคลิกของสมาชิกในครอบครัว เป็นคนที่ค่อนข้างมองโลกในแง่ร้าย และฐานะทางครอบครัวในปัจจุบันไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่นแล้ว จึงไม่มีใครที่ครอบครัวนี้ให้ความเคารพนับถือไว้วางใจพิเศษตามแห่งทางสังคมก็ไม่ยุ่ง เกี่ยว

ความผูกพันกับชุมชน

โดยส่วนรวมแล้ว หากมีงานในหมู่บ้าน เช่น งานแต่งงาน งานศพ งานขวช งานขึ้นบ้านใหม่ งานวันเกิด งานปีใหม่ นางกาบมักจะ เป็นคนไปร่วมมากกว่า

เพราะชอบสนุกสนานอยู่แล้ว ไม่ค่อยมีการจัดงานที่บ้าน การไปร่วมงานแต่ละครั้ง ถ้าเป็นงานทั้งหมดบ้านหรืองานที่กลุ่มแม่บ้านจัดขึ้นและ เป็นงานที่สนุกสนานก็จะไปร่วมเอง โดยสมัครใจ แต่ถ้าเป็นเพื่อนบ้านก็ต้องมีการบอกกล่าว เชื้อ เชื้อ

ขนบธรรมเนียมและ วิถีวัฒนธรรม

ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา นางพองจะไปทำบุญทุกวันพระ ส่วนเทศกาลบวชก็มีบ้าง เพราะโดยส่วนตัวแล้วก็ยัง เชื่ออยู่บ้างว่า เวลาไปทำบุญแล้วทำให้จิตใจสบายขึ้น สำหรับการอุปการะบุพการีแล้วส่วนใหญ่จะเป็นนางภาพที่ชื่อของให้แม่เป็นประจำ ส่วนลูกชายคนเล็กจะเอาแต่ใจตนเอง เพราะถูกแม่ตามใจตั้งแต่เป็นเด็ก หากไม่ได้ตั้งใจก็จะทะเลาะ และทำลายข้าวของแม่ให้เสียหายอยู่เรื่อย

การแต่งตัว สมาชิกในครอบครัวมีบุคคลลึกลับๆ กันอยู่แล้ว จึงมักแต่งตัวตามแฟชั่น เสื้อผ้าราคาค่อนข้างสูง แต่ถ้าไปข้างนอกก็จะใส่เสื้อผ้าราคาแพง แต่งหน้าแต่งตา ทาเล็บ ทาปาก สวมสร้อยทอง คนที่ออกจะพุ่มเฟิยกับการแต่งตัวและการเที่ยวสนุกสนานมากที่สุดคือ นางภาพ รองลงมาคือ นางพอง

การสังสรรค์ สมาชิกในครอบครัวที่ชอบเที่ยวเตร่บ่อยที่สุด ก็คือ นางภาพชอบเที่ยวกับเพื่อนไปกินเหล้าตามร้านอาหาร หรือนานินหมู่บ้าน ชอบไปซื้อของตามร้าน ส่วนใหญ่ไปกับเพื่อนผู้หญิง

ครอบครัวเคยจัดให้มีพิธีทางไสยศาสตร์ คือ การสะเดาะเคราะห์ การมัดมือสู่ขวัญ เมื่อยามเจ็บป่วย หรือมีเคราะห์

พฤติกรรมการบริโภคและความเป็นอยู่ สภาพความเป็นอยู่ในบ้านสะอาดเรียบร้อย ห้องนอนรกรุงรังบ้าง เพราะเจ้าของห้องบอกว่าเป็นห้องส่วนตัวอยากทำอะไรให้สบาย ถ้าว่างๆ ก็จะเก็บของให้ดูเรียบร้อยสักครั้ง ห้องครัว ห้องน้ำสะอาดเรียบร้อย

พฤติกรรมการบริโภค อาหารส่วนใหญ่ปรุงขึ้นเองโดยซื้อวัตถุดิบจากตลาดมาทำเวลารับประทาน ต่างคนต่างรับประทาน ทั้งมือเช้า และกลางวัน เพราะต้องไปขายน้ำเงี้ยวที่ตลาด ส่วนมือเย็นก็จะมีโอกาสมารับประทานร่วมกัน

กิจกรรมแต่ละวันในครัวเรือนแต่ละคน นางพองจะตื่นขึ้นมาช่วยลูกสาวเตรียมของขาย และจะช่วยกันขายทั้ง 2 คน โดยนางกาบจะเข็นล้อไปส่งแม่แล้วกลับมาทำความสะอาดบ้าน ซักผ้า ทำอาหาร แล้วไปเปลี่ยนน้ำให้แม่กลับบ้านทานข้าว และทำธุระส่วนตัว ช่วงว่างทั้ง 2 คน ก็ช่วยกันขายของที่ตลาดด้วยกัน

ทักษะของผู้ปกครองครัวเกี่ยวกับบุตร

ผู้ให้ข้อมูลได้แก่นางพอง ซึ่งเป็นแม่ของนางกาบ และอยู่ในฐานะหัวหน้าของครอบครัว ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การเลี้ยงลูกในเยาว์วัยส่วนมาก นางพองจะเป็นผู้เลี้ยง เป็นผู้ที่คอยดูแล เมียนดี เมื่อเวลาคือหรือไม่เชื่อฟัง แม่จะรักน้องคนสุดท้ายและคามใจน้อง คนที่ถูกใช้ทรมานมากที่สุด ก็คือ นางกาบ เพราะ เป็นลูกผู้หญิงต้องช่วยแม่ทรมานและเลี้ยงน้อง ส่วนที่คนโตก็เอาแต่เล่น และเที่ยวกับเพื่อน ๆ ไม่ค่อยจะอยู่บ้าน คนที่เชื่อฟังพ่อแม่ ก็คือ ลูกสาว บ่อยครั้งที่พยายามหนีเที่ยวและมักจะถูกทำโทษเสมอในฐานะที่เป็นแม่ ขณะที่ลูกยังเล็กอยู่จะรักลูกผู้ชายมากกว่า เพราะคิดว่าเป็นผู้สืบสกุลแต่ต่อมาพอลูกโตขึ้น ปรากฏว่าลูกสาวเป็นลูกที่แม่รักมากที่สุด เพราะแม่สามารถได้พึ่งพิง ส่วนลูกผู้ชายมีแค่ทำให้อแม่ทุกข์ใจ

เมื่อลูกยังเล็กอยู่คาดหวังว่าอยากให้ลูก ๆ เรียนสูง ๆ ได้ทรมานเป็นข้าราชการ แต่ว่าทางครอบครัวมีปัญหา ครอบครัวแตกแยกและยากจน ลูก ๆ จึงไม่ได้เรียนสูงดังที่หวังไว้

ปัจจุบันคาดหวัง ผากผีฝากใช้กับลูกสาวคือ นางกาบ ซึ่งก็อาศัยอยู่ในบ้านเลี้ยงดู มารดาตลอด ที่บ้านไม่มีลูกคนใดไปทรมานนอกหมู่บ้าน ลูกที่เคยออกไปประกอบอาชีพนอกหมู่บ้านคือ นางกาบ และได้ส่งเงินมาให้แม่เสมอ ให้เข้าธนาคารส่วนหนึ่ง และเป็นค่าใช้จ่ายเลี้ยงดูลูกสาวของตน

นางกาบ เป็นคนสวย สูง ผิวขาว อวบ ในอดีตไม่สวย แต่หลังจากไปประกอบอาชีพค้าประเวณีมาทำให้ดูสวยงามมากขึ้น

ประสบการณ์ของการเข้าสู่อาชีพหญิงบริการพิเศษ

การที่นางกาบไปประกอบอาชีพค้าประเวณี เนื่องมาจากผิดหวังชีวิตครอบครัว ประกอบกับฐานะทางบ้านยากจน บิดาถูกยิงตายและยังทิ้งภาระหนี้สินไว้มาก และประกอบกับนางกาบ มีลูกสาว 1 คน จึงต้องเป็นภาระเลี้ยงดู จึงต้องการเงินจำนวนมากมาแก้ไข วิกฤตครอบครัว ด้วยสามีอุปสรรคกับผิชอบต่อครอบครัว จึงตัดสินใจเข้าสู่อาชีพขายบริการเอง

หลังจากที่ตัดสินใจไปประกอบอาชีพค้าประเวณีแล้ว ได้ติดต่อเพื่อนบ้านที่อยู่ทางกรุงเทพฯ คุยให้เพื่อนเป็นคนแนะนำให้กับเอเยนต์ ที่ทำการค้าผู้หญิง ครั้งแรกได้ไปเป็นหมอนวดก่อน และเมื่อทำงานได้สัก 3 เดือน เมื่อแขกเริ่มชวนไปเที่ยวข้างนอกด้วย โดยเสนอราคางามๆ จึงตัดสินใจออกไปกับแขก ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจึงค้าประเวณีด้วย และเมื่อได้เงินก็ส่งมาให้มารดาเพื่อเลี้ยงลูก และมีบางส่วนให้ฝากเข้าบัญชีของนางกาบ

เพื่อนานหมู่บ้านที่ไปประกอบอาชีพเดียวกัน มาจากบ้านเดียวกัน ในขณะนั้นมีทั้งหมด 3 คน และปัจจุบันได้แยกย้ายไปหมดแล้ว บางคนก็มีครอบครัว บางคนก็ไปต่างประเทศ เพื่อนที่ไปประกอบอาชีพนี้ ส่วนมากก็อยากได้เงิน จึงมาหาหากมีเงิน ถ้าความรู้มีงานอื่นทำ ก็จะไม่ประกอบอาชีพนี้แน่นอน

สำหรับ นางกาบ เริ่มเข้าประกอบอาชีพนี้เมื่อ พ.ศ. 2518 และเมื่อ พ.ศ. 2523 ก็ได้เลิกอาชีพนี้ เพราะลูกสาวโตแล้ว กลัวว่าลูกจะมีบมด้อย และเมื่อกลับมาบ้านก็ได้ประกอบอาชีพค้าขาย ได้ซื้อที่นาไว้เพื่อมีข้าวกิน และมีเงินบางส่วนที่เก็บไว้สำหรับใช้จ่ายเป็นเงินทุนและการศึกษาของลูก คิดว่าการประกอบอาชีพค้าประเวณีนี้ ชาวบ้านเขาคงรังเกียจเรา แต่ทำไมไม่แสดงออกให้เห็น ซึ่งก็พยายามทำตัวให้เหมือนกับชาวบ้าน เพื่อจะได้ไม่มีปัญหาเกิดขึ้นตามมา หลังจากกลับมาแล้ว เพื่อนที่เคยสนิทกันมาก่อนก็ห่างๆ ไป เนื่องจากอายุมากขึ้น ต่างคนก็มีครอบครัวมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ ส่วนการสนทนา ทักทายก็มีเหมือนเดิม พบกันที่ไหนก็ทักทายกันเนื่องจากเป็นคนในหมู่บ้านเดียวกัน สำหรับคนในหมู่บ้านที่มีไปประกอบอาชีพนี้ เนื่องจากปัญหาทางครอบครัว คือ พ่อ แม่ สามี หรือ ปัญหาชีวิต ตลอดจนต้องการเงินมาช่วยเหลือครอบครัว

คงที่กล่าวแล้วว่า ที่กลับมาอยู่บ้าน เพราะสงสารลูกสาว เนื่องจากโตมากแล้ว อายุได้ 10 ปี เกรงว่าจะมีแมค้อย ไม่อยากทำให้ชีวิตของลูกสาวเหมือนกับชีวิตของตนเอง อยากให้ลูกมีความอบอุ่นอย่างเพียงพอ และมีอนาคตที่ดี ไม่ต้องการไปประกอบอาชีพนี้อีก แต่ถ้าจะเป็นอย่างนี้ตนเองเห็นว่า ไปเป็นเมียน้อยคนที่มีฐานะดีกว่า ไม่ต้องการที่จะชักชวนเพื่อนฝูงหรือน้อง ๆ ไปประกอบอาชีพแบบนี้ เพราะปัจจุบันนี้เสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์มาก ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า การค้าประเวณีถ้าไปทำมาแล้วรักรวยก็คงจะไม่ใช่ไร แต่ก็เป็นธรรมดาที่จะถูกสังคมตราหน้าว่าเป็นผู้หญิงหากิน แต่ถ้าไม่ทำมาแล้วยากจนหรือไม่ได้เงิน ก็จะถูกสังคมซ้ำเติม ทำให้ชีวิตไม่มีความสุขได้ ส่วนคนในหมู่บ้านที่ไปประกอบอาชีพนี้แล้วรักรวย คือ อดีตแม่ของสามี คือ นางศรี ซึ่งแต่ก่อนฐานะยากจน ปัจจุบันฐานะดี ได้รับการยอมรับจากชาวบ้านและมีหน้ามีตาในหมู่บ้านมีที่ดินหลายไร่ มีรถโต มีรถบีคัพ มีเงินในธนาคารมากมาย

การไปประกอบอาชีพนี้ครั้งแรกแม้ก็เสียใจไม่อยากทำให้ไปสงสารลูก แต่เมื่อให้เหตุผลที่ดีแล้วแม่จึงยอมให้ไป จุดมุ่งหมายครั้งแรกที่ไปประกอบอาชีพนี้ ต้องการเงินมาใช้หนี้ให้พ่อและเอาเงินมาเป็นค่าเลี้ยงดูลูกสาวของตน จนถึงบัดนี้ หนี้สินของบิดาก็หมดไป และยังสามารถนำเงินมาปรับปรุงบ้าน ซ่อมที่นา และมีเงินทุนการศึกษาให้ลูกอีกก้อนหนึ่ง

ขณะที่ไปประกอบอาชีพนี้ได้ส่งเงินมาให้แม่ทุกเดือน ๆ ละประมาณ 5,000 บาท ได้บอกให้แม่นำเงินฝากเข้าบัญชีของตนเอง 3,000 บาท อีก 2,000 บาทให้แม่เก็บไว้ใช้ในครอบครัว ความเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพนี้ ความจริงก็ไม่อยากทำแต่เมื่อเจอปัญหาไม่รู้จะทำอย่างไร เรียนก็ค่าถ้าไม่รับหาเงินเขาก็ชู้จะฆ่าแม่และน้องชาย หรืออาจจับเป็นตัวประกัน เมื่อเหตุการณ์ถึงขั้นนี้ และคิดว่าตนเองก็ไม่ใช่นางบริสุทธิ์อะไร ก็ตัดสินใจไปเพราะคิดว่า คงไม่เหนือกว่าความสามารถของตนเอง งานอื่นถ้าจะทำได้อย่างมากก็แค่รับจ้างหรือเป็นคนใช้ตามบ้าน เพราะเรียนมาน้อย และเงินที่ได้ไม่พอกับค่าใช้จ่ายที่รออยู่ ก่อนไปประกอบอาชีพนี้แม้ก็คาดหวังว่าชีวิตครอบครัวของนางกาบ ก็คงพอจะช่วยเหลือครอบครัว

ของแม่ได้บ้าง แต่พอครอบครัวของนางกาบต้องแตกแยกกัน ความหวังนั้นก็หมดสิ้นและ ซึ่งต้องหาแนวทางในการแก้ปัญหาใหม่ พี่ชายของนางกาบก็ช่วยอะไรไม่ได้เพราะพี่ชายมีครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ แต่ทุกวันนี้แม่ก็ไม่ได้เสียใจอะไรกลับมีความสุขมากกว่าเดิมอีก ที่สามารถพ้นจากภาวะลำบากเหล่านั้นมาได้ด้วยดี

ความคิดของนางกาบ เธอบอกว่า อาจายที่บางคนไปเพราะว่าไม่ได้เงินจริงไปเพราะอยากได้เหมือนคนอื่น อยากมีเหมือนคนอื่น หญิงสาวพวกนี้ก็มีมาก ส่วนตัวของนางแล้ว ไปเพราะปัญหาของครอบครัวมากกว่า และได้เลิกอาชีพนี้แล้ว ถ้าต้องการได้เงินอีกก็คงกลับไปเพราะหน้าตาของตนเองก็จัดว่าเป็นคนสวย

กรณีที่ 2 าส (หมู่ที่ 10)

าส อายุ 21 ปี มีพี่น้อง 4 คน เป็นชาย 1 คน หญิง 3 คนโดยที่าสเป็นบุตรคนสุดท้อง สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ ฐานะทางครอบครัวปานกลาง ดั้งมีรายละเอียดของสมาชิกแต่ละคน ดังนี้

นายมูล อายุ 62 ปี เป็นหัวหน้าครอบครัว จบการศึกษาชั้น ป.4 นับถือศาสนาพุทธ ภูมิลำเนาเดิม อยู่ต่างอำเภอ ต่อมาออกจากบ้านเพื่อหางานทำ ครั้งแรกได้แต่งงานกับผู้หญิง หมู่ที่ 8 มีลูกด้วยกัน 1 คน แล้วเลิกกัน ปี 2505 มาทำงานรับเหมาร้างบ้านใน หมู่บ้านนี้ และรู้จักกับนางจัน ต่อมาได้แต่งงานและอยู่ที่บ้านของนางจัน มีบุตรด้วยกัน 4 คน ภายหลังประกอบอาชีพสามารถเก็บเงินซื้อที่นาได้ จำนวน 10 ไร่ ต่อมาปี 2533 ได้ขายที่นาแล้วนำเงินที่ได้ไปซื้อที่นา ที่อำเภออื่นอีก จำนวน 65.3 ไร่ โดยตั้งความหวังไว้ว่า ถ้าขายบ้านที่หมู่บ้านนี้ได้ก็จะไปสร้างบ้านอยู่ที่อำเภอที่ซื้อนาไว้ และจะให้ลูกทุกคนไปด้วย โดยแบ่งที่นาให้เท่ากันทุกคน แต่ทุกอย่างก็ไม่ได้เป็นไปตามที่วางแผนไว้ ปัจจุบันไม่ประกอบอาชีพเพราะที่นาขาดทุนพื้นที่รับจ้างทำโดยแบ่งข้าวให้ครึ่งหนึ่ง ได้ข้าวประมาณ 21,000 กก./ปี

บุคลิกภาพ เป็นคนอารมณ์ร้อน โมหะรุนแรง เวลาโกรธมักจะทะเลาะกับภรรยาและลูก ไม่ชอบเที่ยว สูบบุหรี่แต่ไม่ดื่มเหล้า

นางจัน ภรรยา อายุ 53 ปี ไม่ได้เรียนหนังสือ นับถือศาสนาพุทธ สมรสกับนายมูล อาชีพหลักคือ ทาปลา และหาของตามป่า เพื่อนำมาขาย เริ่มประกอบอาชีพนี้เมื่อปี 2533 เพราะที่นาอยู่ไกลไปทำไม่ได้ ก่อนที่ประกอบอาชีพนี้ เคยประกอบอาชีพรับจ้างทำพานทางด้าน การเกษตร และทำนา ทหารี่ จนมีฐานะดีขึ้น จึงได้หยุด

บุคคลิกภาพ เป็นคนเงียบ ไม่ค่อยพูด แต่งกายตามสบาย ไม่ชอบอยู่บ้านเลย ๆ ไม่ชอบเที่ยวเตร่ ไม่ดื่มเหล้า แต่สูบบุหรี่

นางเป้า บุตรสาว อายุ 28 ปี จบการศึกษา ชั้น ป.4 นับถือศาสนาพุทธ สมรส กับนายรวย มีจำนวนบุตร 2 คน อาชีพหลักปัจจุบันทำนาร่วมกับสามี รายได้ปีละประมาณ 25,000 บาท ปัจจุบันแยกครอบครัวอยู่กับสามีในหมู่บ้านเดียวกัน

นางรี บุตรสาว อายุ 26 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 นับถือศาสนาพุทธ สมรส กับนายอ่ำ มีจำนวนบุตร 2 คน ชาย 1 คน หญิง 1 คน สามีทำงานอยู่ที่ต่างอำเภอ โดยได้เบี้ยเลี้ยงวันละ 80 บาท สามีของนางรี จะพักค้างอยู่อำเภอที่ทำงาน จะกลับมา บ้านในช่วงวันหยุดเท่านั้น บุคคลิกภาพของนางรีเป็นคนเรียบร้อย ไม่ชอบแต่งตัว ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้า

นายสม บุตรชาย อายุ 24 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 นับถือศาสนาพุทธ ยังเป็น โสด อยู่ร่วมกับบิดามารดา มีอาชีพรับจ้างทำพานก่อสร้าง และรับจ้างทำพานทั่วไป บุคคลิกภาพชอบเที่ยวเตร่ ชอบสูบบุหรี่ ดื่มเหล้า

นางใส อายุ 21 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 นับถือศาสนาพุทธ สมรสกับนายรงค์ เป็นคนต่างจังหวัด มีบุตรด้วยกันจำนวน 1 คน ชื่อ ค.ณ.นันท์ ปัจจุบันเลี้ยงลูกอยู่กับบ้าน รับซื้อของเก่าและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร มักจะออกบ้านไปครั้งละประมาณ 5-10 วัน กลับมาแต่ละครั้งก็นำเงินมาให้นางใส ครอบครัวนี้ มีรถบีคัท 1 คัน ซื้อจากเงินกำไร จากการขายของก่อนที่จะมาแต่งงานกับนางใส บางครั้งกลับมา ก็จะเอาอะไรส่งมาให้ จำนวนมากมาย โดยบอกกับภรรยาว่าซื้อมาเพื่อนำมาขายต่อไป นางใสไม่สงสัยอะไร สามีไปทำงานกลับมาแต่ละครั้ง จะนำเงินมาให้ครั้งละ 5,000-10,000 บาท นางใส วางแผนไว้ว่าจะสร้างบ้านอยู่ต่างหาก แต่เมื่อเดือนมีนาคม 2534 ศัตรูมาที่บ้านแจ้ง

จับสามีข้อหาลักทรัพย์ เพราะถูกขัดทอจากเพื่อนที่ถูกจับก่อนหน้านี้ ตำรวจได้ยึดของกลาง มีรถปิคอัพ 2 คัน อะไหล่รถ และยึดสมุดธนาคารของนางใสด้วย ซึ่งนางเองไม่ทราบมาก่อนว่าสามีมียาเสพติดแบบนี้ จึงทำให้เสียใจมาก

โดยปกติ นางใส เป็นคนเรียบร้อย พูดค่อย ๆ ตัวเล็ก ๆ ไม่ชอบแต่งตัวชอบเที่ยวกับเพื่อนผู้หญิง ซื่อาย

การย้ายถิ่นของครอบครัว

เดิมครอบครัวนี้ก็อยู่ที่หมู่บ้านแห่งนี้ แต่ขณะนี้กำลังขายที่นาในหมู่บ้าน แล้วไปซื้อที่นาที่ต่างอำเภอ ถ้าหากขายที่บ้านได้เมื่อไหร่ก็จะย้ายออกไป

สภาพทาง เศรษฐกิจ

ลักษณะของบ้านเป็นแบบครึ่งตึกครึ่งไม้ สร้างมานานแล้วครั้งแรกเป็นไม้ชั้นเดียว ต่อมาก่อข้างล่าง เป็นปูนเพิ่มอีกชั้นหนึ่ง สิ่งอำนวยความสะดวกในบ้านมีทีวีสีขนาด 14 นิ้ว และวิทยุ 1 เครื่อง

นอกจากนี้ยังมีที่นา ที่มีเอกสารสิทธิเป็น นส.3 จำนวน 63 ไร่ และเป็นโฉนด 2.3 ไร่ ที่ดินทั้งหมดอยู่ที่ ต่างอำเภอ เพราะราคาถูกกว่าที่อยู่ปัจจุบัน ที่ดินนี้บางส่วน นางใสเป็นผู้หาเงินมาซื้อโดยใสเป็นชื่อของบิดา ปัจจุบันนี้ไม่มีภาระหนี้สินใด ๆ สำหรับมรดกตกทอดได้แก่ที่นาที่แบ่งให้กับลูกทุกคนขณะนี้ยังไม่ได้โอนให้

สมาชิกส่วนใหญ่ในครอบครัวเห็นว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวตนเองมีฐานะปานกลาง บ้านที่เห็นว่ารวยและดีกว่าตนคือ บ้านของอดีตผู้ใหญ่บ้าน เพราะเขามีมรดกตกทอดมาก สมาชิกในครอบครัวไม่มีใครที่มีตำแหน่งทางสังคม

ความผูกพันกับชุมชน

โดยส่วนรวมแล้วสมาชิกในครอบครัวได้เข้ากิจกรรมที่จัดตั้งในชุมชนบ่อย ทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน บางงานก็ไปด้วยความสมัครใจ เช่น งานศพ งานบุญของวัด และ

งานของหมู่บ้าน แต่ถ้าเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นแต่ละหลังคาเรือน ต้องให้เจ้าของบ้านเชิญก่อน แล้วก็จะไป การจัดงานที่บ้านมีงานแต่งงานของลูกสาว 3 คน ก็ต้องบอกกล่าวเพื่อนบ้าน ให้มาร่วมกิจกรรมเพราะจัดแบบง่าย ๆ ไม่ได้จัดใหญ่โตอะไร ที่บ้านไม่เคยมีการตั้งวง สนทนากับเพื่อนบ้าน มีแต่ลูกชายที่ชวนเพื่อนมาเล่นที่บ้านเท่านั้น และสมาชิกในบ้านก็ไป เยี่ยมเยือนเพื่อนบ้านบ้างแต่ไม่บ่อยนัก

ขนบธรรมเนียมประเพณี

โดยส่วนรวมสมาชิกในครอบครัวมีการปฏิบัติตามประเพณี และความเชื่อทางศาสนา เฉพาะช่วงเข้าพรรษาทุกวันพระ ออกพรรษาก็ไม่ค่อยจะทำบุญอะไร ความเชื่อของสมาชิก โดยส่วนรวมของครอบครัวกับการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกตัญญูทวดเวที่ต่อบุพการี คือ ลูก ๆ ก็จะทำพิธีรดน้ำตักหัวพ่อแม่ และคนแก่คนแก่ที่นับถือ

การแต่งตัวของสมาชิกในครอบครัว ทุกคนแต่งตัวตามฐานะของตน แต่งแบบเรียบ ๆ ความทันสมัย แต่ถ้าออกไปข้างนอกก็จะแต่งตัวให้ดูดีขึ้น การสนทนาการ ลูกชายชื่อ นายสม จะเป็นผู้ชอบเที่ยวมากกว่าคนอื่นในครอบครัว ครอบครัวนี้เคยจัดให้มีพิธีทางไสยศาสตร์ คือ การสะเดาะเคราะห์ ซึ่งจะทำทุกปีทำพร้อมทั้งหมู่บ้านในช่วง เดือนเมษายน

พฤติกรรมการบริโภคและความเป็นอยู่

สภาพความเป็นอยู่ภายในบ้าน การจัดบ้านเรือนภายในบ้านสะอาดพอสมควร แต่ยังไม่ค่อยเป็นระเบียบ แต่บริเวณบ้านสะอาดเรียบร้อย ห้องน้ำห้องส้วม สะอาดพอสมควร ห้องนอนอยู่ชั้นบนของบ้าน เวลารับประทานอาหารจะทานที่ชั้นล่างของบ้าน การประกอบอาหารส่วนมากก็จะซื้อวัตถุดิบแล้วมาปรุงอาหารเอง และทุกคนทานร่วมกัน กิจกรรมแต่ละวันของสมาชิกแต่ละคน พ่อแม่ก็จะออกไปหาของป่าหรือหาปลา ลูกชายก็จะไปเที่ยวหรือรับจ้างทำพาน นางสาวจะเลี้ยงลูกอยู่กับบ้าน

ทัศนคติของผู้ปกครองเกี่ยวกับบุตร

ผู้ให้ข้อมูลได้แก่นายมูล ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว ซึ่งมีทัศนคติ ดังนี้
 การเลี้ยงดูลูก บิดาจะเป็นคนเข้มงวดต่อลูกมาก หากลูกไม่ดีก็จะเมียนตี แต่มารดาไม่เคยตีลูกจะตามใจลูกเป็นส่วนใหญ่ที่กรุงเทพฯ จะเป็นลูกสาวลูกสาวคนโตและคนรอง จะถูกใช้งานมาก เพราะเป็นที่คนโต และจะรักลูกชายมาก เพราะมีลูกชายคนเดียว บุตรสาวจะเชื่อฟังพ่อแม่มากที่สุด

ในฐานะที่เป็นพ่อแม่ คิดว่ารักลูกชายมากที่สุด เพราะเป็นผู้สืบสกุล ความรู้สึกที่มี ลูกสาวและลูกชายก็ดีเพราะมีพร้อมทั้งสองเพศ ผู้หญิงก็ช่วยงานบ้านได้ ลูกชายก็จะได้ช่วย ทาพานหนัก ๆ ที่ผู้หญิงทำไม่ได้

เมื่อลูกยังเล็ก ๆ อยู่ ก็อยากให้ลูกเรียนสูง ๆ และจบออกมารับราชการ แต่ฐานะ ทางครอบครัวก็ยากจนลูก ๆ คงรู้จึงไม่อยากเรียน ความจริงทุกคนในครอบครัวก็อยากให้ นายสมได้เรียนสูง ๆ แต่นายสมก็ไม่อยากเรียนเอง

คาดหวังไว้ว่าจะฝากผีฝากไข้กับลูกชาย คือนายสม ถ้าหากมีภรรยาก็จะให้เขามา อยู่ด้วยกับพ่อแม่ ปัจจุบันไม่มีลูกคนไหนออกไปทำงานนอกหมู่บ้านทุกคนอยู่ในหมู่บ้าน

ประสบการณ์ของการเข้าสู่อาชีพหญิงบริการพิเศษ

หลังจากที่สำเร็จจบชั้น ป.6 ช่วงนั้นฐานะทางครอบครัวมีภาระหนี้สินมาก ครอบครัว ยากจนจึงเกิดความสงสารบิดาที่ต้องทำงานหนัก มักมีอาการงุนเจียวบ่อย ท้าให้นางใส ไม่สบายใจ พ่อดีเพื่อนานหมู่บ้านที่ไปประกอบอาชีพค้าประเวณีอยู่กรุงเทพฯ มาเที่ยวบ้าน ใสจึงได้ไปคุยกับเพื่อน และเพื่อนก็ชักชวนให้ไปด้วย ใสจึงหนีพ่อแม่ โดยเขียนจดหมายทิ้ง ไว้ว่าไปทำงานกับเพื่อนไปเป็นหญิงบริการที่กรุงเทพฯ โดยไปทำงานในลักษณะนางทาง ทรศัพท์ ครั้งแรกได้เงินมากบ้างน้อยบ้างไม่แน่นอน แล้วแต่แขกจะให้และจะโดนแม่เล่าจะ หัก 50 % ทำงานอยู่ที่กรุงเทพฯ ได้ 1 ปีกว่า จึงกลับมาบ้าน นำเงินมาให้พ่อไปชำระหนี้ และซื้อที่ดินทำกิน อยู่ที่บ้านได้ 2 เดือนก็กลับไปประกอบอาชีพอีก เพราะอยากได้เงินมาก ๆ มาให้พ่อ อีกส่วนเก็บไว้สำหรับตนเอง คราวนี้ไปเป็นหญิงบริการที่จังหวัดสงขลา อำเภอ

หากใหญ่ ไปพร้อมกับเพื่อนหมู่บ้านเดียวกัน การทำทานแบบเดียวกับกรุงเทพฯ แต่เงินคิดว่า
 มักจะไปทำทานตามโรงแรมต่าง ๆ อยู่ที่หากใหญ่ ทำได้บีกว่าจึงกลับบ้านนำเงินมาให้พ่ออีก
 รวมเงินที่ไปประกอบอาชีพมาทั้งหมดประมาณ 150,000 บาท เงินที่นำมาซื้อที่ดินได้
 12 ไร่ และนำไปขั้ระหนึ่งให้พ่ออีกส่วน อีกส่วนนำเงินฝากธนาคาร 10,000 บาท ต่อมา
 นำเงินจำนวนนี้ไปเรียนเสริมสวยที่ร้านในตัวอำเภอ แต่เรียนไม่จบเพราะไม่ชอบ ต่อมาพบกับ
 นายรงค์ ซึ่งเป็นคนต่างจังหวัด มีอาชีพรับจ้าง เคยมีภรรยาและลูกมาแล้ว แต่บอกกับใส
 ว่าได้เลิกกับภรรยาคนเดิมแล้ว ใสจึงตัดสินใจแต่งงานด้วย ใสได้เล่าประวัติของตนเอง
 ให้สามีทราบ ส่วนประวัติสามีตนเองไม่ทราบ สามีมักจะหายจากบ้านไปประมาณ ครั้งละ
 7-10 วัน พอกลับมาครั้งหนึ่งก็จะเอาเงินมาให้ครั้งละประมาณ 5,000-10,000 บาท
 ใสเคยถามว่าเอามาจากไหนได้รับคำตอบว่ารับซื้อของไปขาย ใสมีลูกสาว 1 คน กับสามี
 คนนี้ แต่เมื่อเดือนมีนาคม 2534 ตำรวจได้มาที่บ้านและจับสามี ในข้อหาลักทรัพย์ ตำรวจ
 ได้แจ้งให้ใสทราบว่า สามีชอบลักขโมย รถจักรยานยนต์ รถยนต์ ความจังหวัดต่าง ๆ
 วันที่ตำรวจมา สามีอยู่บ้านพอดี กำลังวางแผนขายรถบีคอปสี่ล้อ 1 คัน กับคนในหมู่บ้าน
 แต่ถูกตำรวจจับเสียก่อน ตำรวจยึดรถ อะไหล่รถที่อยู่ที่บ้านและสมุดธนาคารของใสไปด้วย
 ทำให้ใสเสียใจมาก ก่อนที่สามีจะถูกจับไปได้พูดกับใสว่าขอให้คอยเขาออกจากคุกมา ใส
 ร้องไห้เสียใจมากเพราะสงสารลูกสาว

ใสคิดว่าบางทีอาจจะกลับไปประกอบอาชีพหัตถ์บริการอีก เพราะสงสารลูกไม่มีเงิน
 เลี้ยงลูก เงินในธนาคารก็ถูกยึดหมดไม่รู้ว่าจะมายึดเอาอะไรอีก ไม่รู้ว่าจะทำเงิน
 ไรด้วยวิธีไหนมาเลี้ยงลูก

ใสบอกว่ามีเพื่อนที่ประกอบอาชีพเดียวกันในหมู่บ้านเดียวกันมากมาย จำนวนประมาณ
 50 คน ก่อนที่ใสครั้งแรกเคยคุยกับเพื่อนที่ใสแต่ไม่เคยถามเพื่อนถึงเรื่องบิสิข้อย ถาม
 เพียงแต่ว่าต้องทำอะไรบ้างเท่านั้น โดยเพื่อนบอกว่าจะมีแซร์ไบบ และต้องทำตามที่
 เขาอยากทำให้หาเรื่องราคาเขาจะตกลงกับแม่แล้วเอง ถ้าบริการดีเขาก็จะให้ค่าทิบแก่เรา
 ใสเริ่มประกอบอาชีพนี้เมื่อ พ.ศ. 2529 และเลิกเมื่อ พ.ศ. 2532 ใสคิดว่าคนในหมู่บ้าน
 คงจะไม่รังเกียจอาชีพนี้เพราะว่าเกือบทุกหลังคาเรือนที่มีลูกสาวแล้วไปประกอบอาชีพนี้ จึง

ไม่มีใครว่าใคร นอกจากจะคุยว่าใครได้เงินมากกว่ากัน

หลังจากกลับมาแล้วก็ยังมีเพื่อนรุ่นเดียวกันน้อยลง เพราะต่างคนต่างก็มีครอบครัว ไม่มีเวลาให้กันและกัน คิดว่ายังมีเพื่อนอีกจำนวนมากที่ต้องการประกอบอาชีพนี้ โศกนาฏให้เหตุผลว่ามันได้เงินง่ายและได้มาก ๆ จะทำให้ตนเองมีเงินมากพอที่จะแต่งตัว และช่วยเหลือพ่อแม่ได้

เหตุที่กลับมาบ้านเพราะคิดว่ามีเงินพอแล้วจึงกลับมาบ้าน ความจริงก็ไม่อยากทำ เพราะมันเป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่ายมาก ประกอบกับช่วงที่กลับมาก็เป็นโรคซิฟิลล์ด้วย ต้องมาพักรักษาตัวที่บ้านเป็นเดือน

สิ่งที่มันใจว่าตนเองสามารถกลับไปประกอบอาชีพนี้อีก เพราะหน้าตาที่ยังดีและอายุยังน้อย ประกอบกับเคยทำมาแล้ว และเมื่อกลับมาแล้วไม่เคยชวนเพื่อนให้ไปทำงาน เหมือนกับคนอื่นเลย การที่ไปประกอบอาชีพนี้ นางใสบอกว่า ก็ไม่อยากทำเพราะมันเป็นสิ่งไม่ดี เพราะมันจะติดตัวตลอด อาจทำให้ลูกมีปมคือขี้ใจ แต่ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะไม่สามารถเลือกอาชีพได้ เรียนมาก็น้อย

ใส บอกว่ามีเพื่อนหลายคนทำไปแล้วฐานะดีขึ้นสามารถช่วยให้พ่อแม่ซื้อที่นาได้มากมาย ในความรู้สึกของพ่อแม่ครั้งแรกพ่อแม่ก็เสียใจ ที่ไปประกอบอาชีพนี้ แต่พอได้เงินมาก็ไม่ว่าอะไรพอขอกลับไปอีกก็ให้ไปเพราะเคยทำมาแล้ว

ความตั้งใจครั้งแรกที่หาเงินมาต้องการให้เงินมาชำระหนี้ให้พ่อก็ทำจนสำเร็จ และยังมีเงินเหลือซื้อที่ดินเก็บไว้อีก สำหรับเงินที่ส่งมาให้พ่อแม่ก็นั้นส่งมาเดือนละ 3,000 บาท บางเดือนก็ 5,000 บาท ให้พ่อไปใช้หนี้ และที่เหลือเก็บไว้แล้วแต่พ่อจะทำอะไร สำหรับความเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพนี้ ทำแล้วมีทั้งความสบายใจ และไม่สบายใจ ที่สบายใจเพราะทำให้พ่อแม่มีความสุข ที่ไม่สบายใจเพราะอายุเพื่อนบ้าน

กอนต์ตัดสินใจเข้าสู่อาชีพนี้ เคยประกอบอาชีพเป็นลูกจ้าง เขาแล้วแต่ทำงานเหนื่อยเงินเดือนก็ได้ก็น้อย ไม่พอค่าใช้จ่าย พ่อแม่คาดหวังว่าจะให้ใส ได้สามีที่ดีช่วยกันประกอบอาชีพและต้องการให้เรียนเสริมสวยหรือตัดเสื้อผ้า แต่นางใสไม่ชอบจึงไม่บังคับให้ทำ

กรณีที่ 3 ณ (หมู่ที่ 14)

ณ อายุ 20 ปี เป็นบุตรคนที่ 2 ในจำนวนพี่น้อง 3 คน เป็นหญิง 2 คน ชาย 1 คน ที่สาวได้มีครอบครัวไปแล้ว เหลือแต่ณและน้องชายที่ยังไม่ได้แต่งงาน สมาชิกในบ้านมีสัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธทุกคน อาชีพหลักของครอบครัวคือ ทาสวน มีรายได้ 2,000 บาทต่อเดือน

บ้านเดิมของณ อยู่หมู่ที่ 8 อาชีพเดิมคือการทอผ้า ในช่วงนั้นฐานะของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ต่อมาพ่อเสียชีวิตประกอบกับไม่มีที่ทำงาน แม่จึงแต่งงานใหม่และอพยพมาซื้อที่ทำงานในหมู่บ้านแห่งนี้ โดยให้เงินพี่สาวที่ให้แม่มา 10,000 บาท ขณะที่มาอยู่หมู่บ้านแห่งนี้ ณ เองเพิ่งอายุได้ 9 ขวบเท่านั้น

ปัจจุบันครอบครัวของณมีบ้านเป็นของตนเอง เป็นบ้าน 2 ชั้น ชั้นล่างก่อด้วยอิฐ ส่วนชั้นบนเป็นไม้ ที่บ้านมีโทรทัศน์ วิทยุ โทรทัศน์ ตู้เย็น บิมน้ำ พัดลม เตาหุงต้ม และรถจักรยานยนต์ โดยสิ่งเหล่านี้ ณ เป็นผู้หาเงินซื้อให้รวมทั้งการสร้างบ้านด้วย

ครอบครัว ณ มีที่ดิน 20 ไร่ แต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ มีเงินฝากธนาคารก้อนหนึ่ง สร้อยคอทองคำหนัก 3 บาท สร้อยข้อมือหนัก 2 บาท แหวนทองคำหนัก 1 บาท ตอนนี้อายุ 20 ปี รู้สึกของสมาชิกในบ้านรู้สึกว่ารฐานะของครอบครัวอยู่ในระดับดีกว่าเดิม

ทางบ้านจะให้ความเคารพนับถือญาติทุกคน แม่ของณ มีตำแหน่งเป็นกรรมการหมู่บ้าน

ความผูกพันกับชุมชน

โดยมากครอบครัวของณ มักจะเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในชุมชนทุกครั้ง โดยไม่เลือกที่จะเป็นงานอะไร สำหรับที่บ้านนั้นเคยมีการจัดงานบวชน้องชาย และทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ทุกคนในหมู่บ้านมาช่วยงานกันมากโดยไม่ต้องเชิญ จะมีก็เฉพาะแขกผู้ใหญ่ เช่น ครู หรือ พ่อหลวงเท่านั้นที่เชิญมาตั้งแต่ ณ กลับมาอยู่บ้านมีการตั้งวงสนทนา หรือดื่มสุรากับเพื่อนบ้านเกือบทุกวัน

ชนบทธรรมเนียมประเพณี

ที่บ้านจะให้ความสำคัญกับวันสำคัญทางศาสนา ซึ่งจะต้องปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้ง และงานหนึ่งที่จะขาดไม่ได้คือ งานสงกรานต์ ที่ต้องมีการรดน้ำดำหัวทุกปี ณี จะต้องกลับมาบ้านทุกปีในช่วงนี้ และทุกครั้งทีกลับมาจะต้องมีของมาฝากแม่และน้องเสมอในช่วงที่ประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษก็ส่งเงินมาที่บ้านเป็นประจำ ที่บ้านยังมีความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์ จะเห็นได้จากการจัดให้มีการเลี้ยงผี สะเดาะเคราะห์

ทุกคนในครอบครัวของ ณี มักจะแต่งกายดีกว่าเพื่อนบ้าน ส่วนใหญ่มีเครื่องประดับ และ ณี เองมักจะแต่งตัวเก่ง ชอบชวนเพื่อนไปดื่มสุราที่บ้านบ่อยครั้ง ในป็นนี้ ณี มีโครงการที่จะแต่งงาน

พฤติกรรมการบริโภค

สภาพบ้านเป็นสัดส่วน สะอาด ถูกสุขลักษณะ มีการรับประทานอาหารร่วมกัน โดยซื้อวัตถุดิบ ผักจากในสวนหรือจากเพื่อนบ้านนำมาปรุงรับประทาน กิจกรรมในแต่ละวัน พ่อจะทำงาน ลูกสาวคนโตอยู่กรุงเทพฯ ณี ก็ตั้งใจเรียนเสริมสวยและทดลองเลี้ยงไก่ น้องชายรับจ้างทั่วไป ส่วนแม่ก็ทำงานบ้านต่าง ๆ เมื่อกถึงฤดูกาลทำนาทุกคนจะช่วยกันทำ

ทัศนะของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตร

ผู้ให้ข้อมูลคือ นางพา เป็นมารดา ซึ่งเป็นผู้ปกครอง โดยมียายละเอียดดังนี้
คุณและลูกอย่างเข้มงวด มีการดุว่ากล่าวบ่อยครั้ง ลูกชายโดนดุด่ามากที่สุดส่วนมากจะเป็นเรื่องการเที่ยวเตร่ ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ส่วน ณี จะถูกใช้งานมากที่สุดและเชื่อฟังพ่อแม่มาก ผู้ให้สัมภาษณ์รู้สึกว่ารักลูกเท่ากันทุกคน เคยวางแผนว่าเมื่อลูกโตขึ้นจะให้ช่วยพ่อแม่ทำนา ทำสวน และคาดหวังว่าจะฝากเงินฝากใช้กับ ณี ปัจจุบันมีลูกไปทำงานนอกบ้าน 1 คน คือ นางทอง มีสามีทำการค้าขายอยู่ที่ กทม. ได้ส่งเงินมาให้ใช้จ่ายในครอบครัวทุกเดือน

ดิ เองก็เป็นผู้ช่วยเหลือด้านเงินทองกับครอบครัวส่วนใหญ่นัก ลูกสาวทั้งสองไปประกอบอาชีพนี้ เมื่อ พ.ศ. 2531 แต่ลูกสาวคนโตทำงานได้ไม่ถึงเดือนก็ได้มีสามีและเลิกอาชีพนี้ ส่วนดิ ได้ทำอาชีพนี้ต่อมาอีก 1 ปี ตนเองนั้นไม่เคยรู้เรื่องการไปประกอบอาชีพนี้มาก่อน เนื่องจากญาติที่ไปประกอบอาชีพนี้ เล่าเพียงว่าไปทำงานที่โรงงาน มีความรู้สึกเฉย ๆ กับผู้ไปประกอบอาชีพนี้ แต่เมื่อลูกสาวได้ไปทำงานมีความเป็นห่วงกลัวได้รับความลำบากตนเองไม่อยากจะให้ลูกสาวทำงานนี้ แต่ลูกสาวได้ตัดสินใจทำงานนี้เองตนเองไม่สามารถห้ามปรามได้ แต่เมื่อทำงานนี้แล้วก็ทำให้มีฐานะของครอบครัวดีขึ้นมาก สามารถปลูกสร้างบ้านใหม่ได้ มีเครื่องอำนวยความสะดวกครบครัน มีเงินใช้จ่ายไม่ขัดสน การเข้าสู่อาชีพของลูกสาวนั้นตนเองไม่ทราบมาก่อน ลูกสาวเพียงแต่บอกว่าไปทำงานรับจ้างอยู่กับน้ำ ลูกสาวคนที่สองได้เลิกประกอบอาชีพนี้ 2 ปีแล้ว และกำลังเรียนเสริมสวย ทดลองทำพาร์มเลี้ยงไก่ ประมาณเดือนหน้าก็จะแต่งงาน กับญาติคนหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้ที่ตนเห็นว่าเป็นคนดี และให้ช่วยกันทำพาร์มเลี้ยงไก่ ญาติคนนี้เป็นคนหมูที่ 8 ตอนที่ลูกสาวไปทำงานชาวบ้านเคยนิพนธ์ว่าลูกสาวไปเป็นโสเภณีหาเงินเลี้ยงผู้ชาย ตนเองได้ยินแล้วรู้สึกไม่สบายใจมีความละอายใจ ลูกสาวของตนเคยเขียนจดหมายมาถามความเป็นอยู่ทางบ้าน แต่ไม่เคยเล่าถึงความเป็นอยู่ของตนเอง ซึ่งแม้ก็ห่วงแต่ก็เบาใจบ้าง เพราะลูกสาวของตนอยู่กับน้ำสาวแท้ ๆ ที่ทางครอบครัวให้ความไว้วางใจมาก เมื่อลูกสาวมาเยี่ยมบ้าน ก็มีเพื่อนฝูงของลูก ญาติพี่น้องที่รู้ข่าวก็มาเยี่ยมไม่มีครั้งเกียจ ลูกสาวจะแต่งตัวดีขึ้น ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยและรู้สึกว่าพูดจาเปลี่ยนแปลงจากเดิม ก่อนที่จะไปประกอบอาชีพนี้บุตรสาวไม่เคยเสียตัวมาก่อน ขณะนี้ลูกสาวคนโตก็แต่งงานแล้ว สามีของเขาก็ทราบว่าเคยทำงานนี้มา และลูกสาวคนที่สองก็จะแต่งงานเดือนหน้า โดยที่แฟนของลูกสาวก็ทราบว่า เคยทำงานบริการนี้มาก่อน ตนเองคิดว่า การประกอบอาชีพนี้ของบุตรสาวไม่เป็นปัญหาของครอบครัวและสังคมแต่อย่างใด

ประสบการณ์การเข้าสู่อาชีพพนักงานพิเศษ

ดิฉันได้เริ่มเข้าสู่อาชีพพนักงานพิเศษเมื่อ พ.ศ. 2531

โดยตอนแรกไปอยู่กับนางสาวชื่อ นวล เพื่อจะไปเรียนตัดเย็บและรับจ้างทำพาน
 ร้านอาหาร ไม่รู้มาก่อนว่ามีการประกอบอาชีพนี้ในสถานที่ที่ตนไปอยู่ ต่อมาตนเองได้
 ถูกแขกที่มาเที่ยวร้านอาหารวางยาสลบ และถูกข่มขืน หลังจากนั้น จึงได้ตัดสินใจเข้า
 สู่อาชีพโดยมีความคิดว่าได้เสียความบริสุทธิ์ไปแล้ว หวังที่จะแต่งงานกับผู้ชายดี ๆ คง
 จะยาก เมื่อเสียตัวแล้วและ เข้าสู่อาชีพนี้ก็อยากจะทำให้ชีวิตของตนเองดีขึ้นให้คุ้มค่า
 กับสิ่งที่สูญเสียไป ประกอบกับได้รับคำแนะนำจากนางสาวและเพื่อน ๆ ว่าไปไหน ๆ
 ก็เสียตัวไปแล้ว ควรจะหางานหาเงินส่งไปให้พ่อแม่ใช้เป็นการตอบแทนบุญคุณจะมีส่วน
 ช่วยเหลือฐานะทางบ้านดีขึ้น ในการประกอบอาชีพนี้มีเพื่อนที่มาจากตำบลเดียวกัน 7 คน
 ส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้าน หมู่ที่ 8 ไม่มีเพื่อนที่มาจากหมู่บ้านเดียวกันเลย ส่วนใหญ่จะเป็น
 เครือญาติกัน ตนเองได้เลิกประกอบอาชีพนี้ ประมาณ 2 ปีมาแล้ว โดยได้วางแผนที่จะ
 ประกอบอาชีพเป็นช่างเสริมสวยและจะแต่งงานในเดือนหน้า ตนเองกับสามีจะตั้ง
 ฟาร์มเลี้ยงไก่ เพื่อนที่อยู่ด้วยกันตอนนี้ก็เลิกกันหมดกลับมาอยู่บ้าน แต่ละคนก็มีฐานะดีขึ้น
 ตนเองเลือกกลับมาอยู่บ้านก็มีเพื่อนไปมาหาสู่เหมือนเดิม ไม่มีใครรังเกียจ แต่ตนคิดว่า
 อาชีพนี้สังคมไม่ยอมรับ คนโดยทั่วไปจะรังเกียจซึ่งตนเห็นว่า คนที่ตกอยู่ในสภาพของ
 ตนเอง คนที่ยากจนเท่านั้นจึงจะ เข้าใจ มีบางคนอยากไปทำงานอาชีพนี้ขอให้ตนแนะนำ
 เพราะอยากให้มีฐานะดีขึ้น ตนก็ได้เคยบอกวางานนี้เป็นงานลำบากมากต้องฝืนใจตัวเอง
 แต่เมื่อตั้งใจจะทำก็ต้องทำให้ดีที่สุดคงหวังผลประโยชน์ให้มากที่สุด แต่ใจจริงแล้วไม่อยาก
 ให้อาชีพแบบนี้เลย พ่อแม่ของตนก็ไม่เห็นด้วย แต่ตนได้ตัดสินใจเอง และก็คิดว่า
 การทำงานอาชีพนี้ของตนบรรลุผลมากแล้ว ได้ส่งเงินมาให้ครอบครัวเสมอครั้งละ
 ประมาณ 1,000-5,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว และปลูกบ้านให้พ่อแม่
 ได้ตามจุดมุ่งหมาย จากการทำประกอบอาชีพนี้และตนเองไม่กลับไปประกอบอาชีพนี้อีกแล้ว
 เพราะกลัวโรคเอดส์ และ จะแต่งงานมีครอบครัวมีความคิดเห็นด้วยกับการที่มีคนกล่าวว่า
 ผู้หญิงไปขายบริการทางเพศบางคนไม่ได้ยากจน เช่น เคยเห็นผู้หญิงที่มีฐานะดีพอควร

มีการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. แต่ไปขายตัวเพราะต้องการรายได้ดี หาเงินง่าย ต้องการยกระดับตนเองให้สูงขึ้น มีเงินใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย

3. คราวเรือนที่ไม่ไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ

กรณีที่ 1 จันท์ (หมู่ 10)

จันท์ อายุ 24 เป็นบุตรสาวคนเดียวของพ่อแม่ มีสัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ อาชีพหลักคือรับจ้าง สมาชิกในครอบครัวมีประวัติ ดังนี้

1. นายสิทธิ์ อายุ 44 ปี จบการศึกษา ป. 4 นับถือศาสนาพุทธ ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ต่างจังหวัด มีอาชีพหาแร่ และรับจ้างร่อนแร่ สมรสกับนางบัว ไม่มีบุตรด้วยกัน ต่อมาย้ายไปอยู่ที่จังหวัดนครพนม เพื่อประกอบอาชีพรับจ้างร่อนแร่ ปี 2534 เดือนมกราคม ได้ย้ายมาอยู่ที่หมู่บ้านแห่งนี้

2. นางบัว อายุ 44 ปี จบการศึกษา ชั้น ป.4 เดิมได้สมรสกับนายขุน มีบุตรสาว 1 คนคือจันท์ ต่อมาได้หย่าขาดจากนายขุน เนื่องจากนายขุนเจ้าชู้ และมีภรรยาใหม่ เมื่อนางบัวเลิกกับสามีก็นำลูกสาวไปอยู่กับแม่ของตนเองที่บ้านหมู่ 8 ต่อมา ได้สมรสกับนายสิทธิ์ และไปอยู่ด้วยกันที่ จ.นครพนม โดยทิ้งลูกสาวไว้กับยาย และย้ายมาเมื่อต้นปี 2534 พร้อมกับสามีใหม่

3. น.ส.จันท์ อายุ 24 ปี ตอนเล็กอาศัยอยู่กับยาย อายุ 72 ปี พร้อมกับญาติอีกจำนวน 8 คน ต่อมาได้แยกครอบครัวออกไป 6 คน เหลือ 2 คน จันท์มีน้ำสาวที่เคยทำงานอยู่กรุงเทพฯ แต่งงานกับนายเล็ก ซึ่งเป็นคนกรุงเทพฯ สามีของน้ำเข้าหุ้กับคนกรุงเทพฯ เป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี โดยนายเล็ก และนางบัว จะเป็นผู้นำสาวจากทางเชียงรายไปกรุงเทพฯ แต่คนในหมู่บ้านนี้ น้ำสาวไม่ต้องการเอาไป เพราะมีปัญหาการปกครอง คือถ้าเด็กไม่ทำตามกฎของที่ทำงานแล้ว ไม่ถูกดุก็จะหาว่าลาเอียง แต่ถ้าดุเด็กก็โกรธว่าเป็นคนบ้านเดียวกัน น้ำสาวเคยช่วยเหลือซึ่งเป็นคนบ้านเดียวกันหนีออกจากที่งานที่อื่น ถ้าเด็กต้องการจะทำงานต่อก็ให้ทำงานกับนาง แต่ถ้าเด็กหนีกลับก็ไม่ว่าอะไร ดังนั้นน้ำสาวจะไม่เอาเด็กที่บ้านไป แต่จะรับเด็กต่างบ้านและคอยห้ามไม่ให้จันท์ไป เพราะไม่ต้องการให้หลานสาวเห็นที่ทำงานของตน มีครั้งหนึ่งจันท์ไปเยี่ยมน้ำสาวที่กรุงเทพฯ และมีเพื่อนที่ทำงานดังกล่าวซึ่งเป็นโรงน้ำชาพาจันท์ไปดู พอน้ำสาวรู้จักคุณค่าเพื่อนของจันท์ โดยให้เหตุผลว่า กลัวจันท์ใจแตกแล้วคิดอยากจะทำบ้าง โดยปกติจันท์เป็นผู้เลี้ยงดูยาย แต่แม่จะส่งเงินมาให้บ้าง เมื่อ พ.ศ. 2530 จันท์ได้ไปเรียนเสริมสวย

อยู่ที่ในตัวอำเภอ เสียค่าเล่าเรียน 2,500 บาท โดยได้เงินมาจากแม่และยาย เมื่อเรียนจบ ก็เป็นช่างเสริมสวยที่ร้านเสริมสวยในตัวอำเภอ ได้ค่าจ้างเดือนละ 1,300 บาท กลับบ้านคอนงาน เล็กก็รับทานที่บ้าน โดยปกติจันทร์เป็นคนเรียบร้อย แต่งตัวตามอัธยาศัย ไม่ชอบเที่ยวเตร่ เพราะ ยายคอยควบคุม เวลากลับบ้านต้องให้ตรงเวลา เวลาจะไปเที่ยวที่ไหนต้องขออนุญาตยายก่อน ต่อมา พ่อเลี้ยงกับแม่ได้มาอยู่ที่หมู่บ้านนี้ และสร้างบ้านใหม่ โดยใช้เงินจากจันทร์ที่ขายที่สวนมาสร้างบ้าน และอีกส่วนหนึ่งแม่ช่วยออกโดยยืมชื่อของจันทร์เป็นเจ้าของบ้าน พ่อเลี้ยงของจันทร์ชอบดื่มเหล้า ชอบสนุกสนาน มีอารมณ์ก้าวร้าว เวลาดื่มเหล้าแล้วมักจะทะเลาะกับแม่ ปัจจุบันเมื่ออาทิตย์รับจ้าง ทัวไป ส่วนแม่เป็นคนใจเย็น ๆ ไม่ชอบแต่งตัว ไม่ดื่มเหล้า

การย้ายถิ่นของครอบครัว

ภูมิลำเนาเดิมอยู่บ้านหมู่ 8 ต่อมาย้ายไปอยู่ต่างจังหวัด มีอาชีพรับจ้างร่อนแร่ บางวัน ก็ได้เงิน บางวันก็ไม่ได้เงิน ที่อยู่อาศัยก็เป็นเพิงสร้างแบบชั่วคราว คือต้องย้ายไปเรื่อย ๆ ที่หนึ่ง อยู่ประมาณ 1 เดือน พอแร่หมดก็ย้าย ท้ายได้ประมาณ 20 ปี จึงย้ายมาอยู่ที่หมู่บ้านนี้ โดยได้ให้ ลูกสาวสร้างบ้านพอบ้านปลูกเสร็จก็ย้ายมาอยู่ที่บ้าน และประกอบอาชีพรับจ้างทัวไป

สภาพทางเศรษฐกิจ

บ้านของจันทร์ มีลักษณะ เป็นปูนก่ออิฐหลังเล็ก ๆ 2 ห้องนอน หลังคามุงกระเบื้อง บ้านหลังนี้ได้เงินมาจากขายที่ไร่จำนวน 1 ไร่ 1 งาน ได้เงิน 80,000 บาท ซึ่งมารดาเป็นผู้เก็บเงินซื้อให้ เงินที่เหลือได้ซื้อทีวีขนาด 14 นิ้ว ตู้เย็น เต้าแก๊ส และอุปกรณ์เสริมสวย

ปัจจุบันมีเฉพาะที่ดินที่สร้างบ้านอยู่ จำนวน 1 ไร่ ไม่มีที่ทำกิน ขณะนี้ไม่มีหนี้สินอะไร ทรัพย์สินที่มีค่า มีทองน้ำหนัก 3 สลึง ทรัพย์สินที่มีได้แก่ บ้านที่อยู่ปัจจุบัน

สรุปแล้วสมาชิกส่วนใหญ่เห็นว่า ฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวของตนเองยากจน เมื่อเทียบกับบ้านนายควง มีฐานะดีกว่า เพราะมีที่ดินมาก มีรายได้ดี

สถานภาพทางสังคมของครอบครัว

ญาติที่เคารพนับถือและไว้วางใจ คือ ยาย นอกจากนี้จันทร์ได้รับเลือกให้เป็นประธาน เยาวชนฝ่ายหญิงในหมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ. 2527 จนถึงปัจจุบัน

ความผูกพันกับชุมชน

โดยส่วนรวมแล้วสมาชิกในครอบครัวได้เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนทุกครั้ง บางกิจกรรมก็ไปร่วมเอง เช่น งานศพ งานบุญของวัด แต่ถ้าเป็นเรื่องส่วนตัวก็ให้เจ้าของบอกก่อน แต่ถ้าเป็นญาติก็ไปกันเองไม่ต้องบอก ที่บ้านไม่เคยจัดงาน แต่ก็มีการตั้งวงสนทนาเป็นประจำ เพราะนายสิทธิ์ชอบดื่มเหล้าเสมอ

ขนบธรรมเนียมประเพณี

ปกติไม่ค่อยจะไปร่วมกิจกรรมทางศาสนา นอกจากวันเข้าพรรษา และวันออกพรรษาเท่านั้น แต่ถ้างานประเพณีที่สำคัญก็จะไป ส่วนการรดน้ำดำหัวก็จะทำทุกปี เพราะเป็นประเพณีทางเหนือ ที่ทุกคนต้องปฏิบัติ การแต่งกายของสมาชิกภายในครอบครัว ก็แต่งกายตามอัธยาศัย ไม่ฟุ้งเพื่อสมาชิกในครอบครัวที่ชอบเที่ยวเตร่ ก็คือ นายสิทธิ์ ชอบดื่มเหล้า ครอบครัวยังไม่เคยจัดพิธีทางไสยศาสตร์ แต่ก็เชื่อถือ รวมทั้งเรื่องผีด้วย

พฤติกรรมการบริโภค

สภาพภายในบ้านเรือน จัดสะอาดเรียบร้อย ส่วนมากมารดาและจันทร์ จะช่วยกันทำบริเวณบ้านก็สะอาดเรียบร้อย การบริโภคจะนำวัตถุดิบมาประกอบอาหาร บางมื้อก็ทานร่วมกัน บางมื้อจันทร์จะไปทานที่บ้านยาย ซึ่งห่างจากบ้านประมาณ 500 เมตร.

กิจกรรมแต่ละวันของสมาชิกในครอบครัว บิดา ก็จะเที่ยวตามบ้านคนรู้จัก ถ้ามีงานรับจ้างก็จะทำ มารดาก็จะรับจ้างทำงานสวนลั่นจี่ จันทร์เองจะไปทำงานที่ร้านเสริมสวยทุกวัน รายได้ของครอบครัว ประมาณเดือนละ 2,500 บาท

ทัศนะของผู้ในครอบครัวเกี่ยวกับอาชีพหญิงบริการพิเศษ

ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ นางบัว ซึ่งเป็นมารดาของจันทร์ โดยมีทัศนะเกี่ยวกับอาชีพหญิงบริการพิเศษ ดังนี้

รู้จักอาชีพหญิงค้าประเวณีมานาน เพราะน้องสาวเป็นเอเยนต์ และคนในหมู่บ้านก็พูดถึงด้วย ไม่เห็นด้วยกับผู้หญิงที่ประกอบอาชีพนี้ เพราะมีงานอื่นมากมายที่จะทำได้ รู้ว่าน้องสาวเป็นเอเยนต์ และกลัวว่าลูกสาวตนเองจะไปประกอบอาชีพนี้บ้าง จึงพยายามสอนลูกไม่ให้ทำ เพราะ

สงสารลูก และทำให้เสียชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลอีกทั้งอายุชวบ้านด้วย ทุกวันนี้ตั้งใจมากที่ลูกสาว
 ไม่ได้คิดอยากทำ ทั้งที่ลูกสาวมีปัญหามากกว่าคนอื่นที่ไปกิน เมื่อก่อนอยู่ไกลเป็นห่วงคอยเขียนจดหมาย
 ถามถึง เป็นประจำ กลัวลูกสาวจะใจแตก แต่ลูกก็เป็นเด็กดี คง เพราะได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างดี
 จากยาย มักเตือนให้ลูกสาวระวังตัวเองเสมอ เมื่อเดินทางไปไหน นางมีความเห็นว่าพรมจรรย์ เป็น
 สิ่งสำคัญสำหรับลคร คิดว่าถ้าลูกสาวพอใจใครที่เป็นคนดีก็จะให้แต่งงาน แต่จันทร์ก็ยังไม่เลือกใคร
 ทั้งที่มีคนในหมู่บ้านหลายคนมาขออยู่ การที่คนในหมู่บ้านไปประกอบอาชีพก็ไม่เคยแสดงความรังเกียจ
 เพราะส่วนมากก็เป็นลูกหลานทั้งนั้น ถ้าเขามาเยี่ยมบ้านก็จะมาเยี่ยมนางไปด้วย ส่วนจันทร์ จิตวา
 เป็นคนสวยกว่าผู้หญิงหลายคนในหมู่บ้าน

กรณีที่ 2 ผกา (หมู่ 10)

ผกา อายุ 22 ปี ในครอบครัวอยู่กันทั้งหมด 9 คน โดยผกาเองมีศักดิ์เป็นหลานของ
 หัวหน้าครอบครัวคือตา พ่อของผกามีลูกทั้งหมด 4 คน เป็นชาย 2 คน หญิง 2 คน โดยที่ผกาเป็น
 บุตรคนโตฐานะของผกาค่อนข้างร่ำรวย ซึ่งรายละเอียดของสมาชิกเป็นดังนี้

1. นายสม อายุ 73 ปี ไม่ได้เรียนหนังสือ นับถือศาสนาพุทธ สมรสกับนางบัว มีบุตร
 ด้วยกัน 1 คน ไม่ได้ประกอบอาชีพอะไร ขณะนี้อยู่กับลูกชาย

2. นางบัว อายุ 66 ปี ไม่ได้เรียนหนังสือ นับถือศาสนาพุทธ สมรสกับนายสม ขณะนี้
 ไม่ได้ประกอบอาชีพ

3. นายคง อายุ 45 ปี จบการศึกษาชั้น ป. 4 สมรสกับนางหอม มีลูกด้วยกันจำนวน
 4 คน อาชีพหลักทำนา ทำไร่ ซึ่งทำมาตั้งแต่เด็ก รายได้คือเดือนประมาณ 4,500 บาท ด้านค่าใช้จ่าย
 จำต้องจ่ายเป็นค่าอาหาร ค่าเรียนหนังสือของลูก ค่าเครื่องแต่งกาย ค่าวัสดุอุปกรณ์ของโรงสี และ
 ค่าอื่น ๆ จำนวนผู้ต้องในการอุปการะจำนวน 7 คน เป็นบิดา มารดา ลูก และลูกเขย ซึ่งขณะรวม
 กันอยู่ที่บ้าน

4. นางหอม อายุ 39 ปี จบการศึกษา ชั้น ป. 4 อาชีพเดิมก็ทำนา ทำไร่ พ่อแต่งงาน
 อยู่กับสามีที่ต่างที่ และเฝ้าโรงสีรับจ้างสีข้าวจากราษฎรในหมู่บ้าน โดยเก็บค่าสีข้าว ถ้าไม่เอา
 แกลบ ได้ค่าสีข้าวปีบละ 3 บาท แต่ถ้าเอาแกลบด้วยข้าวที่สีได้ปีบละ 8 บาท วันหนึ่งสีได้ประมาณ
 100 บาท

5. นางพกา อายุได้ 22 ปี จบการศึกษา ม. 3 เป็นบุตรสาวของนายควง และนางหอม สมรสแล้วกับนายชัย อายุ 23 ปี จบการศึกษา ม.3 ยังไม่มีบุตร ขณะนี้อาศัยร่วมกับบิดาของพกา

6. น.ส.ขวัญ อายุ 20 ปี กำลังศึกษาอยู่ที่วิทยาลัยในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย อยู่ร่วมกับบิดามารดา ทพานช่วยทางบ้านยังไม่มีรายได้ ชอบแต่งตัว ชอบไปเที่ยวกับเพื่อน แต่ก็ต้องขออนุญาตมารดา บิดาทุกครั้ง

7. นายหยด กำลังศึกษาอยู่ในชั้น ม.6 ขณะนี้อาศัยอยู่ร่วมกับบิดามารดา เป็นคนเรียบร้อย ชอบอยู่บ้าน ไม่ชอบเที่ยว บุหรี่ไม่สูบ เหล้าไม่ดื่ม

8. นายยุค กำลังศึกษาอยู่ในชั้น ม. 3 ขณะนี้อาศัยอยู่ร่วมกับบิดามารดา ชอบฟังเพลง ชอบเที่ยวกับเพื่อน ชอบแต่งตัว

ครอบครัวนี้อยู่ที่หมู่บ้านนี้มาตลอดไม่เคยย้ายไปอยู่ที่ไหน

5. สภาพทางเศรษฐกิจ

บ้านเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว ยกพื้นสูง หลังคามุงด้วยกระเบื้อง เป็นบ้านกว้าง มี 4 ห้องนอน ขณะนี้กำลังสร้างบ้านหลังใหม่ เป็นบ้านไม้ชั้นครึ่งมุงกระเบื้อง สร้างที่หน้าบ้านของนายควง เพื่อมอบให้ลูกสาวคนที่แต่งงานแล้วอยู่กับลูกเขย บ้านเดิมที่นายควงกำลังพักอาศัยอยู่นี้ บิดามารดาของนายควง ได้สร้างเอาไว้และจะมอบให้นายควง ปัจจุบันมีที่ดินกว้าง 1 ไร่ 3 งาน มีนางข้าวขนาด 2 เกวียน อยู่ 1 หลัง นอกจากนี้ยังมีที่ดินที่เป็นที่นาจำนวน 38 ไร่ โดยพ่อของนายควง ยกให้ 5 ไร่ แม่ยกให้ 2.3 ไร่ รวมเป็น 7.3 ไร่ นอกนั้นซื้อเพิ่มเอง ที่สวนมีจำนวน 12 ไร่ ที่สวนนี้ได้มาจากจับจองเอาเองที่เป็นที่ป่า ขณะนี้ที่สวนได้ปลูกมะม่วงไว้ สำหรับที่นาทำเองทุกปี โดยจ้างแรงงานคนในหมู่บ้านช่วย ได้ข้าวปีละประมาณ 2,000 ถัง ราคาข้าวถังละ 30 บาท รวมเป็นเงินที่ได้คือปีประมาณ 60,000 บาท ช่วงนี้เนกดูเลี้ยงกับลูกตัวเหลืองปีหนึ่งได้ประมาณ 30,000 บาท เพราะไม่ได้ทำในที่นาทุกแปลง สำหรับหนี้สินไม่มี มีแต่ผู้เฒ่าขอยืมเท่านั้น ความสะดวกในบ้านมี โทรีล โทรีโร สเตอริโอ 2 ลำโพง วิทยุ ตู้เย็น เตารีด พัดลม มีรถจักรยานยนต์ 2 คัน มีโรงสีข้าวขนาด 18 แรงม้า 1 เครื่อง ขณะนี้มีห้องน้ำหนึ่ง 3 บาท และมีแหวนขนาด 1 วงทรัพย์สินของนายควงยังไม่ได้แบ่งให้ลูก เพราะรอให้ลูกโตอีกสักนิด รู้จักรับผิดชอบก็จะแบ่งปันให้ และตั้งใจจะสร้างบ้านให้คนละหลังด้วย

สรุปแล้วฐานะของครอบครัวมีฐานะร่ำรวยมากที่สุดคนในหมู่บ้านเพราะรู้จักทำมาหากิน
มีความคิดดี ไม่จ่ายเงินฟุ่มเฟือย ไม่เที่ยวเตร่ ไม่ดื่มเหล้า

สถานภาพทางสังคมของครอบครัว

ญาติที่เคารพนับถือ คือ บิดา มารดา ของนายดวง เพราะมีอะไรก็ต้องปรึกษาพ่อแม่ก่อน
นายดวงเคยได้รับการคัดเลือกเป็นผู้นำหมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ. 2523-2533 และได้ลาออก
เนื่องจากมีภาระกิจมากที่ต้องทำ ไม่มีเวลาให้แก่งาน

ความผูกพันกับชุมชน

โดยส่วนร่วมแล้วสมาชิกในครอบครัวได้ร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านทุกครั้ง เพราะนายดวง
ก็เป็นที่เคารพนับถือของคนในหมู่บ้าน เพราะเคยเป็นผู้นำหมู่บ้านมาก่อน มีอะไรในหมู่บ้านทุกคนก็จะ
มาบอกกล่าวและปรึกษาหารือ และเชิญร่วมงานทุกครั้ง และทางครอบครัวของนายดวงก็จะไปร่วม
ด้วยความเต็มใจทุกงาน ที่บ้านยังไม่เคยจัดงานอะไร ส่วนมากคนในหมู่บ้านจะแวะมาเยี่ยมเยียนมาก
กว่า เพราะครอบครัวนี้ทำงานหาไม่ว่าง และบางครั้งก็แวะเยี่ยมเพื่อนบ้านเหมือนกันถ้ามีเวลาว่างพอ

ขนบธรรมเนียมประเพณี

โดยส่วนรวมสมาชิกในครอบครัว ไปทำบุญที่วัดทุกวันพระในช่วงเช้าพรรษา และตักบาตร
ทุกเช้า โดยผู้ที่ทำส่วนมาก เป็นบิดา มารดาของนายดวง สำหรับนายดวง และนางหอม ก็จะไปวัด
เป็นบางครั้ง สำหรับการรดน้ำค้ำหัวบิดามารดาของนายดวง และนางหอม ซึ่งพ่อแม่อยู่ที่ตำบลอื่น
ก็จะชวนลูกหลานไปทุกครั้ง การแต่งตัวของสมาชิกในครอบครัวแต่งตัวตามอัธยาศัย สำหรับลูกสาว
ลูกชายก็แต่งตามที่วัยรุ่นในสมัยนี้นิยมกัน

ด้านการเที่ยวเตร่ ก็จะมีเพียงลูกสาวและลูกชายที่จะไปเที่ยวบ้านเพื่อน หรือไปกับเพื่อน
เท่านั้น ส่วนนายดวง และนางหอมไม่ชอบเที่ยวเตร่

ครอบครัวเคยจัดให้มีพิธีทางไสยศาสตร์ โดยจัดให้มีพิธีสะเดาะเคราะห์ ซึ่งทางหมู่บ้าน
จัดขึ้น ครอบครัวจึงร่วมพิธีด้วย

พฤติกรรมการบริโภคและความเป็นอยู่

สภาพความเป็นอยู่ภายในบ้าน การจัดบ้านสะอาดทั้งภายในและบริเวณบ้าน ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องครัว สะอาดเรียบร้อย

พฤติกรรมการบริโภค จะซื้อพวกหมู เนื้อ ปลา จากตลาด และผักบางชนิด นอกนั้นก็เก็บความบ้านตามสวน มาปรุงรับประทานพร้อมกัน

กิจกรรมแต่ละวันของสมาชิกแต่ละคน นายควง จะ ไปลงนามะม่วง หรือไปดูไร่ถั่วเหลือง นางหอม ลูกสาว และลูกชาย จะดูกิจการโรงสี ส่วนลูกก็จะไปโรงเรียน ช่วงบดเคเทอมก็ช่วยงานที่บ้าน

ทัศนะ ของครอบครัว เกี่ยวกับอาชีพหญิงบริการพิเศษ

ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ นางหอม ซึ่งเป็นมารดาของผกา นางรู้จักอาชีพหญิงบริการพิเศษนี้มานานประมาณ 10 กว่าปีแล้ว โดยเพื่อนบ้านคุยให้ฟัง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพนี้ว่า ถ้าเป็นคนที่ยากจนไปแล้ว ทั่วไปฐานะดีขึ้นก็ตั้งใจด้วย แต่ถ้ามีเงินแล้วยังไปอีกก็ เสียหาย เด็ด ไม่อยากให้ไปทำ เพราะมัน เสียชื่อเสียงวงศ์ตระกูล และขายหน้าตัวเองด้วย ไม่เคยมีใครมาถามให้ลูกสาวไปประกอบอาชีพนี้ เพราะพ่อ เป็นผู้ใหญ่บ้านเก่า และฐานะทางครอบครัวก็ดีไม่เดือดร้อนอะไร คงไม่มีใครกล้ามาชวน และไม่เคยคิดจะ เอาลูกสาวไปขาย เพราะทุกวันนี้ก็มีพอกินและพอ เหลือแบ่งให้ลูก ๆ ทุกคน การที่ลูกสาวไปประกอบอาชีพนี้มีทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีก็คือถ้าครอบครัวยากจนก็จะทำให้ฐานะครอบครัวดีขึ้น แต่ผลเสียก็คือถ้าคิดโรคเอดส์มากก็จะทำให้ครอบครัวลำบากต้องมาดูแลรักษา ยังไม่มีเงินก็จะทำให้ยากจนมาลงไปอีก

เกี่ยวกับเรื่องพรหมจรรย์ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับสตรี ซึ่งสั่งสอนให้ลูกสาวทุกคนระวังตัวเกี่ยวกับเรื่องนี้มากที่สุด ความรู้สึกที่มีต่อคำว่าสาวเหี่ยวชายตัวก็ไม่เห็นเป็นอะไร เป็นคนพูดทั่วไปจึงไม่เดือดร้อน และคนที่ไปมาแล้ว ท้าตัวดีก็ไม่มีใครรังเกียจ แต่ถ้าไปกลับมาแล้ววางตัวไม่ดีก็ไม่มีใครชอบ

กรณีที่ 3 อร (หมู่ 8)

อรอายุ 14 ปี มีพี่น้อง 2 คน คนโตเป็นผู้ชาย ส่วนอรเป็นลูกคนสุดท้อง ฐานะทางครอบครัวยากจน ขณะนี้อาศัยอยู่กับพ่อแม่และพี่ชาย รายละเอียดยของสมาชิกเป็นดังนี้

นายชา อายุ 37 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 สมรสกับนางคำ มีบุตรจำนวน 2 คน ชาย 1 หญิง 1 อาชีพหลัก คือ ทานา อาชีพรอง ทหาร ทานาตั้งแต่อยู่กับพ่อแม่ ไม่เคยเปลี่ยนอาชีพ ทานาได้ข้าวบิลละ 350 กัง และปลูกถั่วเหลืองอีกทุกปี ปีหนึ่งมีรายได้ประมาณ 50,000 บาท ค่าใช้จ่ายก็จะเป็นค่าบริโภค ค่าเสื้อผ้า และค่าอุปกรณ์ภายในบ้านวันละประมาณ 30 บาท ผู้ที่อยู่ในความอุปการะคือบุตรชาย และบุตรสาวจะต้องเลี้ยงดูอยู่ตลอด โดยปกติเป็นคนชอบสนุกสนาน ชอบดื่มเหล้า สูบบุหรี่ ชอบไปเที่ยวงานตามวัด หรือคูหนังกลางแปลง

นางคำ อายุ 36 ปี ไม่ได้เรียนหนังสือ สมรสกับนายชา อาชีพหลัก ทานา ทหาร ร่วมกับสามี เป็นคนสนุกสนาน ชอบพูดตลก ๆ ชอบสูบบุหรี่ดื่มเหล้า และเที่ยวเตร่

นายเกษ จบการศึกษาชั้น ป.6 เป็นโสด อยู่ร่วมกับบิดามารดา เป็นคนเรียบร้อย สุภาพ ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้า ชอบเที่ยวงานในหมู่บ้าน

น.ส.อร อายุ 14 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 เป็นโสด อยู่ร่วมกับบิดา มารดา บุคลิกเรียบร้อย สุภาพ ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้า ไปเที่ยวที่ไหนจะไปกับแม่ และเพื่อนที่เป็นญาติกัน

การย้ายถิ่นของครอบครัว

ไม่เคยย้ายไปไหนอยู่ที่นี้มานานหลายสิบปี

สภาพทางเศรษฐกิจ

บ้านเป็นลักษณะชั้นครึ่ง หลังคามุงสังกะสี เป็นบ้านไม้ ได้มาจากสมบัติของพ่อแม่ยกให้ จำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้านมีทีวีสีขนาด 14 นิ้ว 1 เครื่อง ครอบครัวยังมีนาจำนวน 5 ไร่ พ่อแม่ของภรรยาชอบทำไร่ เป็นที่ทำกิน แต่ยังไม่ได้ออกเป็นเอกสารสิทธิ์ ภาระหนี้สินที่มีอยู่คือ ยืมเงินญาติมา 2,000 บาท เพื่อเอามาลงทุนด้านการเกษตร

ความเห็นเกี่ยวกับฐานะครอบครัว คิดว่ายากจนเมื่อเทียบกับบ้านนาง เอ๊ย ซึ่งมีบ้านใหญ่กว่ามีที่ดินมาก

สภาพทางสังคมของครอบครัว

รายชื่อญาติที่เคารพนับถือและไว้ใจมากที่สุดคือ นายยัง

ความผูกพันกับชุมชน

โดยส่วนรวมแล้วสมาชิกในครอบครัวได้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชนทุกครั้ง และการเข้าร่วมกิจกรรมก็ไปเองโดยสมัครใจ ถ้าเป็นงานส่วนรวม เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาวัด มังงานวัด มังงานของหมู่บ้าน แต่ถ้าเป็นงานบุญที่เป็นเรื่องส่วนตัวก็ต้องให้เจ้าของบอกก่อน แต่ถ้าเป็นญาติกันก็จะไปเองไม่ต้องบอก และทุกงานจะไปช่วยตั้งแต่วันคา วันทาน และวันเก็บของสง ครอบครัว นี้ไม่เคยจัดงานที่บ้าน และเคยมีการตั้งวงสนทนากันที่บ้าน ส่วนมากเป็นเพื่อนฝูงของสามี และการเยี่ยมเยือนเพื่อนบ้านไปประจำไม่เคยขาดถ้าว่าง และเพื่อนบ้านก็มาเยี่ยมเยือนเป็นประจำ

ขนบธรรมเนียมประเพณี

โดยส่วนรวมสมาชิก ในครอบครัวไม่ค่อยจะไปทำบุญที่วัด นอกจากวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา และงานวัดที่สำคัญเท่านั้น การรดน้ำตักหัวผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านได้ปฏิบัติเป็นประจำทุกปี การแต่งกายของสมาชิกภายในครอบครัว แต่งกายธรรมดา ๆ เสื้อผ้าราคาแพง ๆ ไม่เคยมีใส่หนึ่งปีจะตัดเสื้อสักประมาณ 2 ตัวเท่านั้น นอกนั้นญาติที่พอมีฐานะแบ่งปันให้ใส่ ครอบครัวนี้ชอบไปคูหนึ่งที่เขามาลายาในวัดหรือโรงเรียน หรือถ้ามีงานในหมู่บ้านก็ไป

ทางด้านไสยศาสตร์ เชื้อ และจะหาถ้ากรณีเกิดการเจ็บป่วย หรือก่อนการดำเนินา ก็จะหา เพื่อให้การประกอบอาชีพได้ผลดี

พฤติกรรมการบริโภคและความเป็นอยู่

สภาพความเป็นอยู่ภายในบ้าน การจัดบ้านไม่ค่อยเป็นระเบียบเพราะชั้นล่างต้องเก็บข้าวเปลือกด้วย ห้องครัวอยู่ภายในบ้าน ห้องน้ำไม่ค่อยสะอาด ห้องนอนอยู่ชั้นบน การบริโภคอาหารซื้อวัตถุดิบมาจากตลาดและมาทำกินเอง เวลารับประทานอาหารก็ทานทั้งครอบครัว กิจกรรมแต่ละวันของสมาชิกภายในครอบครัว สามีถ้าว่างจากฤดูทนามาก็จะไปหาของป่า ภรรยาจะไปประกอบอาชีพรับจ้าง หรือสานหม้อคาวอยู่ที่บ้าน ส่วนลูกชายและลูกสาวก็อยู่บ้าน

ทัศนะของผู้ในครอบครัวเกี่ยวกับอาชีพหญิงบริการ

ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ นางคำ ซึ่งเป็นมารดาของ อร ซึ่งมีดังนี้

นางคำ รู้จักอาชีพหญิงบริการพิเศษ เป็นอย่างดีจากเพื่อนบ้านและมีความคิดเห็นต่ออาชีพนี้ว่ามันเป็นสิ่งดี มันได้เงินดี ยังไม่เคยมีใครมาติดต่อลูกสาวที่จะไปเพราะ เพิ่งจบจากโรงเรียน

ปีนี้ คิดว่าถ้าลูกสาวจะไปกินดีให้ไปเพราะอยากได้เงินมาช่วยเหลือครอบครัว และขอให้ลูกอายุมากกว่านี้อีกสักหน่อย เพราะเห็นลูกคนอื่นเขายังทำได้ และพ่อแม่เขาก็ฐานะดีขึ้น พ่อแม่ก็สบาย และครอบครัวของตนเองก็อยากจะเป็นอย่างเขาบ้าง เคยพูดคุยกับสามีแล้ว สามีก็บอกว่าแล้วแต่ลูกสาว แต่ขณะนี้ลูกสาวยังเล็กอยู่ ประกอบกับลูกสาวก็หน้าตาดี และอยากให้ลูกสาวบริสุทธ์ เพราะถ้าหากผู้หญิงที่ไปเป็นผู้หญิงบริการพิเศษ เป็นสาวบริสุทธ์ก็จะได้ราคาดี นางคำ บอกว่าการเป็นผู้หญิงอาชีพนี้ก็ไม่เห็นมีใครรังเกียจ กลับจะช่วยให้ชุมชนมีการพัฒนามากขึ้น จะเห็นจากผู้หญิงพวกนี้มีเงินมาก ก็จะบริจาคเงินพัฒนาหมู่บ้านมาก เป็นรายได้ดี แต่ถ้าลูกสาวได้ประกอบอื่นที่ดีกว่าก็จะทำ แต่ถ้าไม่มีงานทำก็คงต้องไปความรู้สึกต่อคนที่คนภาคอื่นมักจะไม่ค่อยให้เกียรติผู้หญิงทางเหนือ ก็บอกว่าไม่เห็นจะมีความรู้สึกอะไร เขาจะว่าอย่างไรคนก็ไม่เห็นจะเป็นอะไร ใครเขาจะมาช่วยเราได้คนตั้งมากมาย เราต้องช่วยตัวเราเองก่อน คนในหมู่บ้านเขาทำตั้งหลายคน เขาก็ดีตั้งนั้น ไม่เห็นมีใครยากจนลงไปอีก การทำพานอาชีพนี้เราไม่ได้ไปนั่งโชว์ให้เขาดูคนที่รู้ว่าเราประกอบอาชีพนี้ก็จะมีเพียงคนในหมู่บ้านเท่านั้น ทุกคนก็ทำแล้วจะไปอายใคร คิดว่าลูกตนเองสวยพอจะสู้คนอื่นได้

กรณีที่ 4 สน (หมู่ 8)

สนอายุ 35 ปี มีพี่น้อง 4 คน เป็นชาย 3 คน หญิง 1 คน โดยที่สนเป็นบุตรคนที่ 3 ฐานะของครอบครัวค่อนข้างดี ดังรายละเอียดของสมาชิกแต่ละคนดังนี้

นายสนั้น หัวหน้าครอบครัว ไม่ได้เรียนหนังสือ สมรสกับนางแก้ว เมื่ออายุได้ 20 ปี จำนวนบุตร 4 คน อาชีพหลักทำนา อาชีพรองไม่มี รายได้เดือนละประมาณ 1,200 บาท ค่าใช้จ่ายในครอบครัวมีเฉพาะค่าอาหารประจำวัน วันละประมาณ 50 บาท ผู้ที่อยู่ร่วมในครอบครัวที่ต้องให้การอุปการะ คือ บุตรสาว

นางแก้ว จบชั้น ป. 1 บัณฑิตศาสนาพุทธ สมรสกับนายสน เมื่ออายุได้ 18 ปี อาชีพหลักทำนา ทำไร่ร่วมกับครอบครัว อาชีพรอง คือ เป็นคนรักษาแผนโบราณ โดยใช้สมุนไพร ซึ่งสมุนไพรที่นำมาประกอบยาบางอย่างซื้อมาจากฝั่งพม่า บางชนิดก็หาเอง การปรุงยาจะทำเองที่บ้านโดยมีบุตรสาวและสามีคอยช่วยเหลือ บางครั้งก็นำไปจำหน่ายในอำเภอ บางครั้งลูกค้าก็มารับซื้อไปจำหน่ายตามที่ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเป็นคนทรงเจ้าอีกด้วย ถ้าหากในหมู่บ้านจะมีการเข้าทรง ก็จะให้นางเป็นม้าทรงให้ สำหรับยาสมุนไพรนั้นมีรายได้เดือนละประมาณ 1,500 บาท การทำยาสมุนไพรนี้ได้รับ

การสืบทอดมาจากบิดาของนางแก้ว ได้ส่งมอบให้ไว้ จึงทำมาตั้งแต่เป็นสาว นางแก้ว เป็นคนใจเย็น มองโลกในแง่ดี ใจบุญ ชอบทำบุญ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น

บุตรคนที่ 1 นายเจริญ อายุได้ 38 ปี การศึกษาจบชั้น ป.4 นักร้องคาสนาฟุท แต่งงานแล้ว มีบุตร 1 คน คือ

นางหทัย อายุ 19 ปี จบชั้น ม.ศ.3 และได้สมรสกับนายพันธ์ อายุ 21 ปี จบชั้น ป.6 มีอาชีพทำนาร่วมกับพ่อแม่

อาชีพของนายเจริญทำนาให้กับพ่อแม่ของตน และได้รับการแบ่งข้าวให้บิลละ 600 ถัง นอกจากนั้นยังไปประกอบอาชีพการหาของป่า หาปลา และรับจ้างต่าง ๆ มีรายได้เดือนละประมาณ 3,500 บาท ด้านรายจ่ายใช้จ่ายค่าอาหารประจำวัน วันละประมาณ 50 บาท ปัจจุบันได้แยกครอบครัวไปอยู่ที่อื่นภายนอกตำบลเดียวกัน

บุตรคนที่ 2 นายรุฒ อายุ 37 ปี จบการศึกษา ป. 4 นักร้องคาสนาฟุท แต่งงานแล้ว มีบุตร 2 คน คือนายเอก อายุ 17 ปี จบชั้น ป.6 ขณะนี้เป็นสามเณร ค.ช.ศรัณ อายุ 6 ปี ขณะนี้กำลังเรียนเตรียมอนุบาล นายรุฒ มีอาชีพทำนาในที่นาของบิดามารดา ได้ข้าวบิลละ 300 ถัง และรับจ้างอื่น ๆ ตลอดจนหาของป่า และหาปลามาเลี้ยงครอบครัว รายได้เดือนละ 2,500 บาท/เดือน รายจ่ายค่าอาหารประจำวันประมาณวันละ 30 บาท มีบุตรที่จะต้องอุปการะ 1 คน และได้แยกครอบครัวออกไปอยู่ต่างหาก

บุตรคนที่ 3 นางสน อายุ 35 ปี ได้สมรสแล้วและหย่ากับสามี มีบุตรสาว 1 คน คือน.ส.ภาณุ อายุ 16 ปี จบชั้น ป.6 เรียนคัตเย็บเสื้อผ้าในอาเภอ ขณะนี้เป็นครูสอนตัดเย็บเสื้อผ้า ได้เดือนละ 1,200 บาท ส่วนนางสนมีอาชีพช่วยพ่อแม่ทำนาทำไร่ และกินอยู่ร่วมกับบิดามารดา หลังจากฤดูทำนาก็จะปักผ้าครอสติก (ผ้าปักชาวเขา) เพื่อจำหน่ายเป็นรายได้เสริม เดือนละประมาณ 300 บาท นอกจากนี้ยังรับจ้างทางด้านการเกษตร และช่วยมารดา ในการผลมยาสมุนไพร บุตรสาวได้มอบเงินให้บ้าง สนเป็นคนสนุกสนาน นิสัยออกจะเป็นผู้ชาย ชอบดื่มเหล้า บุหรี่ ชอบร้องเพลง ชอบปล้ำกัง เก่ง ชอบแต่งตัวเป็นผู้ชาย ดูเข้มแข็ง ไม่กลัวใคร

บุตรคนที่ 4 นายพงษ์ อายุ 33 ปี จบการศึกษาชั้น ป.7 นักร้องคาสนาฟุท แต่งงานแล้ว มีบุตร 1 คน คือ ค.ช.เจริญ อายุ 2 ปี นายพงษ์ มีอาชีพ ทำนา ทำไร่ แบ่งกับบิดา ได้ข้าวบิลละ 350 ถัง และได้สร้างบ้านอยู่ในบริเวณบ้านของพ่อแม่ รายได้เดือนละประมาณ 3,000 บาท/เดือน รายจ่าย จ่ายค่าอาหารประจำวันประมาณวันละ 30 บาท

การย้ายถิ่นของครอบครัว ไม้เคยย้ายไปไหน ที่ดินได้มาจากบิดาของสามีเก่า อยู่ที่นี้ มาตั้งแต่ปี 2493

สภาพทางเศรษฐกิจ

ลักษณะบ้าน ครึ่งตึกครึ่งไม้ หลังคามุงกระเบื้อง ก่อนที่สร้างบ้านหลังปัจจุบันในสมัยก่อน ไม้หาตามป่าได้ง่าย ซึ่งได้หามาตามป่าหรือซื้อไม้เถื่อน แล้วมาสร้างบ้านไม้หลังใหญ่แล้วรื้อบ้านหลังเดิม มาปลูกบ้านหลังใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2518 การสร้างบ้านได้เงินโดยใช้น้ำพักน้ำแรงของ 2 สามีภรรยา

ปัจจุบันมีที่ดินที่เป็นของตนเองจำนวน 20 ไร่ ได้มาโดยเก็บเงินซื้อเอง มีเอกสารสิทธิ เป็นโฉนด มีชื่อของบิดาเป็นเจ้าของ ที่บ้านมีเนื้อที่ดิน 2 งาน ที่ดินทามา 20 ไร่ นั้นได้แบ่งให้ลูก ๓ คนละ 5 ไร่ แล้วแบ่งข้าวให้พ่อแม่คนละ 200 ถัง ส่วนของสนทราวมกับบิดา และนำมาไว้ที่ครอบครัว ขณะนี้ครอบครัวกำลังมีภาวะหนี้สินคือ ซื้อรถไถยังส่งไม่ครบ ค้างอีก 18,000 บาท โดยผ่อนชำระ เป็นปี คาดว่าภายในปี 2534 จะส่งให้ครบ สิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้าน ที่วีซี ขนาด 14 นิ้ว 1 เครื่อง สเตอริโอ 2 ลำโพง ตู้เย็น 1 หลัง มอเตอร์ไซด์ 1 คัน รถไถ 1 คัน รถจักรยาน 1 คัน ทรัพย์สินมีค่านางแก้ว มีทองน้ำหนัก 1 บาท 1 เส้น สรุปลแล้วสมาชิกส่วนใหญ่ในครอบครัวเห็นว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวตนเองเป็นครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง และคิดว่าบ้านนายสอนรวยกว่า เพราะเขาได้สมบัติมาจากพ่อแม่มาก

สถานภาพทางสังคมของครอบครัว

เพื่อนบ้านที่เคารพนับถือ คือนายसान สมาชิกในครอบครัวที่มีตำแหน่งทางสังคมคือนายเจริญ เป็นหัวหน้าหมวด เมื่อปี พ.ศ. 2528

ความผูกพันกับชุมชน

โดยส่วนรวมแล้วสมาชิกในครอบครัวได้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในหมู่บ้านและบ้านใกล้เคียง บ่อยครั้ง คือ ไม้ว่าบ้านใครมีงานอะไร นางสน จะเป็นผู้ที่ไปร่วมด้วยทุกครั้ง และบางครั้งบิดา มารดาของนางสนก็เข้าร่วมด้วย ทุกมีความเต็มใจที่ไปเข้าร่วม เช่น งานศพ ก็จะไปช่วยงานที่บ้านนั้น บางครั้งต้องนอนที่นั่นด้วยช่วยเขาหนึ่งข้าวในคอนเข้า และถ้าเป็นงานบุญ งานแต่งงาน ก็ไปช่วยตั้งแต่ วันดา วันทาน วันเก็บ (ล้างนาม) จนเสร็จสิ้นงาน เคยมีการจัดงานขึ้นที่บ้าน 5 ครั้ง ขึ้นบ้านใหม่

บาทพระ 4 ครั้ง แต่งงาน 1 ครั้ง การทำบุญบ้าน เพื่อนบ้านส่วนมากจะมาช่วย บอกไม่บอกก็จะมา เพราะคนในบ้านนี้เคยไปงานของคนอื่นมาก ทุกคนซึ่งมาเพื่อตอบแทนน้ำใจที่คนในบ้านนี้เมตตาให้คนอื่นในบ้านมีการตั้งวงสนทนา และดื่มเหล้า บ่อยครั้ง เพราะนางสนชอบสนุก เพื่อนบ้านก็จะนำเหล้ามาดื่ม หรือไม่มีขานเพื่อนมาทานเหล้าที่บ้าน แล้วร้องเพลงกันสนุกสนาน เพื่อนบ้านมักจะมาเยี่ยม เยียนบ่อย และสมาชิกในครอบครัวก็ออกไปเยี่ยมเยียนเพื่อนบ้านทุกวัน

ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม

โดยส่วนรวมสมาชิกในครอบครัวให้มีการปฏิบัติด้านประเพณี และมีความเชื่อทางศาสนา อย่างเคร่งครัด โดยบิดา มารดา จะไปทำบุญที่วัดทุกวันพระ และจะสวดมนต์ที่บ้านทุกวัน และสมาชิกในครอบครัวมีความเชื่อเกี่ยวกับการกตัญญูคุณเวทิต่อบุพการี คือ มีการรดน้ำศพในวันปี๋ใหม่ คือบิดา มารดา ญาติผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่บ้าน ในหมู่บ้าน และบ้านใกล้เคียง โดยทำทุกปี การทะเลาะเบาะแว้งระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีบ้างนาน ๆ ครั้ง ส่วนมากก็จะยอมให้ผู้อาวุโสมากกว่า การแต่งกายของสมาชิกภายในครอบครัว ทุกคนแต่งกายแบบธรรมดา ๆ ตามอัธยาศัย สีสันแบบเรียบ ๆ ไม่ชอบแต่งหน้าตา ทุกคนแต่งตัวอย่างเรียบง่าย ตามโอกาส สมาชิกในครอบครัวที่ชอบเยี่ยมเยียนที่สุดคือ นางสน ชอบเที่ยวงานวัด ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ มีนิสัยคล้ายผู้ชาย ครอบครัวเคยจัดพิธีทางไสยศาสตร์บ่อย เพราะนางแก้ว (มารดา) เป็นผู้เข้าทรง และเป็นผู้รักษาคนป่วยแบบไสยศาสตร์และสมุนไพร

พฤติกรรมการบริโภคและความเป็นอยู่

สภาพความเป็นอยู่ภายในบ้าน จัดบ้านเรือนสะอาด ห้องน้ำ ห้องครัว เรียบร้อย ห้องนอน อยู่ชั้นบน ห้องอาหารนั่งทานข้างล่าง อาหารหลักที่รับประทานส่วนใหญ่อุปโภคบริโภคเอง โดยซื้อวัตถุดิบจากตลาด เก็บ ขอบตามบ้านถ้าเป็นอาหารประเภทผักก็จะเก็บตามบ้าน กิจกรรมประจำวันของสมาชิกในครอบครัว บิดาไปป่าหรือไม่มีเที่ยวตามบ้านเพื่อนบ้าน มารดา บรุงยาสมุนไพร นางสน ถักผ้าครอลดจันทน์ขาย ส่วนลูกสาวไปเป็นครูสอนเย็บผ้า

ทัศนะของผู้ในครอบครัวเกี่ยวกับการขายบริการทางเพศ

ผู้ให้ข้อมูล คือ นางแก้ว ซึ่งเป็นมารดาของผู้ในครอบครัว มีทัศนะดังนี้

นางแก้ว ได้รู้จักอาชีพค้าประเวณีเป็นอย่างดี เพราะมีหลานหลายคนที่ไม่ประกอบอาชีพนี้ มีความเห็นว่าเป็นสิ่งดีที่ช่วยให้ช่วยเหลือครอบครัวให้มีฐานะดีขึ้น เคยมีคนพาตัดต่อชานนางสนไป

แต่นางสน ไม่ชอบ เพราะชอบเป็นผู้ชายมากกว่า และไม่ชอบแต่งตัวเป็นผู้หญิง ความรู้สึกที่เห็นครอบครัวที่มีบุตรสาวไปประกอบอาชีพนี้ แล้วส่งเงินมาบ้าน มีของใช้มากมาย ก็ดีใจด้วยแต่ก็ไม่อิจฉาหรือไม่อยากได้เหมือนเขา คิดว่าพรหมจรรย์ เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับสตรี ควรจะมีการเก็บรักษาให้สามีเพียงคนเดียว แต่หญิงค้าประเวณี ก็ไม่ผลดีต่อครอบครัว คือ ทำให้ครอบครัวที่ยากจนเป็นครอบครัวมีฐานะดีขึ้น บางคนมีหนี้สินมาก ก็หมดภาระไป ส่วนด้านสังคม ก็ไม่เห็นมีปัญหาอะไร เพราะ เขาไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน กลับมีประโยชน์ด้วยซ้ำ เช่น ทุกปีพวกเด็กที่ทำงานกรุงเทพฯ ยังจัดผ้าป่า ถิ่น มาทอดที่วัดทุกปี สำหรับความรู้สึกต่อการที่คนภาคอื่นมักมองผู้หญิงชายตัวว่าเป็นสาวเหนือ มีความรู้สึกเฉย ๆ เพราะกับตัวของนางแก้วเอง ไม่ได้ร้ออะไร คนอื่นในหมู่บ้านไม่มีใครรังเกียจคนไปประกอบอาชีพนี้ เพราะ เมื่อเขากลับมาบ้านก็ยังมียोगมาฝากญาติผู้ใหญ่ทุกคน และยังใจสอर्ड ชื่อของให้เพื่อนฝูงทาน เหตุที่ลูกสาวไม่ไป เพราะ เขามีนิสัยเป็นผู้ชาย และคิดว่าครอบครัวของตนเองไม่ตกที่ลำบาก เพราะสามารถอยู่ได้และคิดว่าคงจะไม่ไปประกอบอาชีพนี้ เพราะลูกสาวไม่ค่อยจะสวย

กรณีที่ 5 นางสุวิชัย (หมู่ 14)

สุวิชัย อายุ 23 ปี มีพี่น้อง 6 คน เป็นชาย 3 คน หญิง 3 คน สมรส และแยกครอบครัวไปแล้ว สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ สุวิชัยเป็นบุตรคนที่ 2 พ่อแม่มยังมีชีวิตอยู่ฐานะยากจน ขณะนี้สุวิชัยไปทำงานค้าขายที่กรุงเทพฯ อาชีพหลักของครอบครัว คือ ทหารเรือ สมาชิกในครอบครัวมีประ วัติดังนี้

นายอุ่น หัวหน้าครอบครัว อายุ 63 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 นับถือศาสนาพุทธ เป็นข้าราชการบำนาญ อุนนีสัยเรียบร้อย เคยเป็นผู้ใหญ่บ้าน เมื่อ พ.ศ. 2511-2512 ปัจจุบันเป็นกรรมการชมรมผู้สูงอายุประจำตำบล

นางแหว ภรรยา อายุ 48 ปี ไม่ได้รับการศึกษา นับถือศาสนาพุทธ มีอาชีพรับจ้าง อุนนีสัยเรียบร้อย

นายลม บุตรชายคนโต อายุ 26 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.ศ.5) นับถือศาสนาพุทธ สถานภาพโสด มีอาชีพค้าขาย อดยไปค้าขายที่กรุงเทพฯ อุนนีสัยเรียบร้อย

นางสุรีย์ บุตรคนที่ 2 อายุ 23 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นับถือศาสนาพุทธ
สถานภาพสมรสแล้ว มีอาชีพค้าขาย โดยไปค้าขายกับสามีที่กรุงเทพฯ อุปนิสัยเรียบร้อย

นายบุญ บุตรคนที่ 3 อายุ 21 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นับถือศาสนาพุทธ
สถานภาพสมรสแล้ว และแยกครอบครัวแล้ว มีอาชีพรับจ้าง อุปนิสัยชอบดื่มเหล้า

นางอร บุตรคนที่ 4 อายุ 19 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นับถือศาสนาพุทธ
สถานภาพสมรส และแยกครอบครัวแล้ว มีอาชีพรับจ้าง อุปนิสัยเรียบร้อย

นายนัย บุตรคนที่ 5 อายุ 18 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นับถือศาสนาพุทธ
สถานภาพโสด มีอาชีพกรรมกร โดยไปทำงานที่กรุงเทพฯ อุปนิสัยชอบดื่มเหล้า

ค.ณ. เสาว์ บุตรคนที่ 6 อายุ 8 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อุปนิสัยเป็นคน
เรียบร้อย

ค.ณ. วารุณี บุตรคนที่ 7 อายุ 3 ปี ยังไม่ได้รับการศึกษา อุปนิสัยเป็นคนเรียบร้อย

สภาพทางเศรษฐกิจ

มีบ้านเป็นของตนเอง มีขนาดเล็กมุงด้วยคา สภาพไม่แข็งแรงนัก ขณะนี้มีโครงการ
ที่จะปลูกบ้านใหม่ ในที่ดินที่บุตรชายคนโต (นายสม) ได้ซื้อให้ในราคา 5,000 บาท โดยจะปลูก
ให้ถาวร แข็งแรงกว่าเดิม โดยลูก ๆ จะช่วยเหลือด้านเงินทอง สิ่งอำนวยความสะดวกขณะนี้มี
โทรทัศน์ขาวดำ 1 เครื่อง สเตอริโอกระเป๋าทัวร์ 1 เครื่อง ครอบครัวยังไม่มีที่ดินทำกินเป็นของ
ตนเอง มีไร่เลื่อนลอย ซึ่งเป็นเขตป่าสงวนประมาณ 6 ไร่ ใช้ปลูกข้าวโพด ไม่มีหนีสั้น ไม่มีมรดก
ทรัพย์สินมีค่า มีสร้อยคอทองคำ 2 สร้อย 1 เส้น สมาชิกในครอบครัวเห็นว่าครอบครัวของตนมีฐานะ
ไม่ค่อยดีนัก แต่ก็พอใจกับความเป็นอยู่ของครอบครัว ซึ่งมีความสุขตามอัธยาศัยโดยการใช้จ่ายอย่าง
ประหยัด

โดยส่วนรวมสมาชิกในครอบครัว ไปร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชนทุกครั้งด้วยความ
สมัครใจ โดยเฉพาะงานศพ หัวหน้าครอบครัวจะอยู่ช่วยทุกวัน เป็นที่รู้จักกันดีในหมู่บ้าน เคยมี
การจัดงานแต่งงานบุตรสาวขึ้นที่บ้าน เพื่อนบ้านที่รู้จักก็จะมาช่วยงาน บทบาทสมาชิกในครอบครัว
และญาติพี่น้อง จะไปมาหาสู่กันตลอด ยกเว้นญาติของหัวหน้าครอบครัวซึ่งอยู่ไกลไปมาลำบาก และ
ส่วนใหญ่มักจะไม่สนิทกันจึงไม่ค่อยไปมาหาสู่กันบ่อยนัก ที่บ้านไม่ค่อยได้มีการตั้งวงสนทนา ดื่มเหล้ากัน
จะมีนาน ๆ ครั้ง คือถ้าลูกชายมาเยี่ยมบ้านจะชวนเพื่อนมาดื่มบ้าง

โดยส่วนรวมสมาชิกในครอบครัวได้มีการปฏิบัติตามประเพณี ความเชื่อทางศาสนา อย่างเคร่งครัด บุตรทุกคนที่ทำงานอยู่นอกบ้านจะส่งเงินมาให้ใช้ และทุกปีในช่วงวันสงกรานต์จะกลับมาหาพ่อแม่ ซื่อของมาฝากทุกครั้ง บุตรทุกคนจะให้การช่วยเหลือพ่อแม่อย่างดี พวกพี่ ๆ ที่มียานที่มีรายได้คงที่ก็จะให้การช่วยเหลือแก่น้อง ๆ ที่ยังลำบากอยู่ สมาชิกในครัวเรือน แต่งกายตามฐานะสอดคล้องกับอัตภาพเรียบง่าย ครอบครัวเคยจัดพิธีโศกศาสตร์ คือตอนแต่งงานบุตรสาวจะมีการเลี้ยงผีบรรพบุรุษเพื่อบอกกล่าวให้ทราบว่าลูกหลานแต่งงาน จะเลี้ยงเฉพาะกรณีลูกสาวแต่งงานเท่านั้น (ลูกชายแต่งงานไม่เลี้ยง) นอกจากนี้ในหมู่บ้านจะมีการเซ่นไหว้เจ้าบ้านซึ่งตั้งเป็นศาลไว้ท้ายหมู่บ้าน ในสงกรานต์เพื่อความเป็นศิริมงคล

สภาพในบ้านยังไม่เป็นสัดส่วนเพราะบ้านขนาดเล็ก มีเพียงห้องนอนเดียว ซึ่งเป็นห้องนอนของภรรยา ค.ญ. เสาว์ ค.ญ. วารุณี ส่วนนายอุ่น นอนข้างนอก ซึ่งเป็นห้องอเนกประสงค์ ห้องนี้แยกต่างหาก ถูกสุขลักษณะ การรับประทานอาหารจะรับประทานอาหารร่วมกัน โดยซื้อวัตถุดิบมาประกอบอาหารเอง หรือขอจากเพื่อนบ้าน และบางครั้งก็ออกไปหาซื้อประกอบอาหาร เช่น กุ้ง ปลา ผักต่าง ๆ ในแต่ละวัน หัวหน้าครอบครัวและภรรยาจะรับจ้างเล็กน้อย ๆ แล้วแต่จะมีผู้ว่าจ้าง ถึงฤดูทนาาก็จะช่วยพ่อแม่ของภรรยาทำแล้วเขาก็จะแบ่งข้าวให้ หลังจากนั้นก็ทำไร่ข้าวโพด เมื่อมีเวลาว่างก็จะออกไปหา กุ้ง ปลา ผัก มาใช้เป็นอาหาร

ทัศนคติของผู้ในครอบครัวเกี่ยวกับอาชีพหญิงบริการพิเศษ

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นายอุ่น ซึ่งเป็นบิดาของนางสุณี โดยมีทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพหญิงบริการพิเศษ ดังนี้

ตนเองรู้จักอาชีพนี้เพราะ เคยคลุกคลีกับผู้คนซึ่งเคยไปประกอบอาชีพ เห็นว่าคนที่เป็นนั้นมีสองประเภท คือ ฐานะยากจน กับพวกเห่อเหิมฟุ้งเฟ้ออยากมีเหมือนคนอื่น ไม่เคยมีใครมาติดต่อบุตรสาวของตนไปประกอบอาชีพนี้ และบุตรสาวไม่เคยพูดถึงเรื่องนี้ บุตรสาวเคยบอกว่า ถ้าพ่อแม่จะให้ไปขายตัวจะผูกคอตาย นายอรุณมีความรู้สึกยินดีด้วยที่ครอบครัวที่มีบุตรสาวไปประกอบอาชีพนี้แล้วฐานะดีขึ้น แต่สงสารและสมเพชผู้ที่ไปประกอบอาชีพแล้วไม่ได้อะไรกลับมาเลย

สภาพของสังคมของครอบครัว

หัวหน้าครอบครัวคือ นายบุญ เป็น ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการหมู่บ้าน อพป. รับตำแหน่ง เมื่อ พ.ศ. 2528

ความผูกพันกับชุมชน

โดยส่วนรวมสมาชิกในครอบครัวจะ เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนที่จัดขึ้นด้วยความสมัครใจ และหัวหน้าครอบครัวก็เป็นผู้นำหมู่บ้านจึงต้อง เข้าร่วมกิจกรรมในหมู่บ้านทุกกิจกรรม เคยมีการจัดงานขึ้นบ้านใหม่ และมีชาวบ้านมาช่วยด้วยด้วยสมัครใจ ส่วนมากจะ ใช้การบอกกล่าว ที่บ้านไม่ค่อยมีการตั้งวงสนทนา ดื่มเหล้า เพราะหัวหน้าครอบครัวไม่ชอบดื่มเหล้า จะมีลูกชายสองคนที่ชอบไปดื่มเหล้ากับเพื่อนฝูง จะมีการสังสรรค์ที่บ้านเป็นครั้งคราว นาน ๆ ครั้ง เช่น หลังจากปลูกข้าวเกี่ยวข้าว ติข้าว เพื่อจะเลี้ยงผู้ไปช่วยท้าวาน

ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม

สมาชิกส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามประเพณี ความเชื่อทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ เช่น การตักบาตร ทานบุญ ฟังเทศน์ ในวันสำคัญต่าง ๆ ในวันเสกกรานต์ทุกปี ลูก ๆ จะมีการรดน้ำพ่อแม่ และครอบครัวจะไปคาหัวญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ สมาชิกในครอบครัวทุกคนแต่งกายสอดคล้องกับอัตภาพ จะมีสมาชิกที่ชอบเที่ยวเตร่ คือ นายสม นายช่วง ส่วนมากจะไปกับเพื่อนชาย บุตรชาย-หญิง ปัจจุบันยังไม่มีแฟน ที่บ้านเคยทำพิธีสะเดาะเคราะห์ เลี้ยงผี

พฤติกรรมการบริโภคและความเป็นอยู่

สภาพความเป็นอยู่ในบ้านมีความเป็นระเบียบพอควร แยกห้องนอนเป็น 3 ห้อง พ่อแม่ นอน 1 ห้อง บุตรสาว 2 คน นอน 1 ห้อง นางมีวนนอน 1 ห้อง ลูกชาย 2 คน นอนห้องโถง ชั้นล่างเป็นห้องครัว ห้องน้ำ จะรับประทานอาหารเช้าพร้อมกันที่ห้องโถงชั้นล่าง อาหารจะประกอบขึ้นเองจากวัตถุดิบที่หามาได้เอง จากเพื่อนบ้านและซื้อมาจากตลาด ในแต่ละวัน นายบุญ นายสม นายช่วง จะท้าวานที่ต้องใช้กำลังมาก เช่น ท้าวาน ท้าวสวน ท้าวของป่า

รับจ้าง นางบัว นางม้วน น.ส. เข้าวัดทำนบบ้าน และคอยช่วยเหลือ น.ส. เคือน จะรับจ้าง
เย็บผ้าเป็นอาชีพรองจากการทำนา

ทัศนะของผู้ปกครองเกี่ยวกับอาชีพหญิงบริการพิเศษ

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นายบุญ ซึ่ง เป็นบิดาของ เคือนและ เข้าวัด โดยมีทัศนะ เกี่ยวกับอาชีพ
หญิงบริการ ดังนี้

รู้จักอาชีพขายบริการจากบุคคลในหมู่บ้านจากโทรทัศน์ และมีความคิดว่า ไม่อยากให้
เด็กไปประกอบอาชีพนี้ เพราะ เด็กอาจไปลำบาก โดยที่พ่อแม่ไม่ทราบ สำหรับบุตรสาวของคนไม่
เคยมีคนมาติดต่อให้ไปประกอบอาชีพดังกล่าว ส่วนครอบครัวอื่นที่บุตรสาวไปประกอบอาชีพนี้ แล้ว
ส่งเงินมาที่บ้าน ทำให้ครอบครัวมีฐานะดีขึ้น มีเครื่องใช้ เครื่องอำนวยความสะดวกมากขึ้นนั้น
ตนเองมีความรู้สึกว่าเป็นความจำเป็นของแต่ละครอบครัว เพราะบางครอบครัวก็ยากจน และ
บางครอบครัวก็อยากช่วยเหลือ ไม่รู้สึกอึดใจ แต่อย่างไรก็ตาม คนยังมีความเห็นว่า พรหมจรรย์ยัง
มีความสำคัญต่อผู้หญิงในยุคปัจจุบันอยู่ แต่อาชีพขายบริการก็มีผลดีต่อครอบครัว และมีผลเสียคือ
ชุมชนอยู่ข้าง ในแง่ของวัฒนธรรมประเพณีของไทย มีความรู้สึกละอายใจต่อคำพูดของบุคคลใน
ภาคอื่น ๆ ที่มีแนวโน้มให้เกียรติสตรีทางเหนือ และกล่าวว่าคนในหมู่บ้านก็มีบางกลุ่มที่รู้สึกรังเกียจ
อาชีพขายบริการ แต่บางกลุ่มก็มีความรู้สึกเฉย ๆ สาเหตุที่คนไม่ต้องการให้บุตรสาวไปประกอบ
อาชีพนี้ ก็เพราะมีความรู้สึกที่พ่อแม่ที่ทันสมัยไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรของตนเองได้ ทำให้ลูก
ลำบาก ในขณะที่พ่อแม่สบาย ลูกสาวเองก็มีความสวพพที่จะไปประกอบอาชีพขายบริการได้ แต่
คนไม่เห็นด้วย ไม่สนับสนุน

บทที่ 6

บทสรุป

จากสภาพของพื้นที่ที่ศึกษา จะเห็นว่าสภาพทางกายภาพของพื้นที่แตกต่างกัน วัฒนธรรมชนบทรรมนิยมประเพณี รวมทั้งวิถีการดำรงชีวิตของคนในหมู่บ้านไม่แตกต่างกันมากนัก อาทิ ชาวบ้านยังคงยึดมั่นต่อชนบทรรมนิยมประเพณีดั้งเดิมของชาวล้านนาอยู่อย่างเหนียวแน่น ดังจะเห็นได้จากการมีงานหลวงหรืองานปอย หรืองานสำคัญทางศาสนาอื่น ๆ จะมีชาวบ้านมาร่วมงานมากมาย ส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับผู้อาวุโสอยู่ ในขณะเดียวกัน แม้จะยึดมั่นกับชนบทรรมนิยมดั้งเดิมบางอย่างอยู่ แต่ก็ให้การยอมรับเอาค่านิยมวัฒนธรรมใหม่ ๆ ซึ่งมีอยู่ในเกือบทุกหมู่บ้าน อาทิ เชื้อเคลื่อนที่ การแต่งกายตามสมัยนิยม สิ่งเหล่านี้ได้รับอิทธิพลส่วนหนึ่งมาจากสื่อมวลชนหรือการติดต่อสื่อสารที่สะดวกขึ้น ทั้งนี้เพราะมีถนนเข้าถึงเกือบทุกหมู่บ้าน อีกทั้งอยู่ไม่ไกลจากตัวอำเภอมากนัก หรือจากคนที่ออกไปนอกหมู่บ้านแล้วนำวัฒนธรรมเมืองเข้ามาเผยแพร่ จึงเกิดการเลียนแบบขึ้น ภาพของเยาวชนรุ่นหนุ่มเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกายหรือพฤติกรรมที่แสดงออก นับวันจะมีลักษณะเข้าใกล้สังคมเมืองทุกขณะ

สำหรับประเด็นของการเข้าสู่อาชีพหญิงบริการพิเศษของเยาวชนสตรีในหมู่บ้านพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษากล่าว

ระยะแรก การออกไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษส่วนใหญ่มักจะมีอายุระหว่าง 16-20 ปี ระดับการศึกษาชั้นป. 4 ลักษณะการออกจากหมู่บ้านไปครั้งละคนหรือสองคน การตัดสินใจออกไปมีความรู้สึกกลัวและไม่แน่ใจ สิ่งนี้จะเกิดขึ้นข้างหน้า

ระยะหลัง เยาวสตรีที่ออกไปจะพบว่า อายุอยู่ระหว่าง 12-14 ปี จบระดับการศึกษาชั้น ป. 6 ออกไปครั้งละหลาย ๆ คน สิ่งที่เป็นแรงผลักดันที่ทำให้ออกไปประกอบอาชีพในระยะแรกคือสภาพทางครอบครัวยากจน ภาระหนี้สินในบ้านมีมาก อีกทั้งสภาพบ้านหรือสิ่งแวดล้อมความสะอาดต่าง ๆ ไม่มี รวมทั้งพ่อแม่มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจที่จะออกไปทำงานอยู่มาก โดยมักจะยกตัวอย่างให้เห็นสภาพข้างบ้านหรือคนอื่นที่ไปมาแล้วมีสภาพดีขึ้น การไป

มักจะมีเอเยนต์เข้ามาติดต่อคนในหมู่บ้านให้หาคนให้ การออกไปจากหมู่บ้านระยะนี้ผู้ออกไปไม่ค่อยเต็มใจมากนัก แต่ต่อมาจะเป็นเรื่องธรรมดา ปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันให้ออกไปประกอบอาชีพนี้ อีกประเด็นหนึ่งก็คือ ผู้ที่ไปกลับมาเยี่ยมบ้านจะมีการแต่งตัวที่ดีขึ้น มีเงินซื้อของมาฝากเพื่อนและญาติผู้ใหญ่ มีการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยซึ่งต่างจากคนที่ไม่ได้ไปที่ไม่สามารถทำอย่างนั้นได้ ดังนั้นการเข้าสู่อาชีพนี้จึงกลายมาเป็นไปด้วยความสมัครใจ ผู้ที่ชักจูงนอกจากเป็นเพื่อนแล้ว ญาติที่เคยไปก็เป็นตัวผลักดันที่สำคัญคนหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากคำบอกเล่าที่ว่า

“ ก็เห็นเพื่อน ๆ ไปกันมาแล้วได้คือคน แล้วก็คำแนะนำของน้ำว่าไปลုပ်ได้บังคับเขา... เขาก็บอกจะทำงานก่อสร้างทำงานก็ o.k. จะฝากชื่อไปบ่หาด้วย อันนี้ก็เป็นคำแนะนำของน้ำที่ดี เนื้อ ทุกวันเขาจึงมาถึงจุดนี้ได้”

อย่างไรก็ตามความรู้สึกของผู้ชายบริการเองก็รู้สึกว่าการเข้าอาชีพนี้ยังเป็นสิ่งที่น่าอาย ไม่อยากทานแต่ก็ต้องผินาจทาเพื่อความสบายของพ่อแม่ และสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

“ ในความคิดของเจ้าหน้าที่ แต่จริงสภาพที่ทำงานจะอึดสังคัม บ่ยอมฮับใจก่อ บางคนมีเหตุผลดีไป ใดๆ ก็บ่อยากทานอะอื่ทั้งนั้น เพื่อเงินเขาก็ต้องทาเพื่อ บ่อ แม่ ปี่ น้อง อื่อสุขสบาย เพื่ออนาคตของเขาบางคนก็อยากเดินไปก้าวหนึ่ง”

“ ก็ควาเขาไปทำงานตอบแทนบุญคุณพ่อแม่อื่เดอะ เนื้อ”

“ เจ้า ก็มีส่วนนักช่วยที่ตอบแทนบุญคุณพ่อแม่แล้วก็อนาคตเขาก็ดีกวา”

การยอมรับและสัมพันธ์ภาพของเพื่อนฝูงหรือเพื่อนบ้านที่มีต่อผู้ไปชายบริการก็ยังเหมือนเดิม

" ก็รู้สึกว่าเป็นเพื่อนกัน ยังเล่นด้วยกันเหมือนก่อน บ่เคยคิด
รังเกียจเพื่อนคนนี้เลย"

คนที่ไปขายบริการ เวลากลางคืนกลับบ้าน พ่อแม่จะจัดให้มีการผูกข้อมือรับขวัญ
ซึ่งจะทำกันภายในครอบครัว

ในความรู้สึกของครอบครัวที่ลูกสาวไปขายบริการนั้นในความรู้สึกจริง ๆ ก็สงสาร
ลูก แต่คิดแล้วว่าถ้าอยู่บ้านเฉย ๆ ก็ไม่มีอะไรดีขึ้น

" ...อยู่บ้านก็บ่มีหยังดีขึ้น มีแต่เสียง..."

สำหรับผู้ขายในหมู่บ้านไม่ได้สนใจว่าผู้หญิงคนนั้นจะ เคยไปหรือไม่ เคยไปขายบริการ
เท่าใดนัก ดังจะ เห็นได้จากหลายคนที่กลับมาแล้วได้แต่งงานกับผู้ขายในหมู่บ้าน

" ป่าจายก็เป็นบางคน บางคนก็ชอบแม่ยิงตีหาเงินมาเพราะว่า
อาหยังก็ได้ง่าย เพราะมันเคยผ่านมา แต่บางคนก็ชอบแม่ยิง
ที่อยู่บ้าน..."

สำหรับสังคมทั่วไปในหมู่บ้านก็ไม่ได้รู้สึกว่าเป็นเรื่องน่าอาย ทุกคนในหมู่บ้านมักจะ
เป็นญาติ ๆ กันทั้งนั้น จึงไม่ค่อยนินทาว่ากัน

"...ไป ๆ ก็ไปกัน อายมันยะหยัง ไปจะมาเลี้ยงเฮา..."

" คนดีไปมาแล้วกับคนที่อยู่บ้าน เมื่อกลับมาหาเขาแล้วคนบ้านเจ้า
ก็ไปได้รังเกียจ"

" ก็รู้โดยไปไหนก็ตีก็ถาม บ่มีความรู้สึกว่าเป็นจะขาดมาก่อน..."

นอกจากนี้ยังมีผู้ที่เคยไปขายบริการ เมื่อกลับมาแล้วมีบางส่วนที่ไม่กลับไปอีก ทั้งนี้นอกจากจะได้แต่งงาน มีอาชีพและมีฐานะดีขึ้นแล้ว สาเหตุหนึ่ง เพราะกลัวติดเชื้อโรคที่กักขังระบาคอยู่ ดังศาสนนาต๋อไปนี้

" เป็นหยั่งบ่กลับไป"

" คิดว่าโรคภัยไข้เจ็บก้อนัก โรคเอดส์ก็ตั้ง คิดว่ากลับมาอยู่บ้านเฮา ถ้ามีคนดื้อยอมฮับเฮาดีๆ บ่จ่ายที่เลี้ยงเฮาได้ เฮาก้อแต่งงานเหี้ย แล้วเฮาก็จะหันกลับไปบ่ได้ อยู่บ้านเฮาก็เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ ทานมหยั่งไป เฮาก้อพยายามลิมอาชีพนี้ได้ เจ้า"

ทัศนคติของเยาวชนสตรีในหมู่บ้าน ที่ไม่ได้ไปส่วนมากจะรู้เรื่องเกี่ยวกับเรื่องนี้ดี เพราะมีเพื่อนที่ไปมาแล้วให้ฟัง รู้สึกสงสารแต่ตัวเองไม่ต้องการไป เป็นที่น่าสังเกตุว่าพวกที่ไม่ไปมักเป็นพวกที่ได้เรียนต่อฐานะทางครอบครัวดีพอสมควร และโดยพื้นฐานแล้วมักมีกิริยาค่อนข้างจะเรียบร้อยกว่าพวกที่ไป รวมทั้งพ่อแม่ของคนกลุ่มนี้มักจะไม่ต้องการให้ไปด้วย

จากกรณีครัวเรือนที่ศึกษาพบว่า ผู้ไปขายบริการมักเคยมีประสบการณ์ทางเพศมาก่อนแล้ว กล่าวคืออาจจะผ่านการแต่งงานมาแล้ว หย่า หรือไม่ก็เสียตัวให้กับคนรักมาก่อน

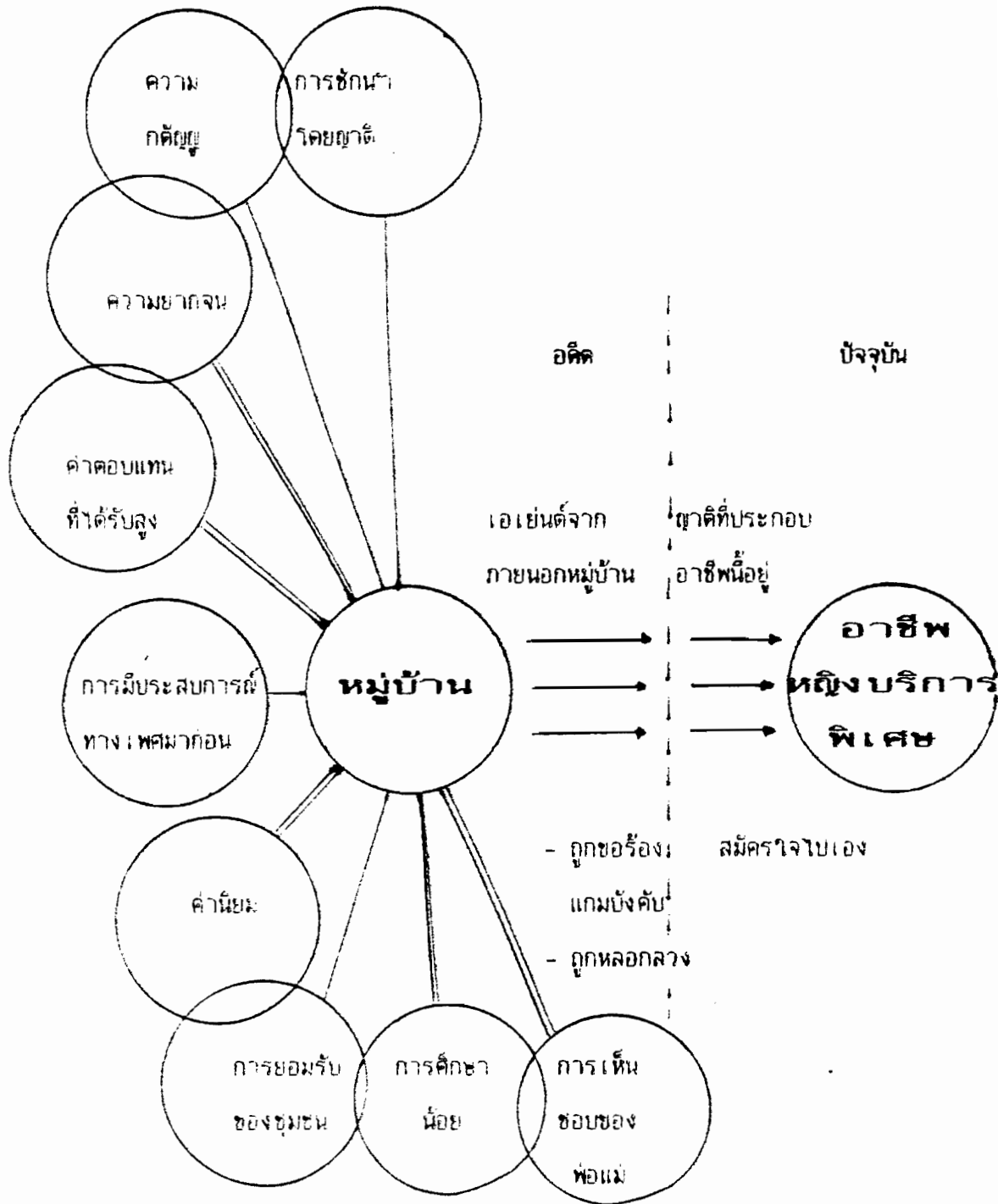
ส่วนประเด็นคุณสมบัติประจำตัว ที่ทำให้ไปประกอบอาชีพประสบความสำเร็จ ค้าตอบมีาชอยู่ทีรูปร่างหน้าตา แต่อยู่ที่เอเยนต์ ซึ่งมักจะเป็นญาติๆ ที่ชักจูงหรือนำไป

" มั่นใจ เออ มั่นใจนี้ จะว่าหุ่นหน้าคาก็บ้าง ความมั่นใจ
 ของเขา คือ ดี เขามั่นใจคิดว่าทางบ้าน ทางบ้านมากกว่า
 หนา คิดว่าทางบ้านฐานะปกติ...ก็เลยเยะชื่อ เป็นแรงผลักดัน
 ชื่อเอา เขาเอาหน้าค่า เอาร่างกายไปเปรียบเทียบบ่อได้
 บางคนจัดงามก็บ่ดีค่าชื่อ"

กล่าวโดยสรุป เป้าหมายของการออกไปสู่อาชีพหนึ่งบริการพิเศษของสตรีใน
 หมู่บ้านนั้น เพื่อต้องการนำเงินมาช่วยเหลือครอบครัว ต้องการให้พ่อแม่อยู่อย่างสุขสบาย
 รวมถึงความต้องการที่จะให้ตัวเองได้มีเงินมีทองใช้ ได้แต่งตัวสวยงาม การออกไป
 ประกอบอาชีพในระยะหลังมักจะไปกับญาติ ไปโดยการสมัครใจ บางรายถึงกับหนีไปเอง
 โดยภาพรวมแล้วสังคมในหมู่บ้านมีค้ำจุน เกื้อหนุนไปประกอบอาชีพนี้ บางครั้งกลับได้รับการ
 ยกย่องว่าได้มีส่วนช่วยเหลือหมู่บ้านหรือชุมชนให้ดีขึ้น บางอย่างรัฐเองก็ไม่สามาถจะช่วยให้
 ประเด็นที่เป็นข้อคิด ที่ได้จากการศึกษาภาคสนามส่วนหนึ่งที่จะชะลอการออก
 นอกหมู่บ้านของเยาวชนสตรีนั้น อาจจะต้องมุ่งไปที่ให้เด็กอยู่ในระบบโรงเรียนให้นานกว่านี้
 เพื่อจะได้เกิดความคิดความอ่านดีขึ้น เพราะสวนมากจบ ป. 4 หรือ ป. 6 แล้ว ถ้าไม่
 เรียนก็ออกไปประกอบอาชีพนี้ มีน้อยรายหรือเกือบไม่มีเลยที่เรียนต่อไปแล้วออกมาประกอบ
 อาชีพนี้

เพื่อเป็นการสรุปข้อค้นพบ ที่ได้จากการศึกษาภาคสนามที่เป็นรูปธรรมที่
 ชัดเจนขึ้น จึงขอแสดงด้วยแผนภูมิต่อไปนี้

ปัจจัยและแนวทางการเข้าสู่อาชีพหญิงบริการพิเศษของ เยาวสตรีชนบท

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. รายงานผลการสำรวจเบื้องต้นเชิงราย โครงการพัฒนาครัวเรือน
ระยะที่ 3 (เอกสารโรเนียว เย็บเล่ม), 2527.
- เฉลิมพล สัตถาภรณ์. ปัญหาโลภภัยในประเทศไทย วิทยานิพนธ์ 2508.
- เชียงราย, สำนักงาน. ข้อมูลระดับตำบลจังหวัดเชียงราย (เอกสารอัดสำเนา) 2532.
- ธัญญาภรณ์ ยมแก้ว. องค์ประกอบที่เป็นเหตุจูงใจให้ผู้หญิงตัดสินใจเลือกอาชีพหมอนวด
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2527.
- ธีรนาถ กาญจนอักษร. ปัญหาและสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลกระทบต่อการค้าหญิง
(อัดสำเนา) 2527.
- เบญจมา ยอดคำเนิน. การศึกษาเชิงคุณภาพ : เทคนิคการวิจัยภาคสนาม พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล 2533.
- ประพจน์ ศรีเทศ. กระบวนการค้าหญิงไทยในปัจจุบัน กรุงเทพฯ : ชมรมชาวเหนือสัมพันธ์
2528.
- ยศ สันตลมปัตติ. แม่หญิงสี่ชายตัว : ชุมชนและการค้าประเวณีในสังคมไทย รายงาน
การวิจัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2534.
- "ข้าครูประณมา เร่งสร้างค่านิยมมุ่งเข้าช่อง คธ. แฉแค่ บ. 6 ไร่ชายตัว" หนังสือพิมพ์
มติชน ฉบับวันเสาร์ที่ 18 กุมภาพันธ์ 2532.
- วิทยา วรเรศศิริ และคณะ. ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้สตรีบางกลุ่มในภาคเหนือประกอบอาชีพ
หญิงบริการพิเศษ : ศึกษาเฉพาะจังหวัดเชียงราย วิทยาลัยครูเชียงราย
รายงานการวิจัย 2532.
- สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัญหาการค้าหญิงและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหา
กรุงเทพฯ : พิสิษฐ์เซ็นเตอร์การพิมพ์ 2527.

สราญ าสคตเลาวรณย์ จังหวัดเชียงราย สำนักงานพาณิชย์ : จังหวัดเชียงราย

(เอกสารอัดสำเนา) 2532.

สุนทร ขวาลศิลป์ "ชายช้ำขายควายไม่พอยาไล่ส่งลูกสาวไปขายตัวดีกว่า" หนังสือพิมพ์

เดลินิวส์ วันอาทิตย์ที่ 22 มกราคม 2532 หน้า 11.

ลูภาค จันทรวานิช วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2533.

"วิเสณเด็ก ภาพสะท้อนความพอนพะของสังคม" ชีวิตจริง ฉบับวันที่ 1-10 พฤษภาคม

2531 หน้า 32.

อมรา พงศาพิชญ์ รวมบทความประเด็นเรื่องสตรี กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสังคม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2529.

คณะ ผู้วิจัย

1. นายวราณะ รัตนพงษ์

รองอธิการฝ่ายวางแผนและพัฒนา วิทยาลัยครู เชียงราย
วุฒิสถาษา วท.บ.(ภูมิศาสตร์) วท.ม. (ภูมิศาสตร์)

2. นายสุชาติ สี่ตระกูล

หัวหน้าศูนย์วิจัยและบริการการศึกษา วิทยาลัยครู เชียงราย
วุฒิสถาษา กศ.บ.(คณิตศาสตร์) กศ.ม.(วัดผลการศึกษา)
กศ.ค.(การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)

3. นายวิทยา วรภคศิริ

หัวหน้าโปรแกรมพัฒนาชุมชน วิทยาลัยครู เชียงราย
วุฒิสถาษา กศ.บ.(ภูมิศาสตร์) ศศ.ม.(พัฒนาสังคม)